

ผลของการใช้กิจกรรมการเล่านิทานแบบไม่จบเรื่องที่มีต่อ
พฤติกรรมทางจริยธรรมของเด็กวัยอนุบาล

นางสาวนิศารัตน์ อีธรรมโนรส

ศูนย์วิทยพัชรพยากร
วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย ภาควิชาหลักสูตร การสอนและเทคโนโลยีการศึกษา

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2552

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

EFFECTS OF USING INCOMPLETE STORY TELLING ACTIVITIES ON
ETHICAL BEHAVIORS OF PRESCHOOL CHILDREN

Miss Nisarot Issaramanorose

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Education Program in Early Childhood Education
Department of Curriculum, Instruction, and Educational Technology

Faculty of Education
Chulalongkorn University
Academic Year 2009

Copyright of Chulalongkorn University

หัวข้อวิทยานิพนธ์

ผลของการใช้กิจกรรมการเล่านิทานแบบไม่จบเรื่องที่มีต่อ

พฤติกรรมทางจริยธรรมของเด็กวัยอนุบาล

โดย

นางสาวนิศารัตน์ อิศระมโนรส

สาขาวิชา

การศึกษาปฐมวัย

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

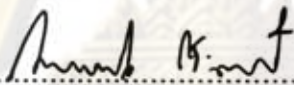
รองศาสตราจารย์ ดร.จิระพันธุ์ พูลพัฒน์

คณะกรรมการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้นับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์

..... คณบดีคณะศึกษาศาสตร์
(ศาสตราจารย์ ดร.ศิริชัย กาญจนวาสี)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วรวรรณ เหมชะญาติ)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก
(รองศาสตราจารย์ ดร.จิระพันธุ์ พูลพัฒน์)

..... กรรมการภายนอกมหาวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ ดร.น้อมศรี เกท)

ศูนย์วิทยุทรัพยากร

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

นิสารัตน์ อิศระมนโรต: ผลของการใช้กิจกรรมการเล่านิทานแบบไม่จบเรื่องที่มีต่อพฤติกรรมทางจริยธรรมของเด็กวัยอนุบาล. (EFFECTS OF USING INCOMPLETE STORY TELLING ACTIVITIES ON ETHICAL BEHAVIORS OF PRESCHOOL CHILDREN) อ.ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก : รศ. ดร. จิระพันธุ์ พูลพัฒน์, 127 หน้า.

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลของการใช้กิจกรรมการเล่านิทานแบบไม่จบเรื่องที่มีต่อพฤติกรรมทางจริยธรรมของเด็กวัยอนุบาล 3 ด้าน ได้แก่ พฤติกรรมทางจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์ พฤติกรรมทางจริยธรรมด้านความรับผิดชอบ และพฤติกรรมทางจริยธรรมด้านความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ เด็กวัยอนุบาลที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นอนุบาลปีที่ 1 จำนวน 61 คน ของโรงเรียนที่ปิงกรณ์วิทยาพัฒนา (วัด โบสถ์) ในพระราชูปถัมภ์ฯ แบ่งเป็นกลุ่มทดลองจำนวน 30 คน และกลุ่มควบคุม จำนวน 31 คน กลุ่มทดลองใช้กิจกรรมการเล่านิทานแบบไม่จบเรื่อง ส่วนกลุ่มควบคุมใช้กิจกรรมการเล่านิทานแบบปกติ ใช้ระยะเวลาที่ใช้ในการทดลอง 12 สัปดาห์ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสังเกตพฤติกรรมทางจริยธรรมของเด็กวัยอนุบาล วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าที

ผลการวิจัย พบว่าหลังการทดลอง เด็กที่ได้รับการใช้กิจกรรมการเล่านิทานแบบไม่จบเรื่อง มีค่าเฉลี่ยของคะแนนพฤติกรรมทางจริยธรรมสูงกว่าเด็กที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเล่านิทานแบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ศูนย์วิทยทรัพยากร

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาควิชาหลักสูตร การสอนและเทคโนโลยีการศึกษา ลายมือชื่อนิติ..... นิตกโกจน์ อิศระมนโรต
สาขาวิชา การศึกษามานุษยวิทยา..... ลายมือชื่ออ.ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก..... รศ.ดร. จิระพันธุ์
ปีการศึกษา... 2552.....

498 37025 27 : MAJOR EARLY CHILDHOOD EDUCATION

KEYWORDS : INCOMPLETE STORYTELLING / ETHICAL BEHAVIORS / PRESCHOOL CHILDREN

NISARAT ISSARAMANOROSE : EFFECTS OF USING INCOMPLETE STORY TELLING ACTIVITIES ON ETHICAL BEHAVIORS OF PRESCHOOL CHILDREN.

THESIS ADVISOR : ASSOC. PROF. CHEERAPAN BHULPAT, Ph.D., 127 pp.

The purpose of this research was to study the effects of using incomplete storytelling activities on ethical behaviors of preschool children in three aspects: ethical behavior in honesty, ethical behavior in responsibility and ethical behavior in unselfishness.

The samples were sixty-one preschool children from Teepangkornvittayapat (Wat Both) School. The preschool children were divided into two groups ; thirty in the experimental group used incomplete storytelling activities whereas the control group used normal storytelling activities. The duration of the study was twelve weeks. The instruments used in this study were the observation form of ethical behaviors for preschool children.

The data was statistically analyzed by using mean, standard deviation and t-test independent.

The research finding was as follow: After the study, the students tested by using incomplete storytelling activities have more average rate of ethical behaviors points than student tested by using normal storytelling activities in statistical significance inference at 0.05 level.

ศูนย์วิทยทรัพยากร

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Department : Curriculum, Instruction and Educational Technology

Student's Signature *Nisarat Issaramanorose*

Field of Study : Early Childhood Education.....

Principal Advisor's Signature *Cheerapan Bhulpat*

Academic Year : 2009.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี ด้วยความอนุเคราะห์จาก รองศาสตราจารย์ ดร.จิระพันธุ์ พูลพัฒน์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ซึ่งได้กรุณาให้ข้อคิด คำแนะนำ และตรวจแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ด้วยความเอาใจใส่เป็นอย่างดี และให้กำลังใจตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา ข้าพเจ้ารู้สึกซาบซึ้งในความเมตตาเป็นอย่างยิ่ง ขอกราบขอบพระคุณอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ผู้วิจัยกราบขอบพระคุณคณาจารย์ผู้ร่วมพิจารณาโครงร่างวิทยานิพนธ์ทุกท่าน และขอกราบขอบพระคุณในความกรุณาของท่านผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้ช่วยศาสตราจารย์กิตติยวดี บุญชื้อ ผู้ช่วยศาสตราจารย์สมใจ บุญอุรพิภิญโญ และอาจารย์จิตตานันท์ ชีรชัยสมบัติ ที่กรุณาเสียสละเวลาในการคัดเลือกนิทาน และตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย และขอกราบขอบพระคุณอย่างยิ่งสำหรับ อาจารย์ ดร.อัญญมณี บุญชื้อ และอาจารย์ ดร.นฤมล เนียมหอม ที่เอื้อเฟื้อหนังสือนิทานสำหรับงานวิจัย และคอยให้ความช่วยเหลือเป็นอย่างดียิ่งเสมอมา

กราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วรวรรณ เหมชะญาคี ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ที่กรุณาให้คำแนะนำต่างๆ อันเป็นประโยชน์ต่อการปรับปรุงวิทยานิพนธ์ให้สมบูรณ์ขึ้น และกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.น้อมศรี เคท กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ที่ให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์ต่อการปรับปรุงวิทยานิพนธ์ให้สมบูรณ์มากขึ้น

ขอบพระคุณ ผู้บริหาร ครูระดับชั้นอนุบาล ผู้ปกครอง โรงเรียนที่ปึงกรณ์วิทยาพัฒนา (วัดโบสถ์) ในพระราชูปถัมภ์ฯ ที่ให้ความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล และขอบพระคุณ บุคลากรทุกคนที่เกี่ยวข้อง ในการอำนวยความสะดวกในทุกเรื่องตลอดระยะเวลาดำเนินการทดลอง และขอบคุณเด็กๆระดับชั้นอนุบาล ที่น่ารักทุกคน ที่ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดีในการทดลองกิจกรรม

ผู้วิจัยขอขอบคุณ คุณพรชูลี ลังกา ที่ให้ความช่วยเหลือในด้านการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ ขอบคุณเพื่อนๆสาขาวิชาการศึกษาปฐมวัยที่ให้กำลังใจที่ดีตลอดมา ขอบคุณเป็นพิเศษสำหรับ คุณบุรทัต พวงพะนวม ที่ได้ให้ความช่วยเหลือในการผลิตสื่อ อุปกรณ์ที่ใช้ในการวิจัย และกำลังใจที่ดีตลอดระยะเวลาในการทำวิจัย

เหนือสิ่งอื่นใดผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ คุณพ่อ คุณแม่ และพี่ชาย ที่เป็นผู้สนับสนุนหลักในทุกๆเรื่อง คอยให้ความช่วยเหลือ และกำลังใจ กำลังกายที่ดีที่สุดเสมอมา จนทำให้ผู้วิจัยประสบความสำเร็จได้ในวันนี้

วิทยานิพนธ์เล่มนี้ได้รับทุนสนับสนุนจากบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จึงขอกราบขอบพระคุณมา ณ ที่นี้ด้วย

สารบัญ

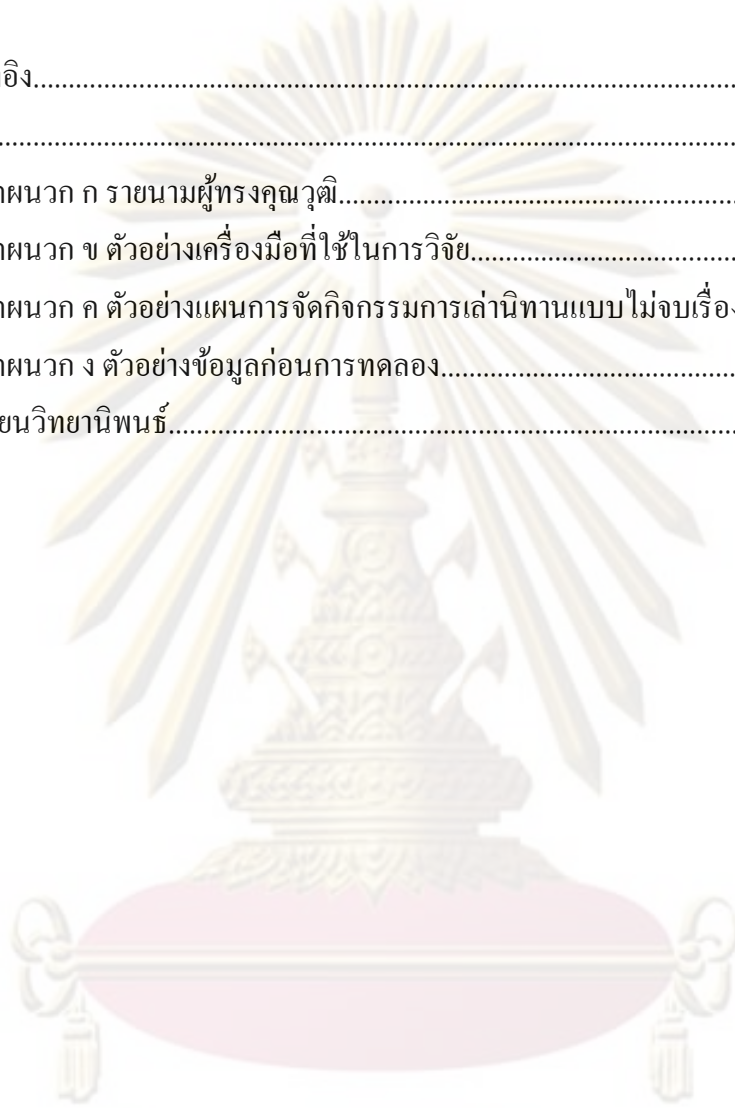
	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ญ
สารบัญแผนภูมิ.....	ฎ
สารบัญภาพ.....	ฏ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	5
สมมติฐานการวิจัย.....	5
ขอบเขตการวิจัย.....	6
คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย.....	6
วิธีดำเนินการวิจัย.....	8
ประโยชน์ที่ได้รับ.....	9
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	10
1. การเล่นนิทาน.....	11
1.1 ความหมายของนิทาน.....	11
1.2 ความหมายของการเล่นนิทาน.....	12
1.3 ความหมายของการเล่นนิทานแบบไม่จบเรื่อง.....	13
1.4 การเลือกนิทานสำหรับเด็กวัยอนุบาล.....	13
1.5 วิธีการเล่นนิทาน.....	15
1.6 รูปแบบการจัดกิจกรรมการเล่นนิทานของเด็กวัยอนุบาล.....	18
1.7 ประโยชน์ของการเล่นนิทานกับการพัฒนาจริยธรรมเด็กวัยอนุบาล.....	21
2. การเล่นบทบาทสมมติ.....	22
2.1 ความหมายของการเล่นบทบาทสมมติ.....	22

บทที่

หน้า

2.2 ความสำคัญของการเล่นบทบาทสมมติ.....	23
2.3 การใช้บทบาทสมมติในการจัดการเรียนการสอน.....	25
2.4 ประโยชน์ของการเล่นบทบาทสมมติ.....	27
3. พฤติกรรมทางจริยธรรมของเด็กวัยอนุบาล.....	28
3.1 ความหมายของพฤติกรรมทางจริยธรรม	28
3.2 ทฤษฎีจริยธรรม.....	29
3.3 พัฒนาการด้านจริยธรรมของเด็กวัยอนุบาล.....	31
4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	36
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	39
การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน.....	39
ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง.....	42
การเตรียมตัวผู้วิจัย.....	42
การเลือกนิทานสำหรับงานวิจัย.....	43
การจัดทำแผนกิจกรรมการเล่นิทาน.....	50
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	52
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	55
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	56
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	57
ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ค่าสถิติของคะแนนแบบสังเกตพฤติกรรมทาง จริยธรรมของเด็กวัยอนุบาลก่อนและหลังการทดลอง.....	58
ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงบรรยายเกี่ยวกับผลของการใช้กิจกรรมการ เล่นิทานแบบไม่จบเรื่องที่มีต่อพฤติกรรมทางจริยธรรมของเด็กวัยอนุบาล ในระหว่างทำการทดลอง.....	60
5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	63
สรุปผลการวิจัย.....	64
อภิปรายผลการวิจัย.....	64

บทที่	หน้า
ข้อเสนอแนะ.....	74
รายการอ้างอิง.....	75
ภาคผนวก.....	80
ภาคผนวก ก รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ.....	81
ภาคผนวก ข ตัวอย่างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	83
ภาคผนวก ค ตัวอย่างแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบไม่จบเรื่อง.....	93
ภาคผนวก ง ตัวอย่างข้อมูลก่อนการทดลอง.....	119
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	127

ศูนย์วิทยทรัพยากร จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	กระบวนการในการใช้กิจกรรมการเล่านิทานแบบไม่จบเรื่อง และการเล่านิทานแบบปกติ.....	41
2	เกณฑ์การเลือกนิทานจากการสังเคราะห์เกณฑ์การเลือกนิทานสำหรับเด็กวัยอนุบาลของผู้เชี่ยวชาญ.....	44
3	รายชื่อนิทานที่สอดคล้องกับหน่วยการเรียนรู้ของโรงเรียน และสาระการเรียนรู้ตามพฤติกรรมทางจริยธรรมของเด็กวัยอนุบาล.....	45
4	ค่าคะแนนเฉลี่ยความเหมาะสมของนิทานกับหน่วยการเรียนรู้ของโรงเรียน และรายการพฤติกรรมทางจริยธรรม จากการพิจารณาของผู้ทรงคุณวุฒิ.....	47
5	ช่วงเวลาที่ใช้ในการสังเกตพฤติกรรมทางจริยธรรมของเด็กวัยอนุบาล.....	53
6	ค่าความตรงของแบบสังเกตพฤติกรรมทางจริยธรรมของเด็กวัยอนุบาล.....	54
7	คุณสมบัติของครูประจำชั้นกับผู้ทำการวิจัย.....	55
8	การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนพฤติกรรมทางจริยธรรมของเด็กวัยอนุบาล ของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ก่อนการทดลอง และหลังการทดลอง.....	58
9	การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนพฤติกรรมทางจริยธรรมของเด็กวัยอนุบาล ด้านความซื่อสัตย์ ด้านความรับผิดชอบ และด้านความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม หลังการทดลอง.....	59

สารบัญแนกม

แผนภูมิที่

หน้า

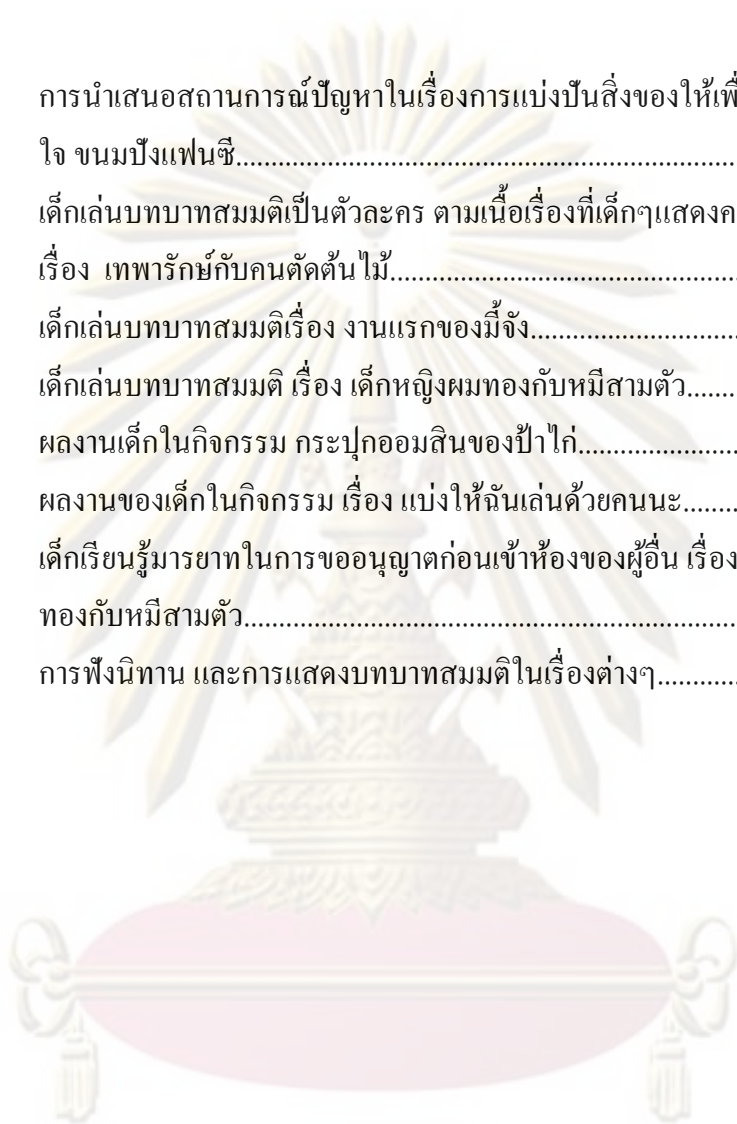
- 1 กรอบแนวคิดพฤติกรรมทางจริยธรรมของเด็กวัยอนุบาล..... 40

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญภาพ

ภาพที่		หน้า
1-2	การนำเสนอสถานการณ์ปัญหาในเรื่องการแบ่งปันสิ่งของให้เพื่อนอย่างเต็มใจ ขนมหิงแฟนซี.....	67
3	เด็กเล่นบทบาทสมมติเป็นตัวละคร ตามเนื้อเรื่องที่เด็กๆแสดงความคิดเห็นในเรื่อง เทพารักษ์กับคนตัดต้นไม้.....	68
4	เด็กเล่นบทบาทสมมติเรื่อง งานแรกของมีจิง.....	68
5	เด็กเล่นบทบาทสมมติ เรื่อง เด็กหญิงผมทองกับหมีสามตัว.....	69
6	ผลงานเด็กในกิจกรรม กระจุกอมสินของป่าไก่อ.....	70
7	ผลงานของเด็กในกิจกรรม เรื่อง แบ่งให้ฉันเล่นด้วยคนนะ.....	70
8	เด็กเรียนรู้มารยาทในการขออนุญาตก่อนเข้าห้องของผู้อื่น เรื่องเด็กหญิงผมทองกับหมีสามตัว.....	71
9	การฟังนิทาน และการแสดงบทบาทสมมติในเรื่องต่างๆ.....	73

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สภาพปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคมไทยจากการรายงานของสื่อโทรทัศน์ วิทยุ หนังสือพิมพ์ และสื่ออื่นๆ ซึ่งให้เห็นว่าสภาพสังคมไทยในปัจจุบันได้เกิดปัญหาต่างๆมากมาย เช่น ปัญหาอาชญากรรม ปัญหาการคอร์รัปชัน ปัญหาทางการเมือง และปัญหาชายแดนภาคใต้ ปัญหาเหล่านี้เกิดมาจากการขาด คุณธรรมจริยธรรมของคนในสังคม เนื่องจากสภาพการทำงานที่เร่งรีบ รวดเร็ว ทำให้คนในประเทศมีการเอาใจเปรียบกันมากขึ้น แย่งชิง แข่งขัน และแสวงหาผลประโยชน์ใส่ตัวเอง ซึ่งส่งผลกระทบต่อเยาวชนไทยค่อนข้างมาก ในปี 2550 พบว่า คุณธรรม 10 ประการของเยาวชนไทยที่จำเป็นต้องเร่งปลูกฝัง คือ ความมีระเบียบวินัย ความซื่อสัตย์ ความขยันหมั่นเพียร ความมีน้ำใจ/เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ความสุภาพ/มีสัมมาคารวะ ความกตัญญู การปลูกจิตสำนึกที่ดี ความสามัคคี ความมีเหตุมีผล และการเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตน จากสถานการณ์ปัญหาที่เกิดขึ้นกับเยาวชนไทยจนถึงขั้นวิกฤตในขณะนี้ ระบบการศึกษาจะต้องเข้ามามีบทบาทสำคัญในการสร้าง และพัฒนาคน รวมทั้งสังคมให้เกิดความเข้มแข็ง และอยู่ร่วมกันได้อย่างร่มเย็น สอดคล้องกันนั้นจะต้องอาศัยคุณธรรมเป็นพื้นฐาน (สุขุม เฉลยทรัพย์, 2550: 70-72) ดังนั้นการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมในเด็กและเยาวชนจึงเป็นสิ่งสำคัญที่ทุกฝ่ายจะต้องตระหนัก และเล็งเห็นถึงความจำเป็นที่จะต้องปลูกฝัง หรือสอดแทรกเข้าไปในชั้นเรียน โดยเริ่มตั้งแต่เด็กในระดับปฐมวัย การพัฒนาจริยธรรมควรทำเป็นขั้นเป็นตอน คือ เริ่มตั้งแต่ขั้นพื้นฐาน หากยังไม่ได้เริ่มพัฒนาในขั้นแรก แต่กลับไปเริ่มพัฒนาในขั้นสูงเลย ย่อมทำได้ยาก เปรียบเสมือนการเรียนคณิตศาสตร์ ต้องค่อยๆเริ่มไปจากการเรียน บวก ก่อนไปเรียน ลบ ต่อไปจึงเรียนการคูณ และท้ายสุด เรียนการหาร จึงจะประสบผลดี (โสภา ชปิลมันน์, 2549: 23-29)

ปี พ.ศ. 2549 คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติได้จัดทำ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550-2554) เน้นพัฒนาคุณภาพคนในทุกมิติอย่างสมดุลทั้งจิตใจ ร่างกาย ความรู้และทักษะความสามารถ เพื่อให้เฟื่องฟูพร้อมทั้งด้าน “คุณธรรม” และ “ความรู้” ซึ่งจะไปสู่การคิดวิเคราะห์อย่าง “มีเหตุผล” รอบคอบและระมัดระวัง ด้วยจิตสำนึกในศีลธรรมและ “คุณธรรม” ทำให้รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงและสามารถตัดสินใจโดยใช้หลัก “ความพอประมาณ” ในการดำเนินชีวิตอย่างมีจริยธรรม ซื่อสัตย์สุจริต อดทนขยันหมั่นเพียร อันจะเป็น “ภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี” ให้คนพร้อมเผชิญต่อการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้น ดำรงชีวิตอย่างมีศักดิ์ศรีและมีความมั่นคงทางเศรษฐกิจและสังคม อยู่ในกรอบรั้วที่อบอุ่นและสังคมที่สงบสันติสุข

ขณะเดียวกันเป็นพลังในการขับเคลื่อนการพัฒนาเศรษฐกิจให้มีคุณภาพ มีเสถียรภาพและเป็นธรรม(แผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 10, 2549)

Piaget (1965 อ้างถึงใน พรหมทิพย์ ศิริบรรณบุศย์, 2547) กล่าวว่า ความคิดทางพัฒนาการจริยธรรมจากการรู้การเข้าใจสังคม เชื่อว่าจริยธรรมเป็นกระบวนการเรียนรู้ ระหว่างความรู้ ความรู้สึกและการสร้าง มีความเชื่อว่าความหมายทางจริยธรรม สำหรับเด็กนั้นมี 3 ประการ คือ

1. หน้าที่ (Duty) พฤติกรรมใดก็ตามที่แสดงถึงความเชื่อฟังและปฏิบัติตามกฎเกณฑ์หรือเป็นแต่คำสั่งสอนของผู้ใหญ่เป็นของดี
2. ลายลักษณ์อักษร (Letter) พฤติกรรมทางจริยธรรม คือ สิ่งที่ระบุเป็นตัวอักษรมากกว่าความเชื่อที่เป็นนามธรรม
3. ความรับผิดชอบ (Responsibility) ความรับผิดชอบพฤติกรรมในลักษณะปรนัยจะลดน้อยลง โดยมีความสัมพันธ์ผกผันกับอายุของเด็ก

Piaget (1986 อ้างถึงใน มุกดา ศรีขันธ์, 2550: 39) กล่าวว่า ความเป็นจริงเชิงจริยธรรม (Moral reality) ของเด็ก เป็นผลจากการกระทำเท่านั้นไม่ได้เกิดจากการคิดไตร่ตรอง เด็กจะรู้เฉพาะตัวเอง เพราะเด็กยังคิดตามนามธรรมไม่ได้ เด็กจะเรียนรู้เฉพาะแต่สิ่งที่ได้กระทำ และเป็นจริงบุคคลแต่ละคนย่อมจะมีการพัฒนาเร็ว-ช้าต่างกัน แต่ก็สามารถที่จะส่งเสริมให้บุคคลมีการพัฒนาการทางจริยธรรมให้สูงขึ้นกว่าเดิมได้ โดยการเปิดโอกาสให้บุคคลเรียนรู้จากการตัดสินใจทางจริยธรรมและอภิปรายร่วมกับผู้อื่น การได้แสดงความคิดเห็นและอภิปรายร่วมกับผู้อื่นจะทำให้บุคคลที่มีเหตุผลเชิงจริยธรรมต่ำเรียนรู้การใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมขั้นสูงขึ้น (ทิสนา แจมมณี, 2546: 11-15) การเล่นเกมมีประโยชน์ต่อการพัฒนาการของเด็ก ประกอบด้วย ความคิดสร้างสรรค์ จินตนาการ เกิดการเรียนรู้ด้วยตัวเอง การควบคุมอารมณ์ และเปิดโอกาสให้เด็กได้ทำงาน ทำให้เด็กค้นพบคุณธรรม และพัฒนาการตะหนักรู้ ความเข้าใจ ทักษะในการสื่อสาร และสังเกตอารมณ์ ความรู้สึกของผู้อื่น (Dramatic and fantasy play, 1995)และยังเรียนรู้ในการทำงานร่วมกับผู้อื่น เปิดโอกาสให้เด็กได้มีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่น และเรียนรู้ถึงความรู้สึกที่ดีในการทำงานร่วมกับผู้อื่น (Birckmayer, 2007) การให้เด็กมีโอกาสดแสดงความคิดเห็น และตัดสินใจในการรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น เด็กจะได้มีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น เด็กจะได้เรียนรู้ความคิดที่ต่างกัน การประสานงาน การทำงานร่วมกับผู้อื่น จะทำให้เด็กรับรู้ในเรื่องของความยุติธรรม (Crian, 1985: 118-136)

ข้อความดังกล่าวข้างต้น แสดงให้เห็นว่า คุณธรรม จริยธรรม ที่ควรปลูกฝังให้กับเด็ก และเยาวชนของไทยในระดับต้นๆ นั้น มีดังนี้ คือ ความรับผิดชอบ ความซื่อสัตย์ และความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ซึ่งเป็นพื้นฐานที่สำคัญในการดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข ผู้วิจัยจึงเห็นความสำคัญว่าจะต้องพัฒนาพฤติกรรมทางจริยธรรมดังกล่าวในระดับชั้นอนุบาล

กิจกรรมการเล่านิทานเป็นวิธีการในการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม การเล่านิทานให้เด็กฟังเป็นการพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างคนใกล้ชิด ทำให้เด็กเกิดความรู้สึกอบอุ่น มั่นคงในอารมณ์ ซึ่งจะนำไปสู่สัมพันธภาพที่ดีกับบุคคลอื่น รักตนเอง และรักผู้อื่น นอกจากนี้นิทานยังทำให้เด็กมีความสุข เพราะเป็นกิจกรรมที่จะต้องทำร่วมกับผู้อื่น จึงเป็นช่องทางในการสอดแทรกคุณธรรม จริยธรรมไปสู่เด็กได้ (สุพัชรี ผุดผ่อง, 2549: 37-55)

ประชาชนส่วนใหญ่จึงเล็งเห็นความสำคัญของการนำเอานิทานมาเป็นเครื่องมือในการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมให้กับเด็กและเยาวชนไทย ดังกระทรวงศึกษาธิการจัดทำ โครงการ 80 นิทานไทยสร้างสถานคุณธรรมขึ้นเพื่อเป็นการปลูกจิตสำนึกทางด้านคุณธรรมจริยธรรมให้กับเยาวชนของไทย โดยเรียงร้อยผ่านนิทานทั้ง 80 เรื่อง และเพื่อเป็นการเฉลิมฉลองปีที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชมหาราช มีพระชนมายุครบ 80 พรรษา (จรววยพร ธรณินทร์, 2550: 86-89)

นิทานดังกล่าวข้างต้นเป็นนิทานที่เหมาะสมกับเด็กในระดับต่างๆ ซึ่งครอบคลุมในทุกเพศทุกวัย แต่นิทานสำหรับเด็กปฐมวัยควรเป็นหนังสือสำหรับเด็กที่ผู้ใหญ่เป็นคนอ่านให้กับเด็กฟัง จะต้องคำนึงถึงความต้องการ และความสนใจของเด็ก การรับรู้และความสามารถตามวัย เด็กจะเริ่มรับรู้นิทาน จากภาพที่มองเห็นและเสียงที่ได้ยิน โดยรู้ความหมายไปทีละเล็กทีละน้อย จนสามารถเชื่อมโยงภาพ และคำบอกเล่าที่ได้ยิน ตลอดจนจดจำเนื้อหาและเรื่องราวต่างๆ ที่นำไปสู่การอ่านตัวหนังสือได้อย่างมีความหมายต่อไป (กระทรวงสาธารณสุข, 2547) เนื่องจากเด็กอายุ 4 - 6 ปี เด็กวัยนี้มีจินตนาการสร้างสรรค์ อยากรู้อยากเห็นสิ่งรอบตัวเกี่ยวกับธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมว่าสิ่งนี้มาจากไหน ทำไมจึงเป็นเช่นนั้นเช่นนี้ เริ่มเข้าใจความแตกต่างระหว่างความจริงกับเรื่องสมมุติ นิทานที่เหมาะสมกับเด็กวัยนี้ควรเป็นนิทานที่เป็นเรื่องที่สั้นๆ เข้าใจง่าย ส่งเสริมจินตนาการ และอิงความจริงอยู่บ้าง เนื้อเรื่องสนุกสนานน่าติดตาม มีภาพประกอบที่มีสีสันสดใสสวยงาม มีตัวอักษรบรรยายเนื้อเรื่องไม่มากเกินไป อาจเป็นคำคล้องจอง คำซ้ำๆ และมีขนาดใหญ่พอสมควรใช้ภาษาง่ายๆ การอ่านนิทานให้เด็กฟัง พร้อมกับชี้ชวนให้เด็กดูภาพ ในหนังสือประกอบ จะเป็นการสร้างจินตนาการ สร้างสรรค์โดยเฉพาะการสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรมเข้าไปในนิทานที่เล่าให้เด็กได้ฟัง ซึ่งรูปแบบในการเล่านิทานสำหรับเด็กอนุบาล มีอยู่มากมายหลายวิธี เช่น การเล่านิทานปากเปล่า การเล่านิทานประกอบท่าทาง การเล่านิทานประกอบภาพ การเล่านิทานประกอบเสียง การเล่านิทานประกอบอุปกรณ์ การเล่านิทานประกอบการวาดภาพ และการเล่านิทานไม่จบเรื่อง เป็นต้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะนำการเล่านิทานไม่จบเรื่อง มาใช้เป็นเทคนิคในการเล่านิทานสำหรับเด็กอนุบาล

การเล่านิทานไม่จบเรื่อง (Incomplete story) เป็นการเล่าที่เจตนาให้เด็กเกิดความคิดแล้วผูกเรื่องต่อโยงมาเล่าต่อจากครู ซึ่งนอกจากจะพัฒนาภาษายังพัฒนาความคิดให้กับเด็กเช่นเดียวกับการเล่าต่อเรื่องราว (กุลยา ตันติผลาชีวะ, 2547: 228) จะเห็นได้ว่าการเล่านิทานไม่จบเรื่องเป็น

เทคนิคหนึ่งที่ทำให้เด็กอนุบาลเกิดการเรียนรู้ทางด้านคุณธรรมจริยธรรม และประกอบกับการใช้กิจกรรมต่อเนื่องจากการเล่านิทานจะทำให้เด็กเกิดการจดจำเนื้อเรื่องของนิทานได้ดี และยาวนาน

การพัฒนา รูปแบบการจัดกิจกรรมเล่านิทานสำหรับนักเรียนอนุบาล พบว่า ขั้นตอนต่างๆ ในการจัดรูปแบบการจัดกิจกรรมเล่านิทานสำหรับนักเรียนอนุบาล ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน คือ ขั้นเตรียม (วางแผน) ขั้นปฏิบัติการเล่านิทาน และขั้นกิจกรรมต่อเนื่องจากการเล่านิทาน มีแนวทางในการปฏิบัติกิจกรรม เช่น กิจกรรมทางภาษา กิจกรรมการแสดงละคร และกิจกรรมศิลปะ (สันหพัฒน์ อรุณธารี, 2542) ตามทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของ Piaget (1972 อ้างถึงใน ทิศนา แขมมณี, 2546: 11-15) พบว่า พัฒนาการทางจริยธรรมของบุคคลเกิดขึ้นได้จากการที่ได้มีโอกาสปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นและสภาพแวดล้อม การได้มีปฏิสัมพันธ์ดังกล่าวจะช่วยให้นักเรียนเข้าใจความคิดเห็นของบุคคลอื่นมากขึ้น ซึ่งเขาจะสามารถนำมาใช้ในการพิจารณาเพื่อตัดสินใจในปัญหาต่างๆ โดยเฉพาะกับปัญหาเชิงจริยธรรม ดังนั้นการให้เด็กได้เข้ากลุ่มทางสังคมต่างๆ จะช่วยให้เด็กได้เรียนรู้บทบาทของตนเองและของผู้อื่น อันจะช่วยให้เขาได้พัฒนาจริยธรรมในขั้นสูงขึ้นอย่างรวดเร็ว ดังที่ Myhre (1993) กล่าวว่า การเล่นบทบาทสมมติเป็นทางออกที่สำคัญของเด็กเล็กตลอดจนถึงเด็กวัยอนุบาล ในขณะที่เด็กใช้เวลาในการแสดงบทบาทสมมติ เด็กจะให้ความสำคัญในการฝึกฝน การเรียนรู้ในการเป็นมิตรกับคนอื่น การแบ่งปัน และการเปลี่ยนเครื่องใช้ในการแสดงละคร และบทบาทระหว่างการเล่น การเล่นเกิดขึ้นโดยความสมัครใจ เด็กจะต้องเผชิญกับปัญหาต่างๆ ซึ่งพวกเขาจะต้องแก้ปัญหาเอง เด็กสามารถเรียนรู้การควบคุมและการเปลี่ยนความรู้สึกและพัฒนาความรู้สึกต่อผู้อื่น ตลอดจนการรับความช่วยเหลือและการสนับสนุนในการเล่นจากครู

คุณธรรมจริยธรรมเป็นเรื่องที่ทุกฝ่ายจะต้องตระหนักและให้ความสำคัญต่อการปลูกฝังและส่งเสริมให้เกิดกับเด็กตั้งแต่ช่วงวัยแรกของชีวิต โดยเฉพาะครูผู้ซึ่งเป็นแบบอย่างให้แก่เด็ก จะต้องเป็นผู้ที่มีคุณธรรมจริยธรรมด้วย การใช้นิทาน คือ กระบวนการเรียนรู้ที่ดีที่สุดในการปลูกฝังด้านคุณธรรม จริยธรรม (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2550: 23) ซึ่งรูปแบบการเล่านิทานที่น่าสนใจคือ การเล่านิทานแบบไม่จบเรื่อง จะทำให้เด็กต้องใช้ความคิดในการคาดคะเนสิ่งที่จะเกิดขึ้นในอนาคต และการศึกษาการพัฒนา รูปแบบการจัดกิจกรรมเล่านิทานสำหรับนักเรียนอนุบาล เสนอรูปแบบขั้นตอนของการเล่านิทานสำหรับนักเรียนอนุบาล โดยเฉพาะขั้นกิจกรรมต่อเนื่องจากการเล่านิทาน ด้วยการแสดงบทบาทสมมติเหตุการณ์ตอนใดตอนหนึ่งในนิทาน (สันหพัฒน์ อรุณธารี, 2543: 45-58) หรือการเล่นสมมติ เพื่อ จะเป็นตัวบอกว่าการเล่านิทานประสบความสำเร็จ และยังเป็นการเล่นประกอบการเล่านิทานในหนังสือ ทำให้เกิดความสนุกสนาน และเป็นวิธีการประเมินการเรียนรู้ของเด็ก (Classroom, 2007) ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาผลของการใช้กิจกรรมการเล่านิทานแบบไม่จบเรื่องที่มีต่อพฤติกรรมทางจริยธรรมของเด็กวัยอนุบาล 3 ด้าน

ได้แก่ พฤติกรรมทางจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์ พฤติกรรมทางจริยธรรมด้านความรับผิดชอบ และพฤติกรรมทางจริยธรรมด้านความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาผลของการใช้กิจกรรมการเล่านิทานแบบไม่จบเรื่องที่มีต่อพฤติกรรมทางจริยธรรมของเด็กวัยอนุบาล 3 ด้าน ได้แก่ พฤติกรรมทางจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์ พฤติกรรมทางจริยธรรมด้านความรับผิดชอบ และพฤติกรรมทางจริยธรรมด้านความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่

สมมติฐานการวิจัย

สุดาวดี ไยพิมล (2533) ได้ศึกษาความสามารถในการจำแนกพฤติกรรมด้านความซื่อสัตย์ของเด็กปฐมวัยที่ได้ฟังการเล่านิทานโดยใช้หุ่นมือ และการเล่านิทานโดยการแสดงบทบาทสมมติประกอบ พบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้ฟังการเล่านิทานโดยใช้หุ่นมือ และการเล่านิทานโดยแสดงบทบาทสมมติประกอบ มีความสามารถในการจำแนกพฤติกรรมด้านความซื่อสัตย์หลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01

ไพรัตน์ อยู่สมบูรณ์ (2539) ได้ศึกษา การพัฒนาพฤติกรรมเชิงจริยธรรม และนิสัยรักการอ่านในเด็กก่อนวัยเรียนโดยการเล่านิทานแบบไม่จบเรื่องก่อนนอน พบว่า เด็กก่อนวัยเรียนกลุ่มที่ได้ฟังนิทานก่อนนอน โดยวิธีการเล่าไม่จบเรื่องมีพฤติกรรมเชิงจริยธรรมด้านความเมตตาสูงกว่ากลุ่มที่ไม่ได้ฟังนิทานก่อนนอนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อินทิรา รุมาส (2545) ได้ศึกษาการใช้กิจกรรมการเล่านิทานเพื่อพัฒนาคุณลักษณะทางคุณธรรมจริยธรรมสำหรับนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 พบว่าหลังจากจัดกิจกรรมตามแผนประสบการณ์โดยใช้กิจกรรมการเล่านิทานเพื่อพัฒนาคุณลักษณะทางคุณธรรมจริยธรรมสำหรับนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 แล้วนักเรียนมีพฤติกรรมการแสดงคุณลักษณะคุณธรรมจริยธรรมเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยดังนี้ ด้านความมีน้ำใจ ด้านความมีวินัย ด้านความภาคภูมิใจในความเป็นคนไทย และด้านรักและเห็นคุณค่าของการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

หรรษา แดงบุญเรือง และชีพสุมน รังสยาร (2548) ได้ศึกษาผลของการเล่านิทานที่มีต่อพัฒนาการทางจริยธรรมของเด็กปฐมวัย พบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการสอนจริยธรรมโดยการเล่านิทานมีคะแนนแบบทดสอบวัดพื้นฐานจริยธรรมโดยรวม และรายด้านหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง

ผลการวิจัยดังกล่าว ผู้วิจัยจึงตั้งสมมติฐานการวิจัยครั้งนี้ว่า

หลังการทดลอง เด็กที่ได้รับการใช้กิจกรรมการเล่านิทานแบบไม่จบเรื่อง มีค่าเฉลี่ยของคะแนนพฤติกรรมทางจริยธรรมสูงกว่าเด็กที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเล่านิทานแบบปกติ

ขอบเขตการวิจัย

1. ประชากร คือ เด็กวัยอนุบาลที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นอนุบาลปีที่ 1 ของโรงเรียนที่ปทุมธานีวิทยพัฒน์ (วัดโบสถ์) ในพระราชูปถัมภ์ฯ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1

2. ระยะเวลาในการทดลอง รวม 12 สัปดาห์

3. ตัวแปรที่ศึกษา ประกอบด้วย

3.1 ตัวแปรต้น คือ การใช้กิจกรรมการเล่นิทาน

3.1.1 แบบไม่จบเรื่อง

3.1.2 แบบปกติ

3.2 ตัวแปรตาม คือ พฤติกรรมทางจริยธรรมของเด็กวัยอนุบาล

3.2.1 พฤติกรรมทางจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์

3.2.2 พฤติกรรมทางจริยธรรมด้านความรับผิดชอบ

3.2.3 พฤติกรรมทางจริยธรรมด้านความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

การเล่นิทานแบบไม่จบเรื่อง หมายถึง การถ่ายทอดเรื่องราวในนิทานของครูจนถึงจุดที่เกิดปัญหาของเรื่องและหยุดเรื่องไว้ เพื่อให้เด็กแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาที่เกิดขึ้น และแสดงบทบาทสมมติหลังจากจบการเล่นิทาน

การใช้กิจกรรมการเล่นิทานแบบไม่จบเรื่อง หมายถึง วิธีการถ่ายทอดเรื่องราวในนิทานของครู ตั้งแต่ต้นจนถึงปัญหาของเรื่องและหยุดเรื่องไว้ แล้วให้เด็กแสดงบทบาทสมมติต่อเรื่องราวในนิทานที่จบจากการเล่นิทานมีขั้นตอนประกอบด้วย

ขั้นที่ 1 นำเสนอสถานการณ์ปัญหา หมายถึง ครูนำเสนอ ปัญหาเกี่ยวกับพฤติกรรมทางจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์ พฤติกรรมทางจริยธรรมด้านความรับผิดชอบ และพฤติกรรมทางจริยธรรมด้านความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ที่มีลักษณะใกล้เคียงกับความเป็นจริงของเด็ก โดยการใช้นิทานปลายเปิดให้เด็กแสดงความคิดเห็น แต่กำหนดรายละเอียดเล็กน้อย เพื่อควบคุมการแสดงความคิดเห็นให้ตรงประเด็น

ขั้นที่ 2 หยุดการดำเนินเรื่อง หมายถึง ครูเล่นิทานโดยมีสื่อประกอบการเล่นิทานจนถึงจุดวิกฤตเชิงพฤติกรรมทางจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์ พฤติกรรมทางจริยธรรมด้านความรับผิดชอบ และพฤติกรรมทางจริยธรรมด้านความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ แล้วหยุดเรื่องไว้

ขั้นที่ 3 เล่นบทบาทสมมติ หมายถึง ให้เด็กเล่นบทบาทสมมติตามความคิด และจินตนาการต่อจากจุดที่เกิดปัญหาพฤติกรรมทางจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์ พฤติกรรมทาง

จริยธรรมด้านความรับผิดชอบ และพฤติกรรมทางจริยธรรมด้านความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ที่เกิดขึ้นจนจบเรื่อง โดยใช้อุปกรณ์ประกอบฉากที่ครูเตรียมไว้ กำหนดหน้าที่ในการเล่นบทบาทสมมติด้วยการแบ่งกลุ่มเด็กออกเป็น 2 กลุ่มเพื่อทำหน้าที่สลับหมุนเวียนกันไปในนิทานแต่ละเรื่อง ประกอบด้วย

กลุ่มที่ 1 ผู้เล่นบทบาทสมมติ

กลุ่มที่ 2 ผู้ชมการแสดงบทบาทสมมติ

ขั้นที่ 4 อภิปรายและประเมินผล หมายถึง ครูและเด็กอภิปรายร่วมกันเกี่ยวกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในการเล่นบทบาทสมมติ และเปิดโอกาสให้เด็กแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทสมมติจากนิทานว่าเป็นอย่างไร

ขั้นที่ 5 แสดงเพิ่มเติม หมายถึง เด็กๆมาเล่นบทบาทสมมติในครั้งใหม่ โดยแสดงบทบาทสมมติตามเนื้อเรื่องจริงในนิทาน

ขั้นที่ 6 อภิปรายและประเมินผลอีกครั้ง หมายถึง หลังจากการแสดงเพิ่มเติม ครูและเด็กอภิปรายและประเมินผล เกี่ยวกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในการเล่นบทบาทสมมติ ให้เด็กแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการเล่นบทบาทสมมติว่าเป็นอย่างไร แสดงความรู้สึกต่อตัวละครในนิทาน

ขั้นที่ 7 สรุปการเรียนรู้ หมายถึง ครูและเด็กประมวลข้อความรู้ร่วมกันเกี่ยวกับการปฏิบัติตนที่ถูกต้องตามพฤติกรรมทางจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์ พฤติกรรมทางจริยธรรมด้านความรับผิดชอบ และพฤติกรรมทางจริยธรรมด้านความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ จากการฟังนิทานแบบไม่จบเรื่อง และการเล่นบทบาทสมมติ

การใช้กิจกรรมการเล่านิทานแบบปกติ หมายถึง วิธีการการถ่ายทอดเนื้อเรื่องในนิทานตามความถนัดของครู ให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ โดยมีการสอดแทรก ข้อคิด คติสอนใจ ในขณะที่ถ่ายทอดเรื่องราวนั้นมีขั้นตอน ประกอบด้วย

ขั้นที่ 1 ขั้นนำ หมายถึง ครูหยิบหนังสือนิทานมาวางไว้ เพื่อทำการเล่านิทาน โดยให้เด็กดูรูปหน้าปกหนังสือนิทาน และชื่อเรื่อง

ขั้นที่ 2 ขั้นกิจกรรมการเรียนการสอน หมายถึง ครูเล่านิทานตามหนังสือนิทานที่ละบรรทัดจนจบเรื่อง โดยใช้คำถามสอดแทรกในระหว่างการเล่านิทาน

ขั้นที่ 3 ขั้นสรุป หมายถึง ครูและเด็กสรุปเรื่องราวทั้งหมด โดยการใช้คำถามว่า ใครทำอะไร เกิดขึ้นที่ไหน แล้วเป็นอย่างไร

พฤติกรรมทางจริยธรรม หมายถึง กระบวนการที่ได้จากแบบสังเกตพฤติกรรมทางจริยธรรมของเด็กวัยอนุบาลในการปฏิบัติตนในทางที่ถูกต้อง และตั้งเป้าหมายที่ยอมรับของสังคม ในที่นี้แบ่งจริยธรรมออกเป็น 3 ด้าน คือ พฤติกรรมทางจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์ พฤติกรรมทางจริยธรรมด้านความรับผิดชอบ และพฤติกรรมทางจริยธรรมด้านความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่

พฤติกรรมทางจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์ หมายถึง การขออนุญาตก่อนหยิบของผู้อื่น นำสิ่งของไปส่งคืนเจ้าของหรือคุณครู หรือผู้ดูแลสถานที่นั้นๆ เมื่อพบเห็นสิ่งของวางอยู่โดยไม่พบเจ้าของ พูดและตอบคำถามในสิ่งที่เป็นจริง และปฏิบัติตามข้อตกลงของห้องเรียน

พฤติกรรมทางจริยธรรมด้านความรับผิดชอบ หมายถึง ทำงานที่ได้รับมอบหมายให้เสร็จตามเวลาที่กำหนด จัดเก็บอุปกรณ์ต่างๆ เข้าที่ให้เรียบร้อยหลังทำกิจกรรมเสร็จ ยอมรับในสิ่งที่ตนเองกระทำลงไป และการตรงต่อเวลา

พฤติกรรมทางจริยธรรมด้านความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ หมายถึง รู้จักการแบ่งปันสิ่งของให้เพื่อนอย่างเต็มใจ และให้เพื่อนร่วมเล่นด้วย มีน้ำใจช่วยเหลือผู้อื่น และรู้จักการให้อภัยผู้อื่น

เด็กวัยอนุบาล หมายถึง เด็กวัยอนุบาลที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นอนุบาลปีที่ 1 ของโรงเรียนที่ปิงกรณ์วิทยาพัฒนา (วัดโบสถ์) ในพระราชูปถัมภ์ฯ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 ปีการศึกษา 2552

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ศึกษาข้อมูลพื้นฐาน ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และเอกสารต่างๆ วารสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยนี้ คือ เด็กวัยอนุบาลที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นอนุบาลปีที่ 1 ของโรงเรียนที่ปิงกรณ์วิทยาพัฒนา (วัดโบสถ์) ในพระราชูปถัมภ์ฯ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 ปีการศึกษา 2552

2.2 กลุ่มตัวอย่าง คือ เด็กวัยอนุบาลที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นอนุบาลปีที่ 1 โรงเรียนที่ปิงกรณ์วิทยาพัฒนา (วัดโบสถ์) ในพระราชูปถัมภ์ฯ ปีการศึกษา 2552 จำนวน 61 คน จากจำนวนห้องเรียนทั้งหมด 2 ห้อง โดยมีชั้นอนุบาลปีที่ 1/1 จำนวน 31 คน เป็นกลุ่มควบคุม และห้องชั้นอนุบาลปีที่ 1/2 จำนวน 30 คน เป็นกลุ่มทดลอง ซึ่งได้มาจากการสุ่มแบบสุ่มอย่างง่าย ด้วยวิธีการจับฉลาก

3. การเตรียมตัวผู้วิจัย มีการศึกษาทฤษฎี แนวคิด ปรัชญาของโรงเรียน และการฝึกประสบการณ์ในการสังเกต การสัมภาษณ์ และทดลองใช้เครื่องมือในการวิจัย

4. การเลือกนิทานสำหรับงานวิจัย มีการศึกษาวิธีการเลือกนิทานสำหรับเด็กวัยอนุบาล ตามเกณฑ์ที่สังเคราะห์ ได้นิทานสำหรับงานวิจัยจำนวน 12 เรื่อง ที่ใช้สำหรับกลุ่มทดลอง และนิทานจำนวน 36 เรื่อง ที่ใช้สำหรับกลุ่มควบคุม

5. การจัดทำแผนการใช้กิจกรรมการเล่านิทาน มี 2 แบบ คือ แผนการใช้กิจกรรมการเล่านิทานแบบไม่จบเรื่อง และแผนการใช้กิจกรรมการเล่านิทานแบบปกติ อย่างละ 36 แผน นำแผนการจัดกิจกรรมการเล่านิทานทั้ง 2 แบบ เสนอผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบความสอดคล้องของเนื้อหา

6. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสังเกตพฤติกรรมทางจริยธรรมของเด็กวัยอนุบาล เสนอผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบความตรง

7. การเก็บรวบรวมข้อมูล มีขั้นตอนดังนี้

7.1 ก่อนการทดลองผู้วิจัยใช้แบบสังเกตพฤติกรรมทางจริยธรรมของเด็กวัยอนุบาลกับกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม

7.2 ผู้วิจัยดำเนินการทดลองตามแผนการใช้กิจกรรมการเล่านิทานแบบไม่จบเรื่องกับกลุ่มทดลอง และแผนการใช้กิจกรรมการเล่านิทานแบบปกติกับกลุ่มควบคุม โดยใช้เวลาในการทดลอง 12 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 วัน วันละ 30 นาที

7.3 หลังการทดลองผู้วิจัยใช้แบบสังเกตพฤติกรรมทางจริยธรรมของเด็กวัยอนุบาล (ชุดเดิม) กับกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมเป็นรายบุคคล

8. การวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้คอมพิวเตอร์โปรแกรม SPSS for Windows เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของคะแนนพฤติกรรมทางจริยธรรม ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยทดสอบค่าที (t-test independent) ที่ระดับมีนัยสำคัญ .05

ประโยชน์ที่ได้รับ

ได้แนวทางสำหรับครูระดับชั้นอนุบาล และผู้ที่เกี่ยวข้องในการนำกิจกรรมการเล่านิทานแบบไม่จบเรื่องไปใช้ในการส่งเสริมพฤติกรรมทางจริยธรรมให้กับเด็กวัยอนุบาล และจัดเนื้อหาสาระการเรียนรู้ ต่างๆ ให้เหมาะสมกับระดับชั้น ทำให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง ผลของการใช้กิจกรรมการเล่านิทานแบบไม่จบเรื่องที่มีต่อพฤติกรรมทางจริยธรรมของเด็กวัยอนุบาล ผู้วิจัยได้ศึกษารวบรวมเอกสารและงานวิจัยต่างๆที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. การเล่านิทาน

- 1.1 ความหมายของนิทาน
- 1.2 ความหมายของการเล่านิทาน
- 1.3 ความหมายของการเล่านิทานแบบไม่จบเรื่อง
- 1.4 การเลือกนิทานสำหรับเด็กวัยอนุบาล
- 1.5 วิธีการเล่านิทาน
- 1.6 รูปแบบการจัดกิจกรรมการเล่านิทานของเด็กวัยอนุบาล
- 1.7 ประโยชน์ของการเล่านิทานกับการพัฒนาจริยธรรมเด็กวัยอนุบาล

2. การเล่นบทบาทสมมติ

- 2.1 ความหมายของการเล่นบทบาทสมมติ
- 2.2 ความสำคัญของการเล่นบทบาทสมมติ
- 2.3 การใช้บทบาทสมมติในการจัดการเรียนการสอน
- 2.4 ประโยชน์ของการเล่นบทบาทสมมติ

3. พฤติกรรมทางจริยธรรมของเด็กวัยอนุบาล

- 3.1 ความหมายของพฤติกรรมทางจริยธรรม
- 3.2 ทฤษฎีจริยธรรม
- 3.3 พัฒนาการด้านจริยธรรมของเด็กวัยอนุบาล

4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ศูนย์วิจัยทรัพยากร

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

1. การเล่านิทาน

1.1 ความหมายของนิทาน

กึ่งแก้ว อัถกถกร (2534: 448) กล่าวว่า นิทาน คือเรื่องเล่าทั่วไปมิได้ตั้งใจแสดงประวัติความเป็นมาอะไร จุดใหญ่ต้องการเล่าเพื่อความสนุกสนานแต่บางครั้งก็สอดแทรกคติเพื่อสอนใจ

ไพพรรณ อินทนิล (2534: 22) ให้คำอธิบายว่า นิทานเป็นศิลปะการถ่ายทอดที่เก่าแก่เป็นสิ่งที่บันทึกที่คนทั่วโลกต้องการและมีประโยชน์ใช้สอยในเชิงเป็นสื่อเพื่อการสอนวิชาต่างๆ เช่น ประวัติศาสตร์ ตลอดจนถึงจริยธรรม การปรับตัว การส่งเสริมการอ่าน จินตนาการ และความคิดสร้างสรรค์ให้กับเยาวชนได้เป็นอย่างดี

เกริก ยूनพันธ์ (2539: 16) กล่าวว่า นิทานเป็นเรื่องที่มีการเล่าสืบทอดต่อกันมา ในครั้งสมัยโบราณถือเป็นประเพณีโดยมีผู้เล่าที่มีความสามารถและเป็นบุคคลที่น่านับถือ นิทานมีเล่ากันทุกชาติ ทุกภาษา เนื้อหาของนิทานที่เล่าเป็นเรื่องราวที่ปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม ความดีความงาม และเรื่องราวของการยกย่องเชิดชู ปลูกจิตสำนึกของคนให้ประพฤติอยู่ในความดี

ครุรักษ์ ภิรมย์รักษ์ (2540: 45) กล่าวว่า นิทานเป็นเรื่องราวทั่วไปที่เล่าสืบทอดต่อกันมาตั้งแต่สมัยโบราณเป็นการผูกเรื่องขึ้น เพื่อให้ผู้ฟังสนุกสนานเพลิดเพลินและสอดแทรกคติธรรม

กุลยา ตันติผลาชีวะ (2541: 10-19) กล่าวว่า นิทานคือสื่อที่สร้างการเรียนรู้ที่ดีที่สุดสำหรับเด็กนิทานสามารถสร้างจินตนาการ ความฝันของเด็ก ความเข้าใจ การรับรู้ของเด็กให้เด็กมีจินตนาการ

อิชิตาเกะ (Ishitake, 2541: 22 แปลโดยพรอนงค์ นิยมคำ) กล่าวว่า นิทาน คือ การสื่อสารสัมพันธ์ที่แท้จริงระหว่างมนุษย์กับมนุษย์ ผู้เล่านิทานจะต้องเล่านิทานด้วยภาษาจากใจ จึงจะสามารถทำให้เด็ก ๆ รู้สึกประทับใจ

จรรววรรณ ธรรมวัตร (2542) ระบุไว้ในคำนำของรายงานการวิจัยเรื่อง นิทานคำพริ้ว: ภาพสะท้อนชีวิตผู้ด้อยโอกาสและชาติพันธุ์สัมพันธ์ในเขตอุทยานแห่งชาติตอนกลางว่า การเล่านิทานเป็นพฤติกรรมการสื่อสารที่มีบทบาทต่อผู้เล่า ผู้ฟังและชุมชน โดยนิทานแสดงบทบาทโดยตรงและแฝงเร้น นิทานจึงเป็นภูมิปัญญาดั้งเดิมของมนุษย์ที่ปรากฏในทุกกลุ่มชาติพันธุ์

วาโร เฟ็งสวัสดิ์ (2542: 6) ได้ให้ความหมายของ นิทานและการเล่าเรื่องไว้ว่า หมายถึง เรื่องราวที่เล่าต่อกันมาเป็นเวลานาน โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อความสนุกสนาน เพลิดเพลินและให้ความรู้ เพื่อให้คนเป็นคนดีอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข และบางครั้งก็สอดแทรกคติหรือคุณธรรมเพื่อสอนใจ ในระหว่างการเล่าเรื่อง อาจมีการสนทนาโต้ตอบ อภิปราย ชักถาม แสดงข้อคิดเห็น และแสดงท่าทางประกอบเรื่องราวก็ได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับจุดมุ่งหมายของการเล่านิทานยังให้ประโยชน์และมีคุณค่าต่อเด็กเป็นอย่างมาก การที่ครูหรือผู้ใหญ่ได้ใกล้ชิดเด็กโดยการเล่านิทานหรือเล่า

เรื่องราวต่างๆ จะเป็นเครื่องช่วยให้เข้าใจเด็กได้ดียิ่งขึ้น อีกทั้งยังมีประโยชน์ในการเสริมสร้างลักษณะนิสัยที่ดีให้กับเด็กด้วย

สัณห์พัฒน์ อรุณธานี (2542: 2) กล่าวว่า นิทานคือเรื่องที่มีผู้แต่งขึ้นใหม่โดยยึดความสนุกสนาน เพลิดเพลิน เป็นการผูกเรื่องให้เข้ากับสภาวะการณ์ในเวลานั้นๆ ซึ่งสอดแทรกคุณธรรม จริยธรรม คติสอนใจที่พึงประสงค์ให้ผู้ฟังนำไปใช้ในชีวิตจากเนื้อหาของนิทาน เพื่อใช้เป็นสื่อในการสร้างการเรียนรู้ให้กับเด็ก

แม่นมาส ขวลิขิต (2545: 45) กล่าวว่า นิทานเป็นสมบัติประจำชาติเป็นสิ่งที่มนุษย์แต่โบราณสร้างไว้และเล่าสืบต่อกันมา นิทานแต่ละชาติย่อมมีลักษณะของชาตินั้นปรากฏอยู่นักศึกษามนุษยวิทยามักจะใช้นิทานเป็นเครื่องปลูกฝังพื้นฐานคุณธรรมของแต่ละชาติอย่างหนึ่ง

สุภักดิ์ อนุกุล (2545: 8) ให้ความหมายนิทานไว้ว่า นิทานเป็นประเพณีสืบทอดกันมาช้านาน ส่วนมากผู้เล่ามักเป็นผู้อาวุโส เรื่องที่นำมาเล่าประกอบด้วยตำนานหรือพฤติกรรมของบุคคล ด้วยมุ่งความบันเทิงและอบรมสั่งสอนลูกหลาน

นักคิด (2550: 30) ได้กล่าวไว้ว่า นิทานหรือเรื่องเล่าจัดเป็นสื่อที่เก่าแก่ และนิยมใช้ในการสื่อสารถ่ายทอดเรื่องราวต่างๆ ระหว่างผู้เล่าและผู้ฟัง ไม่ว่าจะเป็นด้านความบันเทิง ข้อคิด คติธรรมเกี่ยวกับชีวิต ฯลฯ สิ่งสำคัญคือ นิทานสามารถตอบสนองความต้องการของเด็กๆ โดยเฉพาะด้านจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ พร้อมสิ่งที่เด็กต้องการในทุกด้าน

ความหมายที่ประมวลจากข้อความของบุคคลต่างๆ สรุปได้ว่า นิทาน หมายถึง เรื่องที่เล่าสืบทอดกันมาอาจจะถูกปรุงแต่งด้วยวัฒนธรรม ประเพณีของคนในชาตินั้นๆ เพื่อให้สอดคล้องกับวิถีในการดำรงชีวิต โดยการสอดแทรกคติธรรม คุณธรรม และจริยธรรมให้แก่ผู้ฟัง โดยเฉพาะเด็กเล็กๆ เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติ และเกิดความสงบสุขของคนในชาติ

1.2 ความหมายของการเล่านิทาน

ลัดดา นิลละมณี (2527: 24) ได้ให้ความหมายของการเล่านิทานไว้ว่าการเล่านิทาน หมายถึง วัสดุ อุปกรณ์ และวิธีการที่นำมาเป็นตัวกลางในการถ่ายทอดความรู้ ความเข้าใจ อารมณ์ความรู้สึก ความสนใจ ประสบการณ์และวิธีการที่ควรส่งเสริมให้เด็กเล็กๆ ใช้ เพื่อเล่านิทานให้เพื่อนๆ ชมและฟังบ้าง เนื่องด้วยเด็กมีจินตนาการ และมโนภาพสูงมากอยู่แล้ว เด็กสามารถจะช่วยกันเล่านิทานโดยแต่งนิทานใหม่ ขึ้นเอง

Brooke (ม.ป.ป. อ้างถึงใน Collins และ Cooper, 1997: 1) กล่าวว่า การเล่านิทานคือการถ่ายทอดเรื่องราวของบุคคลที่เล่าต่อกันมา ไม่มีนิทานใหม่ มีเพียงแต่ผู้เล่านิทานที่จะใช้วิธีการของตนในการเล่า ซึ่งเป็นเรื่องและผู้ฟังเคยได้ฟังมาก่อนแล้ว

ข้อความดังกล่าวข้างต้นแสดงให้เห็น การเล่านิทาน เป็นวิธีการในการถ่ายทอดเรื่องราวจากนิทาน โดยการใช้เทคนิคต่างๆ เช่น หนังสือ หุ่นมือ ละคร ฯลฯ เพื่อให้เกิดความน่าสนใจ สนุกสนาน เพลิดเพลิน พัฒนาทักษะต่างๆของผู้ฟัง ทำให้ผู้ฟังเกิดจินตนาการตามเรื่องราวที่ได้รับฟัง อาจมีการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมในขณะที่เล่าโดยการสนทนาด้วยก็ได้

1.3 ความหมายของการเล่านิทานแบบไม่จบเรื่อง

วิมล คำศรี (2539 อ้างถึงใน เรไร ไพรวรรณ, 2551) ได้กล่าวถึง การเล่านิทานไม่จบเรื่องเป็นการเล่าหยอกล้อผู้ฟังให้เกิดความสนุกสนาน ผู้เล่ามักเล่าจากเรื่องที่น่าสนใจในท้องถิ่น แล้วก็จะหาทางให้จบเรื่องลงอย่างกระทันหัน ทั่วๆไปไม่น่าจะจบ

กุลยา ตันติผลาชีวะ (2547 : 226 - 228) ได้กล่าวถึง การเล่านิทานไม่จบเรื่อง เป็นการเล่าที่เจตนาให้เด็กคิดแล้วผูกเรื่องต่อโยงมาเล่าต่อจากครู ซึ่งนอกจากพัฒนาภาษายังพัฒนาความคิดให้กับเด็กเช่นเดียวกันกับการเล่าต่อเรื่องราว

ข้อความดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า การเล่านิทานแบบไม่จบเรื่อง เป็นวิธีการถ่ายทอดเรื่องราวจากนิทานตั้งแต่ต้นจนถึงปัญหาของเรื่อง แล้วให้เด็กคิดต่อเรื่องราวข้างท้าย โดยการใช้จินตนาการความคิดอย่างอิสระ

1.4 การเลือกนิทานสำหรับเด็กวัยอนุบาล

ฉวีวรรณ กินาวงศ์ (2526 : 126) ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับเรื่องนี้ไว้ว่า

1. เป็นเรื่องง่าย แต่มีความสมบูรณ์ในตัว เน้นเหตุการณ์อย่างเดียวให้เด็กพอคาดคะเนเรื่องได้บ้าง อาจสอดแทรกเกร็ดที่ชวนให้เด็กสงสัยว่าอะไรจะเกิดขึ้นต่อไป เพื่อให้เรื่องมีรสชาติตื่นเต้น
2. เป็นเรื่องที่เด็กมีความสนใจอาจจะเป็นเรื่องเกี่ยวกับชีวิตเด็กๆ และสัตว์ต่างๆก็ได้
3. ควรมีบทสนทนาหลายๆเพราะเด็กส่วนมากไม่สามารถฟังเรื่องเป็นความเรียงได้ดี และภาษาที่ใช้สละสลวยเหมาะสมกับวัยเด็ก
4. มีการกล่าวซ้ำคำหรือประโยค วลี เพื่อเด็กจะจำได้ง่ายและรวดเร็ว
5. ควรเป็นเรื่องที่เกิดขึ้นภายในครอบครัวและเรื่องที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันของเด็ก
6. เนื้อเรื่องถึงจุดสุดยอดง่ายและน่าฟังพอใจเมื่อเล่าจบเด็กมีความสุข มีคติสอนใจด้วย
7. ในเนื้อเรื่องควรมีตัวละครที่เด็กสามารถสมมติเป็นตัวเองได้ และชื่อของตัวละครควรเป็นภาษาไทยเป็นชื่อง่ายๆที่เด็กเข้าใจความหมายได้
8. เนื้อเรื่องควรสอดแทรกคติธรรมสอนตัวละครให้มีมารยาทให้เป็นเด็กดีอบรมเด็กให้รู้ว่าทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว

พรจันทร์ จันทวิมล (2529 : 103 :105) กล่าวถึงการเลือกนิทานสำหรับเด็กปฐมวัย ไว้

ดังนี้

1. เป็นเรื่องง่ายๆ แต่สมบูรณ์ เน้นเหตุการณ์อย่างเดียวให้เด็กพอคาดคะเนเรื่องได้บ้าง
2. มีการเดินเรื่องได้อย่างรวดเร็ว
3. ตัวละครน้อย มีลักษณะเด่นที่จำได้ง่าย เด็กอาจสมมติตัวแทนได้
4. มีบทสนทนาหลายๆ เพราะเด็กส่วนมากไม่สามารถฟังเรื่องที่เป็นความเรียงได้ดี
5. ใช้ภาษาง่ายๆ ประโยคสั้นการกล่าวคำซ้ำหรือคำสัมผัสจะช่วยให้เด็กจดจำได้ง่าย

และรวดเร็ว

6. สร้างความรู้สึก ความพอใจให้กับผู้ฟัง
7. เป็นเรื่องใกล้ตัวเด็ก เช่นครอบครัว สัตว์เลี้ยง หรือเรื่องที่เกิดขึ้นตามการตามได้
8. ความยาวไม่เกิน 15 นาที

อารมณ สุวรรณपाल (2532 : 472-474) ได้ให้แนวคิดในการเลือกเรื่องราวหรือนิทานที่เหมาะสมกับเด็กว่าจะต้องพิจารณาสิ่งที่สำคัญหลายประการ คือ

1. เป็นเรื่องง่ายๆ ดำเนินเรื่องดีมีจุดเด่นของเรื่องจุดเดียวเพื่อสะดวกที่จะให้เด็กได้จับประเด็นของเรื่องโดยไม่ยากนัก

2. มีบทสนทนาบ้าง
3. ใช้คำซ้ำๆ คำคล้องจอง และประโยคสั้นๆ ที่เด็กจำได้ง่ายๆ
4. ภาษาที่ใช้ควรเป็นภาษาที่ดึงดูดความสนใจเด็กและใช้ภาษาที่ถูกต้อง
5. เหตุการณ์ของเรื่องควรเป็นเหตุการณ์ที่ใกล้ตัวเด็ก และเรื่องที่คิดคำนึงถึงตาม

จินตนาการ

6. จุดเด่นของเรื่องควรง่ายและเป็นที่น่าสนใจของเด็ก
7. ตัวละครเด่นควรมีเพียงตัวเดียว ถ้ามีตัวละครหลายตัวจะทำให้เด็กงง
8. ถ้ามีเรื่องของศาสนา วัฒนธรรม และเชื้อชาติ ควรเป็นเรื่องที่ใช้ภาพพจน์ที่ถูกต้อง

และเหมาะสมกับท้องถิ่น

Huck (1979: 16-17) ได้กล่าวถึงหลักเกณฑ์การเลือกนิทานไว้ ดังนี้

1. เป็นเรื่องที่จัดทำขึ้นสำหรับเด็ก
2. โครงเรื่อง (Plot) การดำเนินเรื่องตั้งแต่ต้นจนจบเรื่อง วางโครงเรื่องไว้น่าติดตามโดยไม่บอก
3. ฉากของเรื่อง สถานที่ เวลาที่เกิดของเรื่อง จุดเริ่มของเรื่องเกิดที่ใด เวลาใด การดำเนินเรื่องกำหนดเรื่องต่อไปต้องสอดคล้องกับจุดเริ่มต้น
4. แก่นของเรื่อง (Theme) มีจุดเน้นให้เด็กได้คิด

5. ลักษณะตัวละคร (Characterization) มีลักษณะและพฤติกรรมของผู้ที่มีความคิดสร้างสรรค์ตัวละครอยู่ในวัยใกล้เคียงกับเด็ก

6. ลีลาของเรื่อง (Style) ภาษาและเรื่องต้องเข้าใจง่าย

7. ลักษณะอื่นๆ ได้แก่ ให้ความรัก และความสดชื่นแก่เด็ก ตรงกับความสนใจ ความต้องการของเด็ก

ประมวลจากเกณฑ์การเลือกหนังสือนิทานสำหรับเด็กวัยอนุบาลข้างต้น สรุปได้ว่าเป็นเรื่องง่ายๆ แต่สมบูรณ์ เน้นเหตุการณ์อย่างเดียวให้เด็ก เนื้อเรื่องสอดแทรกคติสอนใจ คติธรรม ใช้ภาษาง่ายๆ ประโยคสั้นๆ คำซ้ำๆ เป็นเรื่องใกล้ตัวเด็ก และพอลากคคะเนเรื่องได้

1.5 วิธีการเล่านิทาน

ลัดดา นิลละมณี (2527: 24) ได้นำเสนอไว้ว่า การเล่านิทานโดยให้เด็กเป็นผู้เล่านั้นสามารถทำได้หลายรูปแบบ คือ

1. การเล่านิทาน โดยเด็กเป็นผู้เล่าด้วยตนเอง
2. การเล่านิทานจากหนังสือภาพ
3. การเล่านิทานต่อจากเรื่องที่ไม่จบสมบูรณ์
4. การขยายเรื่องราวจากนิทานที่ได้ฟัง

Pellowski (1997: 7-97 อ้างถึงใน ไพพรรณ อินทนิล 2534: 32-42) ได้แบ่งนิทานตามชนิดของการเล่าตั้งแต่ในอดีตจนถึงปัจจุบันเป็น 6 ประเภทใหญ่ๆ ดังนี้

1. การเล่านิทานโดยกวี
2. การเล่านิทานในบ้าน
3. การเล่านิทานในขณะที่ทำงาน
4. การเล่านิทานในโอกาสอื่นๆ มีการเล่านิทานในโอกาสต่างๆ เช่น การแต่งงาน งานวันเกิด งานฉลองส่วนตัว งานที่จัดให้กับเด็กๆ
5. การเล่านิทานบนถนนและตลาดสด
6. การเล่านิทานศาสนา หมายถึง นิทานที่ใช้อธิบายธรรมะอย่างเป็นทางการผ่าน

นิทาน ซึ่งดีกว่าการสอนโดยตรงทำให้ได้สาระ ความสนุกสนาน และสามารถดึงดูดความสนใจได้

กุลยา ตันติผลาชีวะ (2547: 226-228) ได้เสนอรูปแบบการเล่านิทานไว้ดังนี้

1. การเล่านิทานปากเปล่า เป็นการเล่านิทานที่อาศัยเพียงพูดและน้ำเสียงของผู้เล่า ไม่มีการใช้สื่อประกอบการเล่า นอกจากนี้เสียงและจังหวะการพูดที่สูงต่ำเร้าใจ ผู้ฟังตามเนื้อเรื่องท นำเสนอ การเล่านิทานวิธีนี้ต้องใช้ศิลปะในการพูด และการเล่าที่จูงใจมาก ส่วนใหญ่มักใช้เป็นการเล่านิทานก่อนนอน เด็กจะฟังแต่น้ำเสียงและเรื่องราวซึ่งเป็นลักษณะของการฟังแบบที่จูงใจให้ได้

หลักเป็นหลัก การเล่าตามรูปแบบนี้อาจใช้กับการเล่าที่ต้องการจูงใจให้เด็กทำกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งอย่างมีประสิทธิภาพก็ได้ เช่น การเล่านิทานขณะที่ทำให้เด็กฝึกคิดเลข หรือทำสิ่งที่เด็กเบื่อหน่าย เพื่อให้เด็กเกิดความเพลิดเพลินเล่นไปทำไป เป็นต้น การเล่านิทานปากเปล่าอาจให้เด็กเล่าเอง ผู้ใหญ่เล่าบ้าง หรือช่วยกันเล่า การเล่านิทานปากเปล่าไม่ควรเล่านานเกิน 15 นาที เด็กจะไม่สนุกนัก ถ้าต้องนั่งฟังนานๆ นอนฟังจะดีกว่าเพราะถ้าเบื่อก็สามารถหลับได้เลย

2. การเล่านิทานประกอบท่าทาง การเล่านิทานแบบนี้เป็นการเล่าที่มีชีวิตชีวา มากกว่าการเล่าปากเปล่า เพราะเด็กสามารถติดตามเรื่องที่เล่าได้และจินตนาการเป็นรูปธรรมมากขึ้น ตามท่าทางของผู้เล่าและสนุกมากขึ้น เพราะเห็นภาพพจน์ของเรื่องที่เล่าท่าทางที่ใช้ประกอบ การเล่านิทานอาจเป็นท่าทางของผู้เล่า ท่าทางแสดงร่วมของเด็ก ได้แก่ การทำหน้าตา การแสดง ท่าทางกาย หรือการเล่นนิ้วมือประกอบการเล่า

3. การเล่านิทานประกอบภาพ ภาพที่ใช้ในการเล่านิทานมีหลายชนิด มีทั้งภาพถ่าย ภาพโปสเตอร์ ภาพจากหนังสือ ภาพวาด ภาพสไลด์ ภาพเคลื่อนไหว หรือภาพถ่าย การมีภาพสวยๆ มาประกอบการเล่านิทานจะจูงใจเด็กและสร้างสรรค์จินตนาการอันบรรเจิดให้กับเด็กมาก โดยเฉพาะภาพการ์ตูนที่เคลื่อนไหวแต่จะลำดับภาพ จะจูงใจทำให้เด็กติดตามเรื่องราวด้วยความอยากรู้ เด็กจะสนุกมากขึ้น ถ้าในขณะที่ฟังเรื่องและดูภาพนั้นผู้เล่ากระตุ้นให้เด็กแสดงความเห็นและร่วมสร้างจินตนาการให้กับนิทานที่เล่า

4. การเล่านิทานประกอบเสียง ได้แก่ เสียงเพลง เสียงดนตรี เทปบันทึกเสียงต่างๆ สามารถนำมาประกอบการเล่านิทานได้ จุดประสงค์เพื่อสร้างบรรยากาศที่กระตุ้นเร้าให้เกิดความตื่นเต้น อยากรับฟัง การนำเสียงมาประกอบการเล่านิทานจะมีลักษณะเช่นเดียวกับละครวิทยุที่ใช้เสียงประกอบเพื่อให้เกิดการฟังที่มีจินตนาการและอรรถรส นอกจากเสียงเพลง เสียงดนตรี ในการเล่านิทานเราอาจใช้เสียงเด็กมาประกอบการเล่าได้ ตัวอย่างเช่น เมื่อเล่าถึงรถไฟวิ่ง ผู้เล่าอาจชักชวนให้ผู้ฟังร่วมทำเสียง รถไฟวิ่ง ฉีกฉีก ปรึ๊งๆ ประกอบการเล่า ซึ่งจะทำให้บรรยากาศการฟังนิทานสนุกไปอีกแบบ

5. การเล่านิทานประกอบอุปกรณ์ หรือสิ่งประดิษฐ์ที่มีอยู่ หรือผู้เล่าจัดทำขึ้น เช่น หน้ากากตัวแสดงในนิทาน หุ่นมือ หุ่นชัก หุ่นเชิด ตุ๊กตา เป็นต้น ล้วนแล้วแต่เป็นสื่อการเล่านิทานที่สำคัญ อุปกรณ์ที่สามารถทำให้เด็กสนุกสนานตื่นตาไปกับนิทานที่เล่าได้อย่างดี สร้างความสนใจในการฟังนิทานให้แก่เด็กมากกว่ารูปแบบอื่นๆ

6. การเล่านิทานประกอบการวาดภาพ บางครั้งนิทานไม่จำเป็นต้องอาศัยภาพหนึ่ง การสร้างบรรยากาศที่น่าสนใจให้กับเด็ก เพื่อให้เด็กติดตามและคิดคือการเล่านิทานประกอบ การวาดภาพ ผู้เล่าต้องสามารถวาดได้ ซึ่งไม่จำเป็นต้องสวยแต่ต้องสื่อได้เข้าใจ มีจินตนาการ การเล่าไปวาดไป สนทนาไป เด็กจะสนุกมาก และจินตนาการตามมือของผู้เล่า เช่น นกตัวหนึ่งผู้เล่าวาดภาพ

นกเกาะอยู่บนต้นไม้ ผู้เล่าวาดภาพต้นไม้ขณะวาดก็สนทนากับเด็กว่าจะวาดต้นไม้ทำอะไร ทำไมต้องวาดต้นไม้เพราะอะไร ข้อมูลสนทนาที่ให้นี้คือองค์ความรู้ที่เด็กจะได้รับพร้อมกันด้วย

7. การเล่านิทานไม่จบเรื่อง เป็นการเล่าที่เจตนาให้เด็กคิดแล้วผูกเรื่องต่อโยงมาเล่าต่อจากครู ซึ่งนอกจากพัฒนาภาษา ยังพัฒนาความคิดให้กับเด็กเช่นกันกับการเล่าต่อเรื่องราว

ปรีดา ปัญญาจันทร์ และชิวัน วิสาสะ (2537: 21-91) ได้กล่าวถึง วิธีการเล่านิทานว่า นอกจากพ่อแม่หรือปู่ย่าตายายที่เล่านิทานให้เด็กฟังตัวต่อตัวแล้ว ครูหรือคนที่เล่านิทานให้เด็กจำนวนมากๆ ฟัง ต้องมีวิธีการหรือกลยุทธ์ในการเล่าพอสมควร จึงจะสามารถเรียกความสนใจจากเด็กๆ ได้ เพราะพ่อแม่หรือปู่ย่าตายายที่เล่านิทานให้ลูกหลานฟังนั้น จะมีสิ่งหนึ่งรวมเข้าไปด้วย คือ ความรักความอบอุ่น แต่ครูเล่านิทาน หน้าห้องหรือเล่าต่อหน้าเด็กจำนวนมาก ก็เป็นการยากที่จะส่งกระแสความรักความอบอุ่นไปได้ทั่วถึง จึงต้องมีวิธีอื่นๆ มาผสม เด็กจึงสนใจ

การเล่านิทานพอจะแบ่งออกได้ดังนี้

1. เล่าปากเปล่า
2. เล่าโดยใช้หนังสือประกอบการเล่า
3. เล่าโดยใช้ภาพประกอบ
4. เล่าโดยใช้สื่อใกล้ตัว
5. เล่าโดยใช้ศิลปะเข้าช่วย

เกริก ยूनพันธ์ (2539: 36-55) กล่าวว่า การเล่านิทานมีรูปแบบเทคนิค และกระบวนการเล่าหลากหลาย ซึ่งพอจะแยกลักษณะการเล่าได้ดังนี้

1. การเล่านิทานปากเปล่า เป็นนิทานที่ผู้เล่าเรื่องจะต้องเตรียมตัวให้พร้อม ตั้งแต่การเลือกเรื่องให้เหมาะสมและสอดคล้องกับกลุ่มผู้ฟัง นิทานปากเปล่านั้นเป็นนิทานที่ดึงดูดและสร้างความสนใจของผู้ฟังด้วยน้ำเสียงแววตาและลีลาท่าทางประกอบการเล่าของผู้เล่าที่สง่าและพอเหมาะพอดี ผู้เล่านิทานปากเปล่านั้นอาจเล่าด้วยวิธีการนั่ง หรือยืน แต่ท่าทางนั้นจะเกิดขึ้นจากการขยับมือ การยกมือ การตบมือ การเอียงตัวไปทางซ้ายหรือขวา การโยกลำตัวของผู้เล่า การก้มหน้าหรือโค้งตัวของผู้เล่า ผู้เล่าจะต้องคิดท่าทางประกอบการเล่าให้เหมาะสม และลงตัวพอเหมาะพอดีขณะทำการเล่าที่ดำเนินเรื่องต่อเนื่องและตลอดไป จนจบ

2. นิทานวาดไปเล่าไป เป็นนิทานที่ผู้เล่าจะต้องมีประสบการณ์การเล่านิทานแบบปากเปล่าอยู่ด้วยมากพอสมควรเพราะการเล่านิทานแบบปากเปล่า ยังคงใช้ศิลปะการเล่าอย่างมีชั้นเชิงในการเล่าอย่างเดิม แต่จะต้องเพิ่มการวาดรูปในขณะที่เล่าเรื่องราวด้วย รูปที่วาดขณะเล่าเรื่องนี้ ภาพที่วาดออกมาอาจจะสอดคล้องกับเรื่องราวหรือบางครั้งเมื่อเล่าเรื่องจบ รูปที่วาดจะไม่สอดคล้องกับเรื่องที่เล่าเลยก็ได้ ก็จะได้ภาพใหม่เกิดขึ้น

3. นิทานที่เล่าโดยใช้สื่อหรืออุปกรณ์ประกอบ เป็นนิทานที่ผู้เล่านิทานจะต้องใช้สื่อที่จัดเตรียมหรือจัดหา เพื่อประกอบการเล่า เช่น การเล่านิทานโดยใช้สื่อหนังสือ นิทานหุ่นนิ้ว นิทานหุ่นมือ นิทานหุ่นเชิด นิทานหุ่นชัก นิทานหุ่นกระบอก นิทานหุ่นกระดาษ นิทานเชือก นิทานผ้าเช็ดหน้า ฯลฯ เป็นต้น และนิทานที่เล่านี้ ขณะเล่าอาจจะมีดนตรีประกอบ หรือผู้เล่าหาวัสดุอย่างง่ายมาทำเครื่องเคาะกำกับจังหวะเพื่อการประกอบการเล่าเพิ่มรสชาติให้สนุกสนานยิ่งขึ้น

วิธีการเล่านิทาน อาจแบ่งออกได้ตามลักษณะของการเล่าได้ 3 ประเภท 1. การเล่าปากเปล่า 2. การเล่านิทานโดยการใช้อุปกรณ์ในการประกอบการเล่า ทั้งที่เป็นวัตถุและเป็นตัวบุคคล เช่นหนังสือ เทปบันทึกเสียง หุ่นมือ หุ่นนิ้ว หรือแม้กระทั่งท่าทางประกอบการเล่าของผู้เล่าเอง การใช้ศิลปะในการเล่า เช่น การเล่าไปวาดไป การเล่าไปพับไป การเล่าไปตัดไป และรวมไปถึง 3.การเล่าแบบไม่จบเรื่อง เพื่อให้ผู้ฟังเกิดจินตนาการต่อจากผู้เล่า โดยการทำกิจกรรมหลังจากการฟังนิทาน

1.6 รูปแบบการจัดกิจกรรมการเล่านิทานของเด็กวัยอนุบาล

สตีฟเพอร์ นอร์ธตัน (2542: 56-59) กล่าวว่า เนื่องจากการจัดกิจกรรมการเล่านิทานมีทั้งคุณค่าและความจำเป็นต่อการเรียนรู้เป็นกิจกรรมที่สำคัญและใช้มากในการเรียนการสอนในระดับปฐมวัย ดังกล่าวข้างต้น ดังนั้นหากได้มีการวางแผนการจัดกิจกรรมการเล่านิทานอย่างมีขั้นตอนแล้ว ย่อมทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดีช่วยส่งเสริมความคิด จินตนาการ และการใช้ภาษาของเด็กได้เป็นอย่างดี แนวปฏิบัติในการจัดกิจกรรมการเล่านิทานสำหรับนักเรียนอนุบาล แบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอน

1. ขั้นเตรียม /การวางแผน

ก่อนจัดกิจกรรมการเล่านิทานสำหรับนักเรียนอนุบาล ควรเตรียมการล่วงหน้าหรือมีการวางแผนโดยกำหนดวัตถุประสงค์ในการจัดกิจกรรมการเล่านิทาน และสามารถจัดให้สอดคล้องกับแนวทางจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาล

1.1 การเลือกนิทานที่เหมาะสม

ผู้เล่านิทานควรเลือกนิทานที่เหมาะสมสำหรับเด็กปฐมวัย โดยยึดหลักว่าเป็นเรื่องนิทานที่ให้ความสนุกสนาน สอดแทรกแนวคิดและคุณธรรม สอดคล้องกับฉวีวรรณ กิณาวงศ์ (2526 : 126) ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับเรื่องนี้ไว้ว่า เนื้อเรื่องควรสอดแทรกคติธรรมสอนตัวละครให้มีความประพฤติที่ดีเป็นเด็กดีอบรมเด็กให้รู้ว่าทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว ตลอดจนเป็นเรื่องที่อยู่ใกล้ตัวเด็กและเด็กสนใจ เช่น เรื่องครอบครัว สัตว์เลี้ยง ตลอดจนสถานที่ต่างๆ ที่เด็กควรรู้จัก ทั้งนี้ควรพิจารณาถึงวัยและความสามารถในการเรียนรู้และการฟังเป็นสำคัญ โดยมีความยาวไม่เกิน 15 นาที มีการใช้ภาษาง่ายๆ สำหรับเด็กและจำนวนตัวละครไม่มากเพื่อให้เด็กสามารถเรียนรู้ได้เป็นอย่างดี ตลอดจน

มีภาพประกอบที่ดึงดูดความสนใจของเด็กโดยรูปภาพสวยงาม สีสรรสดใส และภาพสามารถเคลื่อนไหวได้จะช่วย让孩子เข้าใจเรื่องราวได้ดียิ่งขึ้น ดังที่ ทิพย์สุดา นิลสินธพ (2523 : 80-81) ได้กล่าวถึงเกณฑ์ในการเลือกนิทานว่า รูปภาพในนิทานควรมีขนาดเหมาะสม ชัดเจน สีสวยงาม สื่อความหมายหรือสร้างอารมณ์ได้เหมาะสม มีลักษณะลายเส้นมากกว่าภาพเหมือนจริง

1.2 การเตรียมตัวของผู้เล่านิทาน/ ทดลองเล่านิทาน

การเล่านิทานให้ได้ดีนั้นเป็นเรื่องยากพอสมควร ผู้เล่าจึงควรมีการเตรียมตัวที่ดีเพื่อให้เด็กเกิดความรู้สึกสนใจในเรื่อง ตลอดจนช่วยให้นักเรียนเข้าใจเรื่องราวในนิทานได้ดียิ่งขึ้น ดังนั้นก่อนที่จะเล่านิทานให้เด็กฟังทุกครั้ง ผู้เล่าจะต้องมีการเตรียมการเล่าอยู่เสมอเพื่อให้การเล่านิทาน ประสบความสำเร็จตามจุดประสงค์ที่วางไว้ โดยมีการเตรียมตัวดังนี้

- 1) อ่านนิทานที่จะเล่าให้จบอย่างเข้าใจ
- 2) ทำความเข้าใจกับเนื้อหาในนิทานที่จะเล่า ทั้งบทสนทนา ลักษณะของตัวละครเพื่อให้สามารถใช้น้ำเสียง และแสดงท่าทางได้เหมาะสม
- 3) ทดลองเล่า หรือ ซ้อมเพื่อทดสอบน้ำเสียงและท่าทางโดยเล่าไปทีลหน้า ในกรณีที่ใช้นั่งนิทาน เล่าโดยทดลองขีดหุ่นประกอบ ในกรณีที่ใช้นั่ง โดยใช้น้ำเสียงและท่าทางให้เหมาะสมกับตัวละคร โดย เสียงควรมีเสียงสูง-ต่ำ เพื่อให้ดึงดูดความสนใจของเด็ก
- 4) จัดเตรียมผู้ช่วยครูคอยดูแลนักเรียนขณะที่ฟังนิทานและขณะที่ทำกิจกรรม

1.3 การเลือกใช้โสตทัศนูปกรณ์

การเลือกใช้โสตทัศนูปกรณ์ประเภทใดประกอบการเล่านิทานขึ้นอยู่กับความสามารถและเทคนิคของผู้เล่าแต่ละคน ตลอดจนความชำนาญในการใช้โสตทัศนูปกรณ์ดังกล่าวหากแต่ผู้เล่าใหม่ๆ ควรใช้นั่งนิทานที่มีภาพประกอบ โดยเลือกหนังสือที่มีขนาดและภาพใหญ่พอสมควรมีสีสรรสวยงาม โดยภาพตัวละครใดที่เป็นตัวเอกในหน้านั้นๆ ควรมีลักษณะที่สะดุดตาผู้ฟังตลอดจนถ้าสามารถทำให้ภาพเคลื่อนไหวได้ด้วยจะยิ่งดีเพราะเด็กๆ ชอบภาพที่มีการเคลื่อนไหวเนื่องจากมีลักษณะสมจริง

2. ขั้นตอนปฏิบัติการเล่านิทาน

2.1 การเตรียมเด็กให้สงบ

ผู้เล่าควรใช้เทคนิควิธีการในการเตรียมเด็กให้สงบก่อนจะเริ่มเล่านิทาน เพื่อให้เด็กเกิดสมาธิในการฟังนิทาน โดยมีกลวิธีต่างๆ ให้สามารถเลือกใช้ได้ดังนี้

- 1) ตกลงกับเด็กว่าเวลาฟังนิทาน เด็กจะต้องไม่พูด ไม่ลุกขึ้นยืน ฯลฯ เพื่อให้เด็กอยู่ในระเบียบขณะฟังนิทาน หากเป็นพ่อแม่เล่านิทานให้ลูกฟังควรให้ลูกนั่งตัก และพูดคุยให้เด็กเกิดความรู้สึกสนใจในการฟังนิทาน

2) ใช้การเล่นนิ้วมือ หรือเพลงสั้นๆ ที่เด็กสนใจ ฯลฯ วิธีการเหล่านี้จะช่วยให้เด็กได้คลายความกระวนกระวาย หรือความอยู่ไม่สุขลงได้

3) ควรมีการเตรียมเด็กโดยให้ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับเนื้อหาในนิทาน

2.2 การใช้เทคนิคในการเล่านิทาน

เทคนิคในการเล่านิทานเป็นความสามารถเฉพาะของแต่ละบุคคลหากแต่บุคคลสามารถที่จะฝึกฝนให้มีการปฏิบัติจนเกิดความชำนาญในการเล่านิทานได้ดังนี้

1) การใช้เสียง ควรใช้น้ำเสียงที่มีเสียงสูง-ต่ำ, หนัก-เบา เลียนเสียงตัวละครเพื่อให้ผู้ฟังเกิดอารมณ์คล้อยตามผู้เล่า

2) การใช้ท่าทาง ผู้เล่าควรใช้ท่าทางประกอบการเล่านิทาน เพื่อช่วยให้อารมณ์และความรู้สึกของผู้ฟังคล้อยตามไปด้วย เช่น เมื่อถึงตอนน่ากลัว ผู้เล่าอาจทำตาโต ตอนเปิดประตูผู้เล่าอาจใช้วิธีการตบมือให้เกิดเสียง

3) การให้ผู้ฟังมีส่วนร่วมไปกับการเล่านิทาน เช่น การให้ทายตอนต่อไปของนิทาน การร้องเพลงร่วมกับตัวละคร เป็นต้น เพื่อให้ผู้ฟังเกิดความคล้อยตามไปกับเรื่องในนิทาน ซึ่งสอดคล้องกับ Cooper (1995 อ้างถึงใน Collins และ Cooper, 1997: 5) กล่าวถึงการเล่านิทานประกอบด้วย 2 วิธี คือ การใช้คำถามเพื่อกระตุ้นความคิดของเด็ก และใช้การสนทนา คำถามเป็นสิ่งสำคัญต่อการสอนของครู เพราะคำถามมีผลต่อความรู้สึกของเด็ก ซึ่งเป็นจุดให้เด็กเกิดความอยากรู้อยากเห็น และเป็นวิธีการเรียนทางความคิดของเด็กด้วย

3. ชั้นกิจกรรมต่อเนื่องจากการเล่านิทานครูและนักเรียนร่วมกันเลือกทำกิจกรรมต่อเนื่องจากการเล่านิทานสัก 1-2 อย่างต่อครั้ง ดังนี้

3.1 กิจกรรมภาษา

- 1) ตั้งชื่อเรื่องนิทานที่ฟัง
- 2) ร้องเพลงเกี่ยวกับตัวละคร
- 3) ถาม-ตอบ ทายปัญหา จากเรื่องที่ฟัง
- 4) ให้เด็กแต่งนิทานขึ้นใหม่โดยใช้ตัวละครชุดเดิม
- 5) ให้เด็กแต่งนิทานต่อเนื่องจากเรื่องเดิมที่ฟัง
- 6) อภิปรายเกี่ยวกับ บทบาทของตัวละครในนิทาน
- 7) ประมวลการเล่านิทานจากเรื่องที่ฟังไป
- 8) ให้เด็กเล่านิทานต่อเนื่องกันคนละตอน

3.2 กิจกรรมการแสดงละคร

- 1) ให้เด็กแสดงบทบาทสมมุติตามเรื่องราวของนิทานที่ได้ฟังมาแล้ว
- 2) ให้เด็กแสดงบทบาทสมมุติ เหตุการณ์ตอนใดตอนหนึ่งในนิทาน

3) ให้เด็กแสดงละครใบ้จากสั้นๆ

4) ให้เด็กแสดงละครพูด

3.3 กิจกรรมศิลปะ

1) วาดภาพ-ระบายสี

2) ต่อเติมภาพตัวละครให้สมบูรณ์

3) ปั้น-ฉีก-ปะ ตัวละครในนิทาน

4) งานศิลปะประดิษฐ์ตัวละครในนิทาน

การจัดรูปแบบในการเล่านิทานสำหรับเด็กวัยอนุบาลนั้น มีความสำคัญไม่น้อยไปกว่าวิธีการเล่า ดังที่ Huck (1979: 16-17) ได้กล่าวไว้ว่า โครงเรื่อง การดำเนินเรื่องตั้งแต่ต้นจนจบเรื่อง วางโครงเรื่องไว้หน้าคิดตาม โดยที่ไม่ให้เด็กรู้เรื่องราวแล้วมาก่อน และแกนของเรื่อง มีจุดเน้นให้เด็กได้คิด เด็กจะเรียนรู้เนื้อหาสาระในนิทานได้อย่างสมบูรณ์ ผู้เล่าจะต้องมีการจัดรูปแบบในการเล่านิทานไว้ เช่น การเตรียมอุปกรณ์ในการเล่า การซ้อมการเล่านิทาน การเลือกเทคนิควิธีการเล่านิทานให้เหมาะสมกับวัยของเด็ก ระยะเวลาในการเล่า การเลือกสื่อและอุปกรณ์ในการเล่าให้สอดคล้องกับนิทาน และกิจกรรมต่อเนื่องจากการฟังนิทานเพื่อให้เด็กได้แสดงความคิดเห็น จินตนาการออกมา

1.7 ประโยชน์ของการเล่านิทานกับการพัฒนาจริยธรรมเด็กวัยอนุบาล

ศ.ศุภนิมิตร (2522: 28-32) ได้กล่าวถึง การจัดการเรียนการสอนที่จะประสบความสำเร็จ นั้น จะต้องเกิดจากความต้องการของเด็ก ถ้าเด็กมีความสนใจอยากเรียนรู้ การจัดการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับความต้องการจะทำให้เด็กเรียนรู้ได้ดี และนิทานก็เป็นสิ่งที่เด็กสนใจและต้องการอยากรู้ ดังนั้นเด็กจึงรีบรื้อให้ครูเล่านิทานให้ฟังอยู่เสมอ นิทานจึงมีประโยชน์ในการจัดการเรียนการสอนสำหรับเด็กวัยอนุบาลมาก เพราะช่วยลดความตึงเครียดจากกิจกรรมต่างๆ ที่ครูจัดให้นิทานยังถูกใช้เป็นการนำเข้าสู่บทเรียน และช่วยปรับทัศนคติที่ไม่ดีของเด็กได้ สอดคล้องกับ ดวงเดือน แจ่มสว่าง (2542: 15-20) ได้เขียนไว้ว่า นิทานช่วยแก้ไขพฤติกรรม และสร้างคุณธรรม และ Rothman (2006: 74) กล่าวถึงประโยชน์ในการเล่านิทาน และการแสดงท่าทางจากนิทานว่า เด็กจะเกิดความคิดสร้างสรรค์ การมีส่วนร่วมในเรื่อง ซึ่งส่งผลต่อการทำกิจกรรม ได้เรียนรู้จากการเป็นผู้แสดง และผู้ฟังทำให้เกิดการกระตือรือร้นในการฟังมากขึ้น

ในเด็กเล็กๆ ครูสามารถใช้นิทานแก้ไขพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ได้เป็นอย่างดี โดยหยิบยกพฤติกรรมที่ไม่ถูกต้อง ซึ่งครูได้สังเกตเห็นในห้องเรียน ในสนามกลางแจ้ง ในการเล่นเกม เล่นตามมุมต่างๆ ในการตรวจสอบสภาพตอนเช้า และในกิจกรรมประจำวันต่างๆ เช่น เล่นของเล่นแล้วไม่เก็บเข้าที่ พุดจาหยาบคาย ทิ้งขยะไม่เป็นที่ ไม่ยอมแบ่งปันของเล่นให้เพื่อน รังแกเพื่อน

รับประทานอาหารที่ไม่มีประโยชน์ การไม่ชอบอาบน้ำ แปร่งฟัน ฯลฯ นำมาผูกขึ้นเป็นนิทานโด
ไม่เอ่ยชื่อว่า เป็นพฤติกรรมของเด็กคนใดมาเล่าให้ฟังในชั้นเรียน พฤติกรรมใดที่พบว่ามีการทำผิด
กันมาก ๆ ครูก็ควรจะนำนิทานที่เกี่ยวกับพฤติกรรมนั้น มาเล่าให้ฟังเสมอๆ โดยเน้นให้เห็นถึงผลไม่
ดีที่ตัวเอกของเรื่องได้รับ เมื่อตัวเอกเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไม่กระทำในสิ่งที่ไม่ดีก็ได้รับรางวัลหรือ
สิ่งที่ดีตอบแทน ดังนั้นนิทานที่ควรจะนำมาสอนจริยธรรมให้กับเด็ก ควรเป็นนิทานที่เน้น เรื่อง
ของความซื่อสัตย์และความเอื้อเฟื้อ และสุภาพสุณ (2549: 39) กล่าวถึงสิ่งที่ได้จากการฟังนิทาน
ว่า เด็กที่ได้ฟังนิทานบ่อยๆ จะมีสมาธิทำกิจกรรมใดๆ ได้อย่างต่อเนื่องเป็นเวลานาน และจะมีความ
สนใจจดจ่อกับสิ่งนั้น ทั้งนี้นิทานยังช่วยสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างครูและเด็กด้วย

ดังนั้นการเล่านิทานจึงมีประโยชน์ต่อการพัฒนาพฤติกรรมทางจริยธรรมของเด็ก โดยการ
ใช้การเล่านิทานเป็นตัวปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ หรือสอดแทรกพฤติกรรมที่พึง
ประสงค์ลงไปในนิทานให้แก่เด็กวัยอนุบาลฟัง เพราะนิทานเป็นการสอนเรื่องของจริยธรรม
ได้ดีที่สุดสำหรับเด็กวัยอนุบาล สำนักเลขาธิการสภาการศึกษา (2550: 23)

2. การเล่นบทบาทสมมติ

2.1 ความหมายของการเล่นบทบาทสมมติ

Mayesky และคณะ (1985) กล่าวว่า การเล่นแบบสมมติ คือ ความหมายของการพัฒนา
ความคิดสร้างสรรค์และเป็นจินตนาการของเด็ก คนมีสัญชาติญาณในการปฏิบัติในทางที่เป็นจริง
เด็กไม่จำเป็นต้องเขียนแนวทางหรือแบบแผน โครงสร้างพฤติกรรมตามอย่างที่เคยเป็นมา ทุกสิ่ง
เล็กๆ ทำคือ ความสนใจ ต่อสิ่งรอบตัว และความเป็นอิสระของประสบการณ์และเกิดจากตัวเด็กเอง
และยังช่วยให้เด็กเห็นสิ่งต่างๆ จากมุมมองของคนอื่น และช่วยให้เขาเข้าใจว่าทำไมคนแสดงอย่าง
นั้น

สำนักงานกองทุนสนับสนุนการส่งเสริมสุขภาพ (2548) ได้เสนอข้อมูลเกี่ยวกับ
บทบาทสมมติว่า เป็นเทคนิคการเรียนการสอนที่ผู้เรียนจะได้ใช้จินตนาการ และการคิดวิเคราะห์
แล้วสมมติบทบาทของตนเองในสถานการณ์ที่กำหนดให้มีความใกล้เคียงกับความเป็นจริง ผู้ชมคือ
ผู้เรียนที่อยู่ในห้องเรียน มักเน้นที่สาระที่ต้องการจะสื่อ และการพัฒนาทักษะต่างๆ ของผู้เรียนที่
แสดงบทบาทสมมติเป็นสำคัญ โดยผู้เรียนจะได้แสดงออกซึ่งความนึกคิดของตนผ่านบทบาทนั้นๆ
โดยอาจจะมีหรือไม่มีการซ้อมและเตรียมตัวมาก่อนล่วงหน้าก็ได้และจัดเป็นเครื่องมือหนึ่งที่ช่วยให้
ผู้เรียนได้เข้าใจบุคคล สถานการณ์ เจตคติ หรืออคติ ซึ่งซ่อนอยู่ในส่วนลึกของผู้แสดงออกมาเป็น
ข้อมูลในการเรียนรู้ หรืออาจจะเป็นบทบาทที่ให้ผู้เรียนได้จินตนาการ คิดวิเคราะห์ถึงอนาคต
เหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ หรือเหตุการณ์ต่างๆที่เกิดขึ้นในสังคม และอาจเป็นบทบาทที่แสดง

รายบุคคล หรือแสดงเป็นกลุ่ม มีการเตรียม บทพูดหรือใช้บทพูดแบบต้นสดก็ได้ และเมื่อจบการ แสดงก็จะร่วมกันอภิปรายข้อมูลที่เกิดขึ้น

ข้อความข้างต้นสรุปได้ว่า การเล่นเกมบทบาทสมมติ เป็นการแสดงออกของเด็กอีกทางหนึ่งที่ เด็กจะได้แสดงความคิดภายในจิตใจ หรือแสดงบทบาทเป็นบุคคลนั้นๆ ทำให้เด็กได้เรียนรู้ ความรู้สึกของบุคคลที่เด็กแสดง การเล่นเกมบทบาทสมมติเด็กจะได้พัฒนาการทางภาษาผ่านการ เล่น ที่ทำให้เด็กสนุกสนานและมีการอภิปรายร่วมกันหลังจากการแสดง เพื่อให้เด็กได้แสดงความคิดเห็น อย่างอิสระ

2.2 ความสำคัญของการเล่นเกมบทบาทสมมติ

Smilansky (1986) ได้แสดงให้เห็นว่าการเล่นแบบสมมติ สามารถที่จะเพิ่มระดับปัญญา และสัมฤทธิ์ผลทางการเรียน ยังช่วยให้เด็กได้รู้จักคิดอย่างสร้างสรรค์ในการแก้ปัญหา ตลอดจนเกิด มโนคติในความรู้ใหม่ๆ และทักษะต่างๆ ที่ตนเองได้ฝึกฝนด้วย

นอกจากนี้ทักษะในการอ่านออกเขียนได้จะส่งเสริมให้เด็กได้มีการติดต่อกับคนอื่น และการเล่นเกมที่ใช้สัญลักษณ์และป้ายต่างๆ นั้นจำเป็นในการอธิบายการเล่นแบบสมมติได้ เพราะ การเล่นเกมแบบสมมติจะไม่มีคำตอบที่ถูกหรือผิด เป็นโอกาสที่เด็กจะประสบความสำเร็จ และมีความรู้สึที่ดีเกี่ยวกับความสามารถของตน เด็กจะเริ่มรู้จักตนเอง ควบคุมตนเอง ตลอดจนมีความ รับผิดชอบเมื่อเลิกเล่น ด้วยการเก็บของเข้าที่ นอกจากนี้ในขณะที่มีการเล่นเกมแบบสมมติก็จะมี ข้อจำกัดเรื่องเพศด้วย เช่น เด็กผู้ชายสามารถปรุงอาหาร ในขณะที่เด็กผู้หญิงเป็นคนซ่อมรถได้

การเล่นแบบสมมติมีความสำคัญต่อพัฒนาการด้านต่างๆ ซึ่งสรุปได้ดังนี้

1. พัฒนาการทางสังคม

- 1.1 ความร่วมมือของเด็กกับคนอื่น และการยอมรับจากกลุ่ม
- 1.2 บทบาททางสังคมของเด็ก
- 1.3 การเห็นค่านิยมที่เหมาะสมของสังคม เช่น ความเอื้อเฟื้อ ฯลฯ

2. พัฒนาการทางสติปัญญา

- 2.1 ความคิดในเรื่องต่างๆ เช่น การทำงาน การเล่น ฯลฯ
- 2.2 บทบาทของสมาชิกในครอบครัวและคนอื่น
- 2.3 การแก้ปัญหา
- 2.4 การวางแผนงาน

3. พัฒนาการทางภาษา

- 3.1 การดำเนินการในการสนทนา
- 3.2 การพูดในบุคลิกที่แตกต่างออกไป เช่น ในบทบาทของพ่อแม่

- 3.3 ความหมายของการใช้คำศัพท์
4. พัฒนาการทางอารมณ์
 - 4.1 การมองตัวเอง (Self - Concept) ในทางบวก
 - 4.2 การแสดงความรู้สึกในทางที่เหมาะสม
 - 4.3 การจัดการกับข้อขัดแย้งต่างๆ
5. พัฒนาการทางด้านร่างกาย
 - 5.1 มีความคล่องแคล่วในการใช้ทักษะเคลื่อนไหว (Motor Skill)
6. พัฒนาการความคิดสร้างสรรค์
 - 6.1 ความคิดเอนกนัย
 - 6.2 ความคิดใหม่ในด้านต่างๆ
 - 6.3 สถานการณ์แปลกๆที่เป็นปัญหา

Myhre (1993) ให้ความหมายว่า การเล่นสมมติเป็นทางออกที่สำคัญของเด็กเล็กตลอดจนถึงเด็กวัยก่อนเรียน ในขณะที่เด็กใช้เวลาในการสมมติ เด็กจะให้ความสำคัญในการฝึกฝน การเรียนรู้ในการเป็นมิตรกับคนอื่น การแบ่งปัน และการเปลี่ยนเครื่องใช้ในการแสดงละคร (Props) และบทบาทระหว่างการเล่น การเล่นเกิดขึ้นด้วยความสมัครใจ เด็กจะต้องเผชิญกับปัญหาต่างๆ ซึ่งจะต้องแก้ปัญหาด้วยตนเอง เด็กสามารถเรียนรู้การควบคุมและการเปลี่ยนความรู้สึกและพัฒนาความรู้สึกต่อผู้อื่น ตลอดจนการรับความช่วยเหลือและการสนับสนุนในการเล่นจากครู ดังที่ จีระพันธ์ พูลพัฒน์ (2548: 42) ได้กล่าวถึง การที่จะให้เด็กรู้จักการแบ่งปัน การช่วยเหลือผู้อื่น รู้จักสนใจ และห่วงใยผู้อื่น เด็กจะต้องมีโอกาสได้แสดงออกในเรื่องเหล่านี้

เด็กที่ได้รับบทบาทหลายแบบ พวกเขาสามารถตัดสินใจเกี่ยวกับการกระทำและความคิดของบุคคลอื่นๆ ซึ่งจะเพิ่มพูนความรู้ความสามารถทางสติปัญญา เด็กจะเรียนรู้จักโลกโดยผ่านการเล่นแบบสมมติและการได้ใช้อุปกรณ์ประกอบในการแสดงละคร และการเล่นออกมาจากความคิดของตน ทำให้จะได้รับประสบการณ์จากสิ่งเหล่านั้นด้วย

การเล่นบทบาทสมมติ จึงมีความสำคัญมากในการสอดแทรกจริยธรรม เด็กวัยอนุบาลจะเรียนรู้จริยธรรมได้ผ่านการปฏิบัติ ดังนั้นการเล่นบทบาทสมมติ เป็นการให้เด็กได้แสดงเป็นบุคคลใดบุคคลหนึ่ง ซึ่งเด็กจะเรียนรู้บทบาทของบุคคลนั้นๆ ผ่านการแสดงออก รับรู้ความรู้สึกของตัวแสดง ทำให้เด็กเข้าใจความรู้สึกนึกคิดของตัวแสดงมากขึ้น และเชื่อมโยงสู่การปฏิบัติจริงในชีวิตประจำวัน

2.3 การใช้บทบาทสมมติในการจัดการเรียนการสอน

สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (2548) ได้มีข้อสรุปว่า องค์ประกอบสำคัญในการเล่นสมมติหรือสร้างจินตนาการ จินตนาการ กับ พัฒนาการของมนุษย์ เป็นสิ่งที่ควบคู่กันมา ซึ่งจินตนาการของแต่ละบุคคลย่อมมีความแตกต่างกันขึ้นอยู่กับการนึกคิด อารมณ์ การรับรู้ และประสบการณ์ ของบุคคลนั้นๆ การเล่นสมมติเป็นพฤติกรรมหนึ่งที่มีการพัฒนาไปตามลำดับขั้นตั้งแต่วัยเด็ก ซึ่งจะเริ่มสังเกตเห็นได้ในช่วงอายุ 1-2 ปี ดังนั้นองค์ประกอบสำคัญในการส่งเสริมจินตนาการของเด็ก จึงมีดังต่อไปนี้

1. ฉาก เป็นวัตถุอุปกรณ์ที่นำมาใช้ประกอบการเล่นสมมติ เช่น ถ้วยชา กาแฟ หรือ เครื่องครัวต่างๆ ซึ่งบางครั้งอาจเป็นการแสดงท่าทางการหยิบจับ โดยไม่มีของจริง เป็นต้น
2. คำโครงเรื่อง เป็นคำโครงเรื่องอย่างง่าย ที่มักจะเป็นการเลียนแบบชีวิตประจำวันที่ได้เคยพบเห็นอยู่หรือจากหนังสือนิทานที่อ่าน ละคร โทรทส์ที่ดู เป็นต้น
3. บทบาท เป็นตัวละครในเรื่องที่มีลักษณะหรือบุคลิกเลียนแบบของจริง เช่น บุคคลในอาชีพต่างๆ การจินตนาการเป็นตัวการ์ตูน หรือตัวสัตว์ในนิทาน เป็นต้น

หลักสำคัญในการจัดการเรียนการสอนโดยใช้บทบาทสมมติ การจัดการเรียนการสอนโดยใช้บทบาทสมมติเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และพัฒนาตนเองนั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้สอนจะต้องมีความละเอียดในการวางแผนและเตรียมการอย่างรอบคอบ โดยการเตรียมการนั้น ผู้สอนจะต้องคำนึงถึงสิ่งสำคัญดังต่อไปนี้

1. ให้ผู้เรียนทุกคนมีส่วนร่วมตามความเหมาะสมกับความสามารถ เพื่อพัฒนาความเชื่อมั่น และความภาคภูมิใจในตนเอง
2. ให้ผู้เรียนทุกคนได้ทราบชื่อตัวละครอย่างชัดเจน โดยครูอาจเป็นผู้เล่าเรื่องหรือให้ผู้เรียนอ่านเรื่องก่อน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความเหมาะสมของวัย
3. ให้ผู้เรียนอาสาสมัครเล่น และแสดงความคิดเห็นในการเลือกตัวแสดงด้วยตนเอง ซึ่งครูควรยึดหลักประชาธิปไตยในการเลือกตัวแสดง เพื่อเป็นการฝึกผู้เรียน
4. ร่วมกับผู้เรียนในการวางแผน เช่น การแบ่งฉาก องค์ประกอบของฉาก เป็นต้น
5. จัดฉากแบบง่ายๆ เพื่อเสริมการเรียนรู้เท่านั้น อาจใช้ของที่มีอยู่สมมติเป็นฉากได้
6. จัดบรรยากาศและสถานที่ให้ผู้เรียนเกิดความรู้สึกปลอดภัย ไม่เครียด ไม่กังวล และสามารถแสดงออกได้อย่างเสรี ภายใต้เงื่อนไขที่ตกลงร่วมกัน
7. ผู้สอนต้องไม่สอดแทรก หรือมองจ้องตาขณะแสดง
8. ฝึกมารยาทในการแสดงที่เน้นความเป็นหมู่คณะให้แก่ผู้เรียน คือ ไม่ยกตนเอง หรือดึงความสนใจของผู้ดูไว้ที่ตนเองคนเดียว ตลอดเวลา
9. ผู้เรียนควรมีโอกาสในการสลับสับเปลี่ยนบทบาทและได้แสดงทุกคน

10. เน้นการวิจารณ์อย่างสร้างสรรค์ เพื่อการพัฒนาและสาระความรู้ที่ได้จากการแสดง มิใช่อภิปรายหรือวิจารณ์เพื่อจับผิดหรือติเพ็ญอย่างเดียว ในช่วงการอภิปรายหลังการแสดง ขึ้นตอนหรือกระบวนการจัดการเรียนการสอนโดยใช้บทบาทสมมติ

1. ศึกษาหลักสูตรสถานศึกษา และมาตรฐานการเรียนรู้เพื่อนำมากำหนดเป้าหมาย จุดประสงค์ในการเรียนรู้และแผนการสอน

2. เริ่มกิจกรรมเตรียมความพร้อมเพื่อให้ผู้เรียนเกิดความสงบมีสมาธิ ร่างกาย สมอง และอารมณ์พร้อมที่จะเรียนรู้ต่อไป

3. ใช้กิจกรรมจูงใจ เพื่อกระตุ้นความสนใจของผู้เรียน โดยการใช้คำถามหรือสื่อ ประเภทต่างๆที่เป็นการนำเสนอข้อมูลที่จำเป็นต่อการแสดง เช่น เกม นิทาน บทกวี บทเพลง วัสดุ ทัศน ทัศนภาพ ข่าวสาร ภาพจำลอง แผนผัง เป็นต้น ตามความเหมาะสมเพื่อเป็นการปูพื้นฐาน และการแสวงหาคำตอบของผู้เรียนให้มากที่สุด

4. วางแผนและออกแบบการแสดง ได้แก่

4.1 เตรียมสถานที่ และอุปกรณ์ที่เน้นความเรียบง่ายและใช้ความคิดสร้างสรรค์มากที่สุด

4.2 ตกลงกติกาในการแสดงร่วมกัน

4.3 จัดลำดับกลุ่มการแสดง พร้อมทั้งคัดเลือก ผู้แสดง

4.4 แบ่งและมอบหมายหน้าที่ให้แก่สมาชิกในกลุ่ม

4.5 ทดลองแสดงหรือฝึกซ้อม

5. แสดงบทบาทสมมติตามที่ได้ออกแบบไว้ โดยไม่ต้องกังวลกับความสมบูรณ์ แบบของการแสดง ซึ่งควรเป็น โครงเรื่องง่ายๆ บทบาทไม่ซับซ้อน ซึ่งสอดคล้องกับ Baldwin และ Fleming (2003: 8) ได้อธิบายถึงขั้นตอนของการเล่นบทบาทสมมติของเด็กว่า เด็กจะเริ่มต้นจากการแสดงคนเดียว หรือเล่นคนเดียว แล้วพัฒนาการเล่นบทบาทสมมติเป็นแบบคู่ขนาน โดยมีเด็กคนอื่น ๆ หรือผู้ใหญ่อยู่ข้างๆ และเริ่มพูดบทสนทนาของเด็กคนอื่น ๆ หรือผู้ใหญ่ จนกลายเป็นการแสดงละครในที่สุด

6. อภิปรายสรุปและประเมินผล เป็นการร่วมกันแสดงความคิดเห็นระหว่างผู้เรียน กับครูต่อการแสดง เนื้อหาหรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น ในการแสดงนั้นๆ ซึ่งเป็นการอภิปรายหรือ วิจารณ์อย่างสร้างสรรค์ด้วยวาจา ด้วยเสียงปรบมือ เพื่อเป็นการให้กำลังใจแก่ผู้เรียนหรือผู้แสดง และประเมินผลอย่างไม่เป็นทางการ โดยผู้สอนควรพิจารณาว่า ผลที่เกิดขึ้นทั้งหมดตรงกับ เป้าหมายและจุดประสงค์ที่กำหนดไว้หรือไม่ ซึ่งอาจใช้คำถามเพื่อนำ ไปสู่ข้อสรุป

รูปแบบการเรียนการสอนโดยใช้บทบาทสมมติ พัฒนาขึ้น โดย Shaftel และ Shaftel (1987: 67-71 อ้างถึงใน ทิศนา แคมมณี, 2550: 242-243) ซึ่งให้ความสำคัญกับปฏิสัมพันธ์ทางสังคมของ

บุคคล กล่าวว่า บุคคลสามารถเรียนรู้เกี่ยวกับตนเองได้ จากการปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่น และ ความรู้สึกนึกคิดและค่านิยมต่างๆ ของบุคคล ก็เป็นผลมาจากการที่บุคคลมีการปะทะสัมพันธ์กับ สิ่งแวดล้อมรอบข้าง และได้สั่งสมไว้ภายในลึกลงคิดต่างๆ ที่อยู่ภายในออกมา ทำให้สิ่งที่ซ่อนเร้น อยู่เปิดเผยออกมา และนำมาศึกษาทำความเข้าใจกันได้ ช่วยให้บุคคลเกิดการเรียนรู้เกี่ยวกับตนเอง เกิดความเข้าใจในตนเอง ในขณะที่เดียวกัน การที่บุคคลสวมบทบาทของผู้อื่น ก็สามารถช่วยให้ ผู้เรียนเกิดความเข้าใจในความคิด ค่านิยม และพฤติกรรมของผู้อื่นได้เช่นเดียวกัน กระบวนการเรียน การสอนของรูปแบบการเรียนการสอน โดยใช้บทบาทสมมติ มีดังนี้

ขั้นที่ 1 นำเสนอสถานการณ์ปัญหาและบทบาทสมมติ

ขั้นที่ 2 เลือกผู้แสดง

ขั้นที่ 3 จัดฉาก

ขั้นที่ 4 เตรียมผู้สังเกตการณ์

ขั้นที่ 5 แสดง

ขั้นที่ 6 อภิปรายและประเมินผล

ขั้นที่ 7 แสดงเพิ่มเติม

ขั้นที่ 8 อภิปรายและประเมินผลอีกครั้ง

ขั้นที่ 9 แลกเปลี่ยนประสบการณ์และสรุปการเรียนรู้

ดังนั้น การเล่นเกมบทบาทสมมติในการจัดการเรียนการสอนนั้นเป็นอีกวิธีหนึ่ง ที่เด็กจะได้ แสดงความคิดเห็น จินตนาการ และความคิดสร้างสรรค์ ผ่านการแสดงออกทางร่างกาย และภาษา โดยมีกระบวนการจัดการเรียนการสอนคือ ศึกษาหลักสูตรสถานศึกษา เริ่มกิจกรรมเตรียมความ พร้อม ใช้กิจกรรมมุ่งใจ วางแผนและออกแบบการแสดง แสดงบทบาทสมมติตามที่ได้วางแผนไว้ อภิปรายสรุปและประเมินผลและ วราภรณ์ รัควิจัย (2533: 115) กล่าวว่า การใช้การเสริมแรง ทางบวก เป็นวิธีการที่มีประสิทธิภาพมากในการเสริมสร้างให้เด็กวัยอนุบาลเกิดการเรียนรู้ที่ดี เมื่อ เด็กเกิดความสนุกสนานจากการแสดง รู้สึกผ่อนคลาย เด็กจะเกิดความเชื่อมั่นในตนเอง

2.4 ประโยชน์ของการเล่นเกมบทบาทสมมติ

สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (2548) ได้ระบุ ประโยชน์ของ บทบาทสมมติ การใช้บทบาทสมมติหรือละครสร้างสรรค์ในการจัดการเรียนการสอน นอกจากจะ เป็นเทคนิคหนึ่งในการนำเสนอการเรียนรู้เนื้อหา สารวิชาอย่างสนุกสนานแล้ว ยังเป็นเทคนิค ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อผู้เรียนดังนี้

1. การใช้จินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ ที่ควรเริ่มจากสิ่งทีตนเองเคยมีประสบการณ์มาก่อน โดยเฉพาะอย่างยิ่งประสบการณ์จากการใช้ประสาทสัมผัสทั้ง 5 ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนขยายจินตนาการให้กว้างไกลและลึกซึ้งต่อไป
2. การใช้กระบวนการคิด ที่มาจากการถามคำถามอย่างสร้างสรรค์ของผู้สอน ชวนให้คิด และหาคำตอบ คิดวางแผน นำเสนอ ละครหรือบทบาท ซึ่งฝึกให้ผู้เรียนได้คิดคล่อง คิดหลากหลายละเอียด มีเหตุมีผล คิดถูกทางกว้าง ลึกซึ้ง และคิดไกล เป็นต้น
3. การสื่อสารกับผู้อื่น จากการใช้ทักษะการพูด การอ่าน การเคลื่อนไหวในการแสดง เพื่อให้ผู้อื่นเข้าใจตรงกับที่ตนเองต้องการจะสื่อ ในทุกขั้นตอนของการวางแผน การแสดง การเสนอความคิดเห็น การสร้างข้อตกลงร่วมกัน เป็นต้น
4. ทักษะทางสังคม จากการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม การประสานงานกับผู้อื่นทำให้ครูและเพื่อนร่วมชั้น ได้เห็นความสามารถและตัวตนของผู้เรียน
5. ความสัมพันธ์ของการใช้ทักษะทางภาษาพูด และร่างกายให้เกิดความชำนาญ โดยการฝึกพูดปากเปล่า หรือค้นสด และได้แสดงความสามารถของตนเอง กล้าแสดงออก
6. การมองคุณค่าเชิงบวกในตนเองและเสริมสร้างบุคลิกภาพของตนเอง
7. การรับรู้และสร้างความเข้าใจสภาพความเป็นจริงในสังคม ตระหนักถึงปัญหาที่มีอยู่ในสังคม สะท้อนผ่านการแสดงบทบาทโดยการเข้าไปอยู่ในประสบการณ์ของตัวละครต่างๆ
8. จุดเริ่มต้นของการเลือกชมการแสดงที่มีคุณภาพที่เป็นศิลปะ มากกว่าการแสดงฉาบฉวย หรือพัฒนาความเข้าใจในศิลปะที่แท้ของการละคร
9. ความละเอียดอ่อน และเสริมสร้างจริยธรรมในจิตใจ เข้าใจจิตใจของผู้อื่นจากบทบาทที่แสดง การเกิดสมาธิจากการเคลื่อนไหว นำไปสู่การมีวุฒิภาวะทางอารมณ์และความคิด

3. พฤติกรรมทางจริยธรรมของเด็กวัยอนุบาล

3.1 ความหมายของพฤติกรรมทางจริยธรรม

ประภาศรี สีหอำไพ (2535: 36) กล่าวว่า จริยธรรม (Ethics) มาจากภาษากรีก ว่า Ethos แปลว่า หลักความประพฤติ หรือลักษณะนิสัย (Character) หมายถึง ความคิดรวบยอดหรือมโนทัศน์เกี่ยวกับคุณค่า หรือค่านิยม (Value concept)

พระเมธีธรรมาภรณ์ (ม.ป.ป. อ้างถึงใน กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ, 2538: 12) กล่าวว่า จริยธรรม เป็นเรื่องของการฝึกนิสัย โดยทำบ่อยๆ ซ้ำๆ จนเป็นนิสัย แล้วกลายเป็นคุณธรรมเป็นการริเริ่มจากภายนอกเข้าไปสู่ภายในและเป็นลักษณะนิสัยเป็นคุณสมบัติที่ดีมีในจิตใจ ฉะนั้นการทำดีต้องทำบ่อยๆจนเป็นนิสัย

วิภากร มาพบสุข (2543) กล่าวว่า จริยธรรม หมายถึง แบบแผนของความประพฤติหรือพฤติกรรมที่ตั้งอยู่บนหลักคุณธรรมที่ช่วยให้บุคคลประพฤติดีงามทั้งทางกาย วาจาและใจ ในอันที่จะเป็นประโยชน์ต่อตนเอง ผู้อื่นและสังคม

ราชบัณฑิตยสถาน (2546) ให้ความหมายว่า จริยธรรม หมายถึง ธรรมที่เป็นข้อประพฤติปฏิบัติ ศีลธรรม กฎศีลธรรม

ความหมายข้างต้น สรุปได้ว่า พฤติกรรมทางจริยธรรม หมายถึง การแสดงออกที่ดีงามทั้งกาย วาจา และจิตใจ ถูกต้องตามศีลธรรม และเกิดประโยชน์แก่สังคม

3.2 ทฤษฎีจริยธรรม

Kohlberg (1983 อ้างถึงใน ชัชชัย คุ่มทวีพร, 2541: 209-213)ได้แบ่งพัฒนาทางจริยธรรมออกเป็น 3 ระดับ และแบ่งแต่ละระดับออกเป็น 2 ขั้น รวมทั้งหมดเป็นพัฒนาการ 6 ขั้น โดยพัฒนาการขั้นสูงสุดนั้นใช้หลักพิจารณาความถูกต้องตามหลักจริยธรรมสากล (Universal Ethical Principle)

ระดับที่ 1 ระดับก่อนบัญญัติ (Preconventional Level) ในระดับนี้ บุคคลจะพิจารณาว่าสิ่งใดถูก ผิด ดี ชั่ว โดยจะยึดถือกฎเกณฑ์ศีลธรรมของผู้ที่มีอิทธิพลเหนือกว่าตน ใช้การหลีกเลี่ยงการถูกลงโทษหรือความต้องการได้รางวัล เป็นหลักพิจารณาตัดสินใจในการกระทำสิ่งดี หรือไม่กระทำสิ่งชั่ว พัฒนาการในระดับนี้แบ่งออกเป็น 2 ขั้น คือ

ขั้นที่ 1 ยึดถือการลงโทษและการเชื่อฟังเป็นหลัก พัฒนาการในขั้นนี้จะอยู่ในวัย 2 – 7 ปี บุคคลที่มีพัฒนาการทางจริยธรรมอยู่ในขั้นนี้ จะใช้หลักการหลีกเลี่ยงมิให้ได้รับโทษ เป็นเหตุผลในการกระทำ บุคคลจะทำดีตามกฎเกณฑ์ของผู้มีอำนาจเหนือตน ตามคำสั่งของผู้ใหญ่ อยู่ภายใต้อำนาจของผู้ใหญ่ เพราะกลัวถูกลงโทษ

ขั้นที่ 2 ยึดถือว่ากฎเกณฑ์ว่าเป็นสิ่งที่ช่วยให้ตนได้รับผลตอบแทนเมื่อมีการกระทำในสิ่งดีและไม่กระทำสิ่งชั่ว พัฒนาการในขั้นนี้จะอยู่ในวัย 7-10 ปี บุคคลที่มีพัฒนาการทางจริยธรรมอยู่ในขั้นนี้ จะพิจารณาว่า ในการกระทำดีหรือการกระทำที่ถูกต้อง เกิดจากการที่เห็นความสำคัญของการได้รับรางวัลหรือคำชมเชย

ระดับที่ 2 ระดับบัญญัติ ในระดับนี้ บุคคลจะเห็นความสำคัญของหน้าที่ความรับผิดชอบของกลุ่มสังคมที่ตนเป็นสมาชิกอยู่ และรู้จักรักษากฎเกณฑ์ เพราะเห็นความสำคัญของกลุ่ม หรือเพราะมีความรับผิดชอบต่อสังคมเป็นหลัก การกระทำดีหรือไม่กระทำความผิดของเด็กเกิดจากความต้องการให้ผู้อื่นยอมรับหรือชมเชย พัฒนาการทางจริยธรรมและการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมในระดับนี้แบ่งออกเป็น 2 ขั้นคือ

ขั้นที่ 3 ยึดถือการยอมรับและการทำให้เกิดความพึงพอใจแก่ผู้อื่นเป็นหลัก พัฒนาการในขั้นนี้จะอยู่ในวัย 10–12 ปี บุคคลที่มีพัฒนาการทางจริยธรรมอยู่ในขั้นนี้ จะคิดและกระทำสิ่งดีหรือไม่กระทำสิ่งที่ไม่ดี โดยมุ่งจะให้ผู้อื่นสบายใจ พึงพอใจเพื่อตนเองจะได้รับความยอมรับว่าเป็นคนดี

ขั้นที่ 4 ยึดถือการรักษากฎระเบียบเพื่อธำรงสังคมเป็นหลัก เพื่อประโยชน์ต่อกลุ่มสังคมของตน พัฒนาการในขั้นนี้จะอยู่ในวัย 13–16 ปี บุคคลที่มีพัฒนาการทางจริยธรรมอยู่ในขั้นนี้จะคิดและเลือกที่จะกระทำดีหรือละเว้นชั่ว เพื่อให้เป็นไปตามกฎเกณฑ์ และมาตรฐานทางสังคม ปฏิบัติตามกฎหมายและระเบียบของสังคม โดยถือเป็นหน้าที่ของตนที่จะต้องเคารพกติกาเพื่อความเรียบร้อยของสังคม เข้าใจบทบาทและหน้าที่ของบุคคลที่พึงปฏิบัติต่อส่วนรวม

ระดับที่ 3 ระดับเหนือบัญญัติ พัฒนาการทางจริยธรรมและการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมในระดับนี้ จะคิดพิจารณาสิ่งต่างๆ อย่างลึกซึ้งและกว้างขวาง ไม่ยึดหลักเกณฑ์ตายตัว ไม่ยึดตัวบุคคลหรือค่านิยมของกลุ่มเป็นเกณฑ์ มีความเที่ยงธรรม รู้จักไตร่ตรอง และตัดสินใจต่างๆ ตามที่เห็นว่าสิ่งใดจะสำคัญมากกว่ากัน ถือว่าจริยธรรมที่แท้ขึ้นอยู่กับกฎเกณฑ์ที่เป็นบัญญัติของสังคม แต่อยู่ที่ความดีงามถูกต้องซึ่งเป็นเป้าหมายของบัญญัตินั้น พัฒนาการทางจริยธรรมในระดับนี้แบ่งออกเป็น 2 ขั้นคือ

ขั้นที่ 5 ยึดถือกฎเกณฑ์ในฐานะสัญญาประชาคมเป็นหลัก พัฒนาการในขั้นนี้จะอยู่ในวัย 16 ปีขึ้นไป บุคคลมีพัฒนาการทางจริยธรรมอยู่ในขั้นนี้ จะคำนึงถึงสภาพการณ์และกฎเกณฑ์ที่มีเหตุผล มีความเข้าใจว่ากฎเกณฑ์ต่างๆ ย่อมเปลี่ยนแปลงได้ ถ้ามีเหตุผลที่เหมาะสมกว่า รู้ตระหนักว่า กฎเกณฑ์ที่บัญญัติกันไว้เพียงเครื่องมือจัดสรรสังคมให้บรรลุความสงบเรียบร้อยและประโยชน์สุข จะต้องปฏิบัติตาม แต่ก็ต้องเป็นไปด้วยวิจารณญาณ โดยคำนึงถึงสิทธิมนุษยชนและประโยชน์สุขของสังคมนั้น

ขั้นที่ 6 ถือจริยธรรมสากลเป็นหลัก พัฒนาการในขั้นนี้จะอยู่ในช่วงวัยผู้ใหญ่ บุคคลที่มีพัฒนาการทางจริยธรรมอยู่ในขั้นนี้จะสามารถแยกได้ชัดระหว่างจริยธรรมที่แท้กับบัญญัติธรรมที่สังคมกำหนดขึ้น เช่น กฎหมาย เป็นต้น ความถูกต้องชอบธรรม เป็นไปตามหลักจริยธรรมที่เป็นนามธรรม ซึ่งแต่ละบุคคลสามารถใช้วิจารณญาณพิจารณาปฏิบัติให้ถูกต้องในแต่ละสถานการณ์หรือเป็นเรื่องๆ เป็นกรณีๆ ไป คุณธรรมของบุคคลในขั้นนี้จะเป็นนามธรรม เช่น การยอมรับในคุณค่าของมนุษย์ทุกคน การยอมรับว่าทุกคนมีสิทธิ์ที่เท่าเทียมกันในความเป็นมนุษย์ พัฒนาการทางจริยธรรมและการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมในขั้นนี้จะเกิดขึ้นได้ในบุคคลที่มีความเจริญทางสติปัญญาในขั้นสูง

ขั้นของพัฒนาการทางจริยธรรมของบุคคลตามทฤษฎีของ Kohlberg พิจารณาจากการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมที่บุคคลนั้นตอบคำถามในสถานการณ์ทางจริยธรรมที่ Kohlberg สร้าง

ขึ้น แต่พัฒนาการทางจริยธรรมขั้นสูงสุดคือขั้นที่ 6 ขั้นของการใช้หลักจริยธรรมสากลนั้น จะมีบุคคลที่อยู่ในพัฒนาการขั้นนี้น้อยมาก จึงได้ตัดออกจากการใช้จำแนกพัฒนาการทางจริยธรรมของบุคคล เนื่องจากเขาไม่พบตัวอย่างในกลุ่มคนที่ทำการศึกษานอกจากนี้ยังมีข้อสังเกตเกี่ยวกับพัฒนาการทางจริยธรรมและการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมตามทฤษฎีของ Kohlberg ในประเด็นต่างๆ

Piaget (1965 อ้างถึงใน สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2550: 7-8) กล่าวว่า พัฒนาการของเด็กจะเปลี่ยนแปลงได้นั้นขึ้นอยู่กับสติปัญญาในการที่จะรับรู้ และได้แบ่งขั้นตอนการพัฒนาการทางจริยธรรมไว้ 3 ขั้น คือ

1. ขั้นก่อนจริยธรรม (0-2 ปี) หมายถึง เด็กไม่สามารถรับรู้รายละเอียดของสิ่งแวดล้อม ต้องการการตัดสินใจจากบุคคลอื่นไม่ใช่ความคิดของตนเอง แล้วแต่จะมีผู้กำหนดให้ปฏิบัติ
2. ขั้นปฏิบัติตามคำสั่ง (2-8 ปี) หมายถึง มีสติปัญญาสูงขึ้น รู้จักการปรับตัว มีความเกรงกลัว และเชื่อฟังคำสั่งสอนของผู้ใหญ่ โดยยังไม่มีเหตุผลของตนเอง
3. ขั้นยึดหลักแห่งตน (8 ปีขึ้นไป) หมายถึง เด็กจะคลายความเกรงกลัวอำนาจภายนอก กล้าตัดสินใจด้วยตนเอง และปฏิบัติอย่างมีกฎเกณฑ์มากขึ้น

Piaget เชื่อว่าจริยธรรมแฝงอยู่ในกฎเกณฑ์ทุกชนิด เด็กที่มีอายุ 2- 8 ปี เป็นระยะที่ผู้ใหญ่มีอิทธิพลต่อจริยธรรมของเด็ก เด็กจะยึดถือกฎเกณฑ์ที่ได้จากผู้ใหญ่เป็นกฎตายตัวในการประพฤติปฏิบัติตาม ดังนั้น การพัฒนาคุณธรรมในเด็กย่อมสามารถกระทำได้อย่างค่อยเป็นค่อยไป เท่าที่สติปัญญาของเด็กจะเรียนรู้ และคุณธรรมที่นำมาพัฒนาที่ต้องไม่ยากเกินไปในการฝึกฝน เช่น ความมีระเบียบวินัย ความเมตตา กรุณา ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และการประหยัด เป็นต้น

ข้อความข้างต้นสรุปได้ว่า ทฤษฎีทางจริยธรรม Kohlberg ได้แบ่งพัฒนาทางจริยธรรมออกเป็น 3 ระดับ และแบ่งแต่ละระดับออกเป็น 2 ขั้น รวมทั้งหมดเป็นพัฒนาการ 6 ขั้น โดยพัฒนาการขั้นสูงสุดนั้นใช้หลักพิจารณาความถูกต้องตามหลักจริยธรรมสากล และ Piaget ได้แบ่งขั้นตอนการพัฒนาการทางจริยธรรมไว้ 3 ขั้น คือ ขั้นก่อนจริยธรรม ขั้นปฏิบัติตามคำสั่ง และขั้นยึดหลักแห่งตน

3.3 พัฒนาการด้านจริยธรรมของเด็กวัยอนุบาล

ราสี ทองสวัสดิ์ (2540: 22-33) กล่าวว่า คุณธรรมจริยธรรม ที่ปรากฏในแนวการจัดการประสบการณ์อนุบาล พอสรุปได้ดังนี้

1. วาจาสุภาพ
2. การมีสัมมาคารวะ
3. ความอดทน

4. การรู้จักรอย
5. ความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น
6. ความเพียร
7. ความรับผิดชอบ
8. ความเมตตา กรุณา
9. การเป็นผู้ให้ ความเอื้อเฟื้อ
10. ความซื่อสัตย์
11. ความประหยัด
12. การให้อภัย
13. ความเกรงใจผู้อื่น

ธีราพร กุลนันทน์ (2544: 260-363) กล่าวว่า การพัฒนาลักษณะนิสัยทางจริยธรรมต่อตนเองของเด็กปฐมวัย มีความจำเป็นต่อการพัฒนาจริยธรรมสำหรับเด็กในอนาคตเพราะการพัฒนา ลักษณะนิสัยทางจริยธรรมต่อตนเองสำหรับเด็กปฐมวัยนั้นเป็นการพัฒนาลักษณะนิสัยที่ดีขึ้น พื้นฐานให้เกิดขึ้นในตัวเด็กตั้งแต่แรกเริ่ม ถ้าเราสามารถพัฒนาลักษณะนิสัยทางจริยธรรมต่อตนเอง ให้เกิดขึ้นในตัวเด็กได้แล้วย่อมสามารถจะพัฒนาลักษณะนิสัยทางจริยธรรมด้านอื่นๆ ได้ง่ายขึ้น นอกจากนั้นการพัฒนาลักษณะนิสัยทางจริยธรรมต่อตนเองยังมีความสำคัญที่เอื้อต่อการพัฒนา สังคมและประเทศชาติด้วย เนื่องจากเมื่อเด็กแต่ละคนสามารถช่วยตัวเองได้เด็กจะเกิดความเชื่อมั่น ในตนเอง รู้จักรับผิดชอบต่อตนเอง เด็กจะเกิดนิสัยใฝ่สัมฤทธิ์ที่จะพัฒนาตนเอง มีความเคารพใน ตนเอง เมื่อเด็กรู้จักการพัฒนาตนเองได้แล้วเด็กก็จะเป็นประชากรที่มีคุณภาพของสังคมและ ประเทศชาติต่อไป

หลักการทั่วไปในการฝึกให้เด็กรู้จักการพัฒนาลักษณะนิสัยทางจริยธรรมต่อตนเองนั้น จะต้องดูด้วยว่าเนื้อหาที่ให้นั้นเหมาะสมกับวัยวุฒิภาวะความสามารถและพัฒนาการของเด็กหรือไม่ และควรจะสอนในช่วงที่เห็นว่าเขาเต็มใจและพร้อมที่จะทำสิ่งต่างๆด้วยตนเอง จัดกิจกรรมให้เด็กมีส่วนร่วมและช่วยในการทำงานบางอย่างที่เหมาะสมกับวัย

ขอขยายเนื้อหาการพัฒนาลักษณะนิสัยทางจริยธรรมต่อตนเองที่ควรปลูกฝังในระดับ ปฐมวัยมีดังนี้

1. การรู้จักช่วยเหลือตนเอง
2. การรักษาความสะอาด
3. ความรับผิดชอบ
4. ความขยันหมั่นเพียร
5. ความมีระเบียบวินัย

6. ความประหยัด อุดออม

7. ความรอคอยและอดกลั้น

การพัฒนาลักษณะนิสัยทางจริยธรรมต่อผู้อื่นสำหรับเด็กปฐมวัย มนุษย์เป็นสัตว์สังคม การอยู่ร่วมกันจึงเป็นเรื่องธรรมดาของมนุษย์เมื่อบุคคลมาอยู่ร่วมกันย่อมมีลักษณะความต้องการต่างกัน ดังนั้นการอยู่ร่วมกันจึงต้องมีระเบียบที่ควรยึดถือปฏิบัติร่วมกันเพื่อให้การอยู่ร่วมกันสามารถดำเนินไปอย่างมีความสุข นอกจากระเบียบทั่วไปที่ยึดถือเป็นกฎของสังคมแล้ว การที่บุคคลในสังคมมีลักษณะนิสัยทางจริยธรรมต่อผู้อื่น ได้อย่างถูกต้องเหมาะสมกับสภาพแวดล้อมและกาลเทศะย่อมทำให้บุคคลในสังคมสามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างมีความสุข รู้จักการเอื้ออาทรรู้จักเห็นอกเห็นใจซึ่งกันและกัน แต่ถ้าสังคมใดก็ตามที่มีแต่บุคคลที่เห็นแก่ตัวอยากได้ของคนอื่นมาเป็นของตน ไม่รู้จักการเกรงใจใคร ไม่เคารพในสิทธิของผู้อื่น ชอบเอาเปรียบผู้อื่น ขาดน้ำใจต่อเพื่อนมนุษย์ ฯลฯ ก็จะทำให้สังคมนั้นยุ่งเหยิงวุ่นวายและขาดความอบอุ่นผู้คนจะอยู่ร่วมกันแบบตัวใครตัวมันหวาดระแวงซึ่งกันและกันหาความสุขในใจได้น้อยมาก นำมาซึ่งความเครียดในที่สุด

การปลูกฝังลักษณะนิสัยทางจริยธรรมต่อผู้อื่นของเด็กปฐมวัยเป็นการพัฒนาลักษณะนิสัยทางสังคมขั้นพื้นฐานในการอยู่ร่วมกันของคนในสังคม ดังนั้นจึงถือได้ว่าการพัฒนาลักษณะนิสัยทางด้านนี้เป็นการพัฒนาบุคคลให้รู้จักการอยู่ร่วมกันของคนในสังคม โดยยึดหลักเคารพในความเป็นมนุษย์ การช่วยเหลือแบ่งปัน เห็นอกเห็นใจซึ่งกันและกัน ไม่ใช่การเคารพกฎเกณฑ์เป็นกฎหมายบนพื้นฐานของความเห็นแก่ผลประโยชน์ของกลุ่ม แต่ควรปลูกฝังทัศนคติของการอยู่ร่วมกันในแง่บวกของความเป็นมนุษย์ร่วมกัน การเกื้อกูลซึ่งกันและกัน การปลูกฝังให้เด็กมีรูปแบบความคิดในการเห็นอกเห็นใจผู้อื่นจึงถือได้ว่าเป็นการปลูกฝังลักษณะนิสัยที่จะช่วยให้เด็กเติบโตขึ้นบนทัศนคติของผู้ที่มีคุณธรรมจริยธรรมสูง อันนำมาซึ่งความสุขในการอยู่ร่วมกันในอนาคต ดังนั้นจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ครูปฐมวัยและผู้ที่เกี่ยวข้องต้องหันกลับมาดูและพิจารณาหลักสูตรในด้านนี้ อย่างจริงจัง โดยพิจารณาเนื้อหาที่ต้องสอนให้สอดคล้องกับวัยและวุฒิภาวะ ความต้องการของสังคม และยังต้องพิจารณาให้สอดคล้องกับการพัฒนาในระดับที่สูงขึ้นด้วย เพื่อให้การพัฒนาเป็นไปในทางเดียวกันอย่างต่อเนื่องนั่นเอง

ขอขยายเนื้อหาการพัฒนาลักษณะนิสัยทางจริยธรรมต่อผู้อื่นที่ควรปลูกฝังสำหรับเด็กปฐมวัยมีดังนี้

1. ด้านความซื่อสัตย์
2. ด้านความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่
3. ด้านความเมตตา
4. ด้านการเคารพสิทธิของตนเองและผู้อื่น
5. ด้านการเป็นผู้นำผู้ตามที่ดี

6. ด้านความกตัญญูทศเวที

7. ด้านการรู้จักเล่นและทำงานร่วมกับผู้อื่น

ทศนา แคมมณี (2546: 13-15) กล่าวว่า การสอนหรือพัฒนาจริยธรรมตามทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรม สามารถทำได้หลายวิธี เช่น

1. ระดับพัฒนาการทางจริยธรรม และขั้นของการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมของโคลเบอร์กให้ความเข้าใจว่า เด็กในช่วงอายุต่างๆ จะมีพัฒนาการทางจริยธรรมไปตามลำดับขั้น และเด็กในชั้นเรียนแต่ละคนอาจจะมีขั้นของการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมไม่เท่ากัน ดังนั้นครูจึงสอนจริยศึกษาให้เด็กทุกคนเหมือนกันหมดไม่ได้ ครูจำเป็นต้องวิเคราะห์เด็กก่อนว่า มีเหตุผลเชิงจริยธรรมในขั้นใด แล้วจึงช่วยนำให้เด็กได้พัฒนาขึ้นไปในขั้นสูงอีก 1 ขั้น โดยพยายามจัดประสบการณ์ทางสังคมให้เหมาะสมกับพัฒนาการในขั้นนั้น

2. พัฒนาการทางจริยธรรมของบุคคลเกิดขึ้นได้จากการที่ได้มีโอกาสปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นและสภาพแวดล้อม การได้มีปฏิสัมพันธ์ดังกล่าวจะช่วยให้บุคคลเข้าใจความคิดเห็นของบุคคลอื่นมากขึ้น ซึ่งเขาจะสามารถนำมาใช้ในการพิจารณาตัดสินใจในปัญหาต่างๆ โดยเฉพาะกับปัญหาเชิงจริยธรรม ดังนั้นการให้เด็กได้เข้ากลุ่มทางสังคมต่างๆ จะช่วยให้เด็กได้เรียนรู้บทบาทของตนเองและของผู้อื่น อันจะช่วยให้เขาได้พัฒนาจริยธรรมในขั้นสูงขึ้นไปอย่างรวดเร็ว

3. ครูสามารถช่วยกระตุ้นพัฒนาการทางจริยธรรมของเด็กให้สูงขึ้นได้โดยการช่วยให้เด็กได้ฝึกเผชิญกับปัญหาความขัดแย้งเชิงจริยธรรมบ่อยๆ และฝึกให้เด็กได้ถกวิเคราะห์ อภิปรายโต้แย้งกัน และตัดสินใจโดยพิจารณาความเห็นรวมทั้งกฎเกณฑ์ต่างๆ ทางสังคมด้วย เรื่องที่นำมาใช้ในการอภิปรายอาจเป็นเรื่องที่เกิดขึ้นจริงในชีวิตประจำวันหรือเป็นเรื่องที่ครูสมมติขึ้นก็ได้ แต่สถานการณ์ควรมีลักษณะใกล้เคียงกับความเป็นจริงของผู้เรียน และควรเป็นปัญหาที่สามารถใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมในระดับที่ตรงกับระดับพัฒนาการจริยธรรมที่เป็นอยู่ของผู้เรียน และในระดับที่สูงกว่า การเสนอสถานการณ์ปัญหานั้น อาจใช้สื่อ เช่น ภาพ สไลด์ फिल्मสตริป หรือวิดีโอทัศน์ ช่วยให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจในปัญหาชัดเจนขึ้น หรือหากใช้วิธีการแสดงบทบาทสมมติประกอบก็จะยิ่งช่วยให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจตัวละครและสถานการณ์นั้นๆ ลึกซึ้งขึ้น นอกจากนั้นในการให้ผู้เรียนแสดงเหตุผลที่ใช้ในการตัดสินใจและอภิปรายร่วมกันนั้น อาจนำกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ และเทคนิคการอภิปรายกลุ่มแบบต่างๆ เข้ามาช่วยให้การอภิปรายมีประสิทธิภาพขึ้น

4. วิธีที่ครูสามารถช่วยกระตุ้นพัฒนาการทางจริยธรรมของเด็กให้สูงขึ้นได้อีกวิธีหนึ่งก็คือ การช่วยจัดบรรยากาศในห้องเรียนและในโรงเรียนให้เอื้อต่อการที่เด็กจะสามารถแสดงความคิดเห็นอภิปรายโต้แย้งเกี่ยวกับปัญหาขัดแย้งเชิงจริยธรรมร่วมกับเพื่อนๆ ได้อย่างเปิดเผย บรรยากาศในที่นี้หมายถึง บรรยากาศของเสรีภาพในการพูด แสดงความคิดเห็น การได้รับการยอมรับ และความปลอดภัยจากการถูกลงโทษ วิพากษ์วิจารณ์ และการกล่าวหาต่างๆ สอดคล้องกับ

Garvie (1990) กล่าวว่าเด็กตัวเล็กๆยังใช้ภาษาไม่ค่อยดีนัก ครูควรจัดสภาพห้องเรียนให้กระตุ้นความคิด และความรู้สึก ขณะเดียวกันก็เป็นการปลูกฝังทักษะการพูด และการฟัง นิทานจึงเป็นส่วนหนึ่งที่จะช่วยสร้างบรรยากาศที่ดีในห้องเรียนได้

โสภา (ชูพิกุลชัย) ซปีลมันน์ (2549: 23-29) กล่าวว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาจริยธรรมของมนุษย์ แบ่งออกได้เป็น 2 กลุ่ม

กลุ่มแรกมีความเชื่อว่าสังคมมีอิทธิพลอย่างยิ่งต่อพัฒนาการมีความเชื่อว่าสังคมมีอิทธิพลอย่างยิ่งต่อพัฒนาการทางจริยธรรมของบุคคล บุคคลอาจจะมียุทธธรรมในคุณภาพและปริมาณใดๆ ขึ้นอยู่กับลักษณะของสังคมนั้น แนวคิดของกลุ่มที่ 1 นี้คือ การประเมินจริยธรรมก็มุ่งไปที่ตัวสังคม ส่วนกลุ่มที่ 2 มีความเชื่อว่า ความพร้อมในการเติบโต ความพร้อมในการพัฒนาการวัยของเด็กคนนั้นจะเกี่ยวข้องกับวุฒิภาวะด้านการพัฒนาจริยธรรมของเด็ก

วัยหนึ่งขวบ เป็นวัยของการสร้างความเชื่อมั่นในใจตัวเอง ถ้าเด็กประสบความสำเร็จในการพัฒนาขั้นนี้ จะมีผลต่อเด็ก ทำให้เด็กเป็นตัวของตัวเอง มีความมั่นใจในตัวเอง ในทางตรงกันข้าม หากเด็กล้มเหลว จะกลายเป็นเด็กที่ขาดความเชื่อมั่น ไม่เป็นตัวของตัวเอง ขึ้นอยู่กับผู้อื่น พอเข้าวัย 2 ขวบ เป็นช่วงพัฒนาเกี่ยวกับสิ่งดีงาม สิ่งที่ถูกที่ผิด สิ่งที่ดีสิ่งที่ชั่ว สิ่งที่ควรทำ สิ่งไหนไม่ควรทำ เป็นช่วงของการพัฒนาความรู้สึกผิดชอบชั่วดี หลังจากนั้น 3 ขวบ เป็นช่วงพัฒนาความมีเหตุมีผล ความคิดริเริ่ม ความมีระเบียบวินัย เด็กในวัยนี้จะเริ่มพัฒนาความมีเหตุมีผล ความมีระเบียบวินัย การเคารพกฎระเบียบต่างๆ รวมไปถึงการมีความรับผิดชอบ ซึ่งทั้งหมดนี้คือ จริยธรรมทั้งสิ้น

พอช่วง 4 ขวบ เป็นช่วงของการพัฒนาความรัก ถ้าถ่ายทอดสู่เพศตรงข้าม เด็กชายจะรักและผูกพันใกล้ชิดกับแม่ เพื่อเรียนรู้ความรู้สึกที่ปฏิบัติต่อแม่ (เพศหญิง) จะเล่นกับแม่ต้องค่อยๆ รุนแรงไม่ได้ เพราะว่าแม่เป็นผู้หญิง รุนแรงไม่ได้ แม่บอบบางต้องดูแลแม่ ส่วนเด็กหญิงจะใกล้ชิดรักผูกพันกับพ่อ (เพศชาย) พ่อเข้มแข็ง เมื่ออยู่ใกล้พ่อ พ่อทอดจะเกิดความรู้สึกปลอดภัยไม่ต้องกลัวอะไร เด็กวัยนี้จะผ่อนคลายความรู้สึกความต้องการทางเพศสู่เพศตรงข้าม คือ พ่อหรือแม่ เด็กหญิงจะติดพ่อ เด็กชายจะติดแม่ เด็กชายเห็นแม่นั่งอยู่ริบโอบกอดเข้าหาแม่ แม่ต้องกอดตอบทันที แม่บอกลูกแล้วนะว่าแม่เป็นผู้หญิง ลูกเล่นแรงแบบนี้แม่ก็เจ็บช้ำ ค่อยๆ นะ ลูกเป็นผู้ชาย ซึ่งเมื่อเด็กคนนี้เด็กโตขึ้นไปจะรู้บทบาทตัวเอง คือ จะรู้ทันทีว่าผู้หญิงต้องนุ่มนวลจะรุนแรงไม่ได้ หรือกระตุ้นลูกชายให้เข้มแข็ง ไม่ให้ขี้แย ร้องไห้ โดยให้เหตุผลถ้าลูกอ่อนแอ ไม่เข้มแข็ง แล้วใครจะดูแลแม่ เด็กก็จะรู้ทันทีว่าผู้ชายต้องเข้มแข็ง ต้องไม่อ่อนแอ นี่คือการปลูกฝังจริยธรรมในทุกๆ ขั้นตอน

ตุลุม เกลยทรัพย์ (2550: 70-72) กล่าวถึงคุณธรรมที่ควรปลูกฝังให้เด็กและเยาวชน มี 10 ประการ คือ

1. ความมีระเบียบวินัย
2. ความซื่อสัตย์

3. ความขยันหมั่นเพียร
4. ความมีน้ำใจ/เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่
5. ความสุภาพ/มีสัมมาคารวะ
6. ความกตัญญู
7. ปลุกจิตสำนึกที่ดี
8. ความสามัคคี
9. ความมีเหตุมีผล
10. การเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตน

ดังนั้น การพัฒนาการด้านจริยธรรมของเด็กนั้นควรเริ่มตั้งแต่ยังเป็นเด็กเล็กๆ เพราะต้องใช้การปลูกฝังลักษณะนิสัยที่พึงประสงค์จนเปลี่ยนเป็นพฤติกรรมทางจริยธรรม ครุมีส่วนสำคัญในการปลูกฝังจริยธรรมในเด็ก โดยเฉพาะเด็กวัยอนุบาลที่เป็นช่วงของวัยแห่งการเรียนรู้แบบ ครูอนุบาลควรสอดแทรกพฤติกรรมทางจริยธรรมให้กับเด็ก โดยการให้เด็กได้ลงมือปฏิบัติ เช่น การเล่นบทบาทสมมติ การทำกิจกรรมหลังการฟังนิทานเพื่อให้เด็กได้ปฏิบัติ โดยมีครูเป็นผู้แนะนำถึงการแสดงออกที่ถูกต้องดีงามของคนในสังคม แต่ในการปลูกฝังจริยธรรมนั้นจะต้องค่อยๆเป็นค่อยๆไป เด็กจะค่อยๆซึมซับพฤติกรรมทางจริยธรรมจากรูปร่าง จนเมื่อเขาโตขึ้นพฤติกรรมทางจริยธรรมจะเปลี่ยนเป็นคุณธรรม(นามธรรม)ที่ติดตามเขาไปตลอดชีวิต

4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยในประเทศ

สุดาวดี ไยพิมล (2533) ได้ศึกษาความสามารถในการจำแนกพฤติกรรมด้านความซื่อสัตย์ของเด็กปฐมวัยที่ได้ฟังการเล่านิทาน โดยใช้หุ่นมือ และการเล่านิทานโดยการแสดงบทบาทสมมติประกอบ จากการศึกษาพบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้ฟังการเล่านิทาน โดยใช้หุ่นมือ และการเล่านิทานโดยการแสดงบทบาทสมมติประกอบ มีความสามารถในการจำแนกพฤติกรรมด้านความซื่อสัตย์หลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01

ไพรัตน์ อยู่สมบุรณ์ (2539) ได้ศึกษาการพัฒนาพฤติกรรมเชิงจริยธรรม และนิสัยรักการอ่านในเด็กก่อนวัยเรียนโดยการเล่านิทานแบบไม่จบเรื่องก่อนนอน จากการศึกษาพบว่า เด็กก่อนวัยเรียนกลุ่มที่ได้ฟังนิทานก่อนนอน โดยวิธีการเล่าไม่จบเรื่องมีพฤติกรรมเชิงจริยธรรมด้านความเมตตาคุณธรรมสูงกว่ากลุ่มที่ไม่ได้ฟังนิทานก่อนนอนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อินทิรา รุมาส (2545) ได้ศึกษาการใช้กิจกรรมเล่านิทานเพื่อพัฒนาคุณลักษณะทางคุณธรรมจริยธรรมสำหรับนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 จากการศึกษาพบว่าหลังจากจัดกิจกรรมตามแผนประสบการณ์โดยใช้กิจกรรมเล่านิทานเพื่อพัฒนาคุณลักษณะทางคุณธรรมจริยธรรมสำหรับ

นักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 แล้วนักเรียนมีพฤติกรรมการแสดงคุณลักษณะคุณธรรมจริยธรรม เรียงลำดับจากมากไปหาน้อยดังนี้ ด้านความมีน้ำใจ ด้านความมีวินัย ด้านความภาคภูมิใจในความเป็นคนไทย และด้านรักและเห็นคุณค่าของการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

กรณีการ์ พงศ์เลิศวุฒิ (2546) ได้ศึกษาผลของการจัดกิจกรรมเล่านิทานประกอบละคร สร้างสรรค์ต่อความมีวินัยในตนเองของเด็กปฐมวัย จากการวิจัยพบว่า พฤติกรรมความมีวินัยในตนเองของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมเล่านิทานประกอบละครสร้างสรรค์ ก่อนและระหว่างจัดกิจกรรม โดยเฉลี่ยรวมและจำแนกรายด้านในแต่ละช่วงสัปดาห์มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และมีอัตราการเปลี่ยนแปลงระหว่างก่อนจัดกิจกรรมและระหว่างจัดกิจกรรมเพิ่มขึ้นตลอดช่วงเวลา 8 สัปดาห์

วารภรณ์ ปานทอง (2548) ได้ศึกษาผลของการเล่านิทานคติธรรมประกอบการเล่นบทบาทสมมติที่มีต่อพฤติกรรมทางด้านสังคมของเด็กปฐมวัย จากการศึกษาพบว่า เด็กปฐมวัยก่อนจัดกิจกรรมและระหว่างการจัดกิจกรรมการเล่านิทานคติธรรมประกอบการเล่นบทบาทสมมติ ในแต่ละช่วงสัปดาห์มีคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมทางสังคมโดยเฉลี่ยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และมีอัตราการเปลี่ยนแปลงไปในทางเพิ่มขึ้นตลอดตั้งแต่ช่วงสัปดาห์ที่ 2 ถึงสัปดาห์ที่ 8

ลัดดาวัลย์ ырรองสง่า (2548) ได้ศึกษาการพัฒนาชุดนิทานเพื่อการส่งเสริมจริยธรรมของเด็กวัยเตาะแตะ อายุ 2-3 ปี จากการศึกษาพบว่า การพัฒนาระดับการรับรู้ด้านจริยธรรมของเด็กวัยเตาะแตะ ในด้านความเมตตา ความเอื้อเฟื้อ และวาจาสุภาพ หลังการจัดกิจกรรมการเล่านิทานโดยใช้ชุดนิทานทั้งโดยรวมและรายด้านสูงขึ้นกว่าก่อนการจัดกิจกรรมการเล่านิทาน โดยใช้ชุดนิทานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

นฤมล จิวแพ (2549) ได้ศึกษาผลของการเล่านิทานประกอบภาพที่มีต่อพฤติกรรมความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ของเด็กปฐมวัย จากการศึกษาพบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์เล่านิทานประกอบภาพก่อนมีพฤติกรรมความเอื้อเฟื้อสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

งานวิจัยต่างประเทศ

Dixon, Johnson และ Saltz (1977) ได้ศึกษาเด็ก 4 กลุ่มในจำนวน 3 กลุ่มที่ได้รับการเล่านิทานให้ฟัง โดยแต่ละกลุ่มหลังจากที่ได้ฟังนิทานแล้วมีการสนทนา หรือพาไปศึกษานอกสถานที่ หรือแสดงเลียนแบบตัวอักษร และอีกกลุ่มเป็นกลุ่มควบคุม ผลการทดลองพบว่า ในการฟังนิทานนั้น ถ้าเด็กได้แสดงบทบาทเลียนแบบตัวละครในเรื่องไปด้วย จะพัฒนาความคิดต่างๆ ได้ดีที่สุด แสดงว่าเมื่อเด็กได้ฟังนิทานแล้ว เด็กย่อมมีความต้องการที่จะเลียนแบบตัวละครที่ตนชอบ หรือตัว

ละครที่ประสบผลสำเร็จและยังพบว่า เนื้อเรื่องในนิทานถ้าเป็นเรื่องใกล้ความจริงจะได้ผลดีต่อความคิดของเด็ก ได้ดีกว่านิทานที่มีเนื้อเรื่องไกลชีวิตของเด็ก

Clore และ Bray (1978) ได้ศึกษาผลของการใช้นิทานที่ส่งผลต่อพฤติกรรมและทัศนคติของเด็ก โดยใช้หุ่นจำลอง และการแสดงบทบาทสมมติ โดยให้นักเรียนแสดงอุปนิสัยท่าทางให้เหมือนกับละครในนิทานนั้น เมื่อเรียนจบแล้ว วัดทัศนคติทันทีพบว่าเด็กชายเหล่านี้มีทัศนคติที่ดีต่อสัตว์ และหลังจากนั้นอีก 6 สัปดาห์ ทำการวัดอีกครั้งหนึ่งผลปรากฏว่า การวัดทัศนคติของเด็กชายทั้งสองโรงเรียนมีความมั่นคง เด็กชายที่เคยล่าสัตว์ เลิกฆ่าสัตว์อย่างแน่นอน ผลการศึกษารั้ครั้งนี้ แสดงว่า นิทานมีผลโดยตรงต่อพฤติกรรม และทัศนคติที่มั่นคงของเด็ก

ข้อมูลจากงานวิจัย แสดงให้เห็นว่า การเล่านิทานส่งผลต่อพฤติกรรมทางจริยธรรมของเด็กวัยอนุบาล และเป็นวิธีในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่เป็นปัญหาสำหรับเด็ก โดยเฉพาะถ้าเด็กได้แสดงความคิดเห็นหลังจากการฟังนิทาน และได้เลียนแบบพฤติกรรมของตัวละคร จะทำให้เด็กมีพัฒนาการทางจริยธรรมได้ดียิ่งขึ้น

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การดำเนินการวิจัย เรื่อง ผลของการใช้กิจกรรมการเล่านิทานแบบไม่จบเรื่องที่มีต่อพฤติกรรมทางจริยธรรมของเด็กวัยอนุบาล ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

ขั้นที่ 1 การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน

ขั้นที่ 2 ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง

ขั้นที่ 3 การเตรียมตัวผู้วิจัย

ขั้นที่ 4 การเลือกนิทานสำหรับงานวิจัย

ขั้นที่ 5 การจัดทำแผนการใช้กิจกรรมการเล่านิทาน

ขั้นที่ 6 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ขั้นที่ 7 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ขั้นที่ 8 การวิเคราะห์ข้อมูล

ขั้นที่ 1 การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน

การศึกษาข้อมูลพื้นฐานของการใช้กิจกรรมการเล่านิทานแบบไม่จบเรื่องที่มีต่อพฤติกรรมทางจริยธรรมของเด็กวัยอนุบาล มีวิธีการดำเนินการตามลำดับดังนี้

1.1 การศึกษาข้อมูลเบื้องต้นในงานวิจัย ได้ดำเนินการศึกษาทฤษฎี และแนวคิด จากเอกสาร บทความ การสัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังนี้

1.1.1 ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีทางจริยธรรม เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมจริยธรรมสำหรับเด็กวัยอนุบาล

1.1.2 ศึกษาข้อมูลเบื้องต้นจากการสอบถามจากครูประจำชั้นอนุบาลปีที่ 1 จำนวน 2 คน จากโรงเรียนสังกัดเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 อย่างไม่เป็นทางการ เพื่อรวบรวมปัญหาทางจริยธรรมที่เกิดขึ้น ในระดับชั้นอนุบาลตามสภาพความเป็นจริง

1.1.3 นำข้อมูลที่ได้มากำหนดกรอบแนวคิดพฤติกรรมทางจริยธรรมของเด็กวัยอนุบาล 3 ด้าน คือ พฤติกรรมทางจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์ พฤติกรรมทางจริยธรรมด้านความรับผิดชอบ และพฤติกรรมทางจริยธรรมด้านความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ดังแสดงในแผนภูมิที่ 1

แผนภูมิที่ 1 กรอบแนวคิดพฤติกรรมทางจริยธรรมของเด็กวัยอนุบาล

1.2 สังเคราะห์ทฤษฎี แนวคิด หลักการในการใช้กิจกรรมการเล่านิทานแบบไม่จบเรื่องที่มีต่อพฤติกรรมทางจริยธรรมของเด็กวัยอนุบาล มากำหนดเป็นขั้นตอนการใช้กิจกรรมการเล่านิทานแบบไม่จบเรื่องที่มีต่อพฤติกรรมทางจริยธรรมของเด็กวัยอนุบาล และการเล่านิทานแบบปกติ ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ขั้นตอนการใช้กิจกรรมการเล่านิทานแบบไม่จบเรื่อง และการเล่านิทานแบบปกติ

การเล่านิทานแบบไม่จบเรื่อง		การเล่านิทานแบบปกติ
การประเมินก่อนการทดลอง แบบสังเกตพฤติกรรมทางจริยธรรมของเด็กวัยอนุบาล		
วันที่ 1	การดำเนินการในการจัดกิจกรรม มี ขั้นตอนดังนี้ ขั้นที่ 1 นำเสนอสถานการณ์ปัญหา ขั้นที่ 2 หยุดการดำเนินเรื่อง ขั้นที่ 3 เล่นบทบาทสมมติ ขั้นที่ 4 อภิปรายและประเมินผล	การดำเนินการในการจัดกิจกรรม มี ขั้นตอนดังนี้ ขั้นที่ 1 ขั้นนำ ขั้นที่ 2 ขั้นจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ขั้นที่ 3 ขั้นสรุป
วันที่ 2	ขั้นที่ 5 แสดงเพิ่มเติม ขั้นที่ 6 อภิปรายและประเมินผลอีกครั้ง	ขั้นที่ 1 ขั้นนำ ขั้นที่ 2 ขั้นจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ขั้นที่ 3 ขั้นสรุป
วันที่ 3	ขั้นที่ 7 สรุปการเรียนรู้	ขั้นที่ 1 ขั้นนำ ขั้นที่ 2 ขั้นจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ขั้นที่ 3 ขั้นสรุป
การประเมินผลหลังการทดลอง แบบสังเกตพฤติกรรมทางจริยธรรมของเด็กวัยอนุบาล(ชุดเดิม)		

ขั้นที่ 2 ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ เด็กวัยอนุบาลที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นอนุบาลปีที่ 1 ของโรงเรียนที่บึงกรวิทยาพัฒนา (วัดโบสถ์) ในพระราชูปถัมภ์ฯ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 ปีการศึกษา 2552 จำนวน 61 คน โดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) มีเกณฑ์การเลือกโรงเรียนดังนี้

- 1) เป็นโรงเรียนอนุบาลที่มีเด็กระดับชั้นอนุบาลปีที่ 1 อายุระหว่าง 4-5 ปี
- 2) เป็นโรงเรียนอนุบาลที่มีนโยบายในการส่งเสริมด้านคุณธรรม จริยธรรมแก่เด็กระดับชั้นอนุบาล
- 3) เป็นโรงเรียนที่มีการจัดกิจกรรมการเล่านิทาน เป็นกิจกรรมประจำวันของเด็กระดับชั้นอนุบาล
- 4) สภาพฐานะทางเศรษฐกิจของคนในชุมชนมีรายได้น้อย ที่มีผลต่อการอบรมเลี้ยงดูเด็กวัยอนุบาล
- 5) เป็นโรงเรียนที่ยินดีให้ความร่วมมือกับผู้วิจัย เข้าไปทำการวิจัยเรื่องที่ทำการศึกษา สอดคล้องกับนโยบายของโรงเรียน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง คือ เด็กวัยอนุบาลที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นอนุบาลปีที่ 1 โรงเรียนที่บึงกรวิทยาพัฒนา (วัดโบสถ์) ในพระราชูปถัมภ์ฯ ปีการศึกษา 2552 จำนวน 61 คน จากจำนวนทั้งหมด 2 ห้อง คือ ห้องระดับชั้นอนุบาลปีที่ 1/1 จำนวน 31 คน และห้องระดับชั้นอนุบาลปีที่ 1/2 จำนวน 30 คน และใช้วิธีการสุ่มแบบสุ่มอย่างง่าย ด้วยวิธีการจับสลากได้ ห้องระดับชั้นอนุบาลปีที่ 1/1 เป็นกลุ่มควบคุม และห้องระดับชั้นอนุบาลปีที่ 1/2 เป็นกลุ่มทดลอง

ขั้นที่ 3 การเตรียมตัวผู้วิจัย

1. ศึกษาแนวคิด และวิธีการจัดกิจกรรมการเล่านิทานของโรงเรียน เพื่อทำความเข้าใจในการจัดกิจกรรม เช่น ประวัติของโรงเรียน กิจกรรมประจำวันของเด็ก แนวทางวิธีการจัดกิจกรรมของโรงเรียน อาชีพ และความเป็นอยู่ของประชาชนในชุมชน เพื่อให้เข้าใจในสภาพแวดล้อมต่างๆ รอบๆ โรงเรียน โดยผู้วิจัยได้ศึกษาดังนี้

1.1 ศึกษาประวัติความเป็นมา ปรัชญา และแนวคิดของโรงเรียน เพื่อให้สอดคล้องกับแนวทางในการปฏิบัติกิจกรรมการเล่านิทาน

1.2 สังเกตอย่างไม่มีส่วนร่วมในห้องเรียนระดับชั้นอนุบาลปีที่ 1 เป็นเวลา 2 สัปดาห์ เพื่อสังเกตพฤติกรรมทางจริยธรรมของเด็กในชั้นเรียนที่จะเกิดขึ้นในช่วงเวลาต่างๆ และนำมากำหนดช่วงเวลาในการสังเกตพฤติกรรมทางจริยธรรมของเด็กในแต่ละกิจกรรม รวมถึงเทคนิคการจัด

กิจกรรมการเล่านิทานของครูระดับชั้นอนุบาลปีที่ 1 ที่โรงเรียนที่ปงกรณ์วิทยาพัฒนา(วัดโบสถ์) ในพระราชูปถัมภ์ฯ ในภาคปลายปีการศึกษา 2551

1.3 ศึกษาการจัดหน่วยการเรียนรู้ และวิธีการเขียนแผนการจัดกิจกรรมการเล่านิทานของโรงเรียนจากเอกสาร และสัมภาษณ์ครูระดับชั้นอนุบาลปีที่ 1 อย่างไม่เป็นทางการ จำนวน 2 คน

2. ฝึกประสบการณ์ที่จำเป็นเกี่ยวกับการเล่านิทานอย่างเป็นธรรมชาติ และสอดคล้องกับหน่วยการเรียนรู้ของห้องเรียน เป็นเวลา 2 สัปดาห์ เช่น ฝึกการใช้เทคนิคเล่านิทาน ฝึกการใช้เครื่องมือในการทำวิจัย ได้แก่ แบบสังเกตพฤติกรรมทางจริยธรรมของเด็กวัยอนุบาล ที่โรงเรียนที่ปงกรณ์วิทยาพัฒนา(วัดโบสถ์) ในพระราชูปถัมภ์ฯ ในภาคปลายปีการศึกษา 2551 แก้ไขปรับปรุงก่อนนำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบ เพื่อให้สามารถนำไปใช้ได้จริงในสถานการณ์ปกติ และทำความเข้าใจกับผู้ช่วยวิจัยซึ่งเป็นครูประจำชั้นอนุบาลเพื่อให้ใช้เครื่องมือได้เท่าเทียมกัน และเป็นการสร้างปฏิสัมพันธ์กับครูระดับชั้นอนุบาล เพื่อลดช่องว่างระหว่างผู้วิจัย และครูระดับชั้นอนุบาล และผู้วิจัยได้ฝึกฝนเพิ่มประสบการณ์ดังนี้

2.1 ฝึกสังเกตและบันทึกพฤติกรรมของเด็กระดับชั้นอนุบาล ด้วยการจดบันทึก ที่สถานรับเลี้ยงเด็กพิระยานาวิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน 5 คน คนละ 10 นาที และโรงเรียนอนุบาลสามเสน จังหวัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 1 คน เป็นเวลา 20 นาที นำผลการสังเกตมาเปรียบเทียบกับผู้ร่วมสังเกต เพื่อใช้ออกแบบเครื่องมือในการจดบันทึกพฤติกรรมของเด็กวัยอนุบาล

2.2 ฝึกการสัมภาษณ์เกี่ยวกับเทคนิคในการเล่านิทานในระดับชั้นอนุบาล โดยการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง โดยใช้คำถามปลายเปิด มีหัวข้อคำถามจำนวน 10 ข้อ ใช้การสัมภาษณ์ครูระดับชั้นอนุบาลเป็นรายบุคคลที่สถานรับเลี้ยงเด็กพิระยานาวิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน 2 คน โรงเรียนอนุบาลสามเสน จังหวัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 2 คน และสัมภาษณ์ครูระดับชั้นอนุบาลเป็นกลุ่มที่โรงเรียนจิระศาสตร์วิทยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน 3 คน

2.3 เข้ารับการอบรม ในโครงการอบรมเชิงปฏิบัติการผู้ดูแลเด็กศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประจำปี 2551 ในหัวข้อเรื่อง การสร้างจริยธรรมให้กับเด็กปฐมวัย

2.4 ฝึกประสบการณ์การจัดกิจกรรมการเล่านิทานแบบไม่จบเรื่อง ที่โรงเรียนที่ปงกรณ์วิทยาพัฒนา(วัดโบสถ์) ในพระราชูปถัมภ์ฯ ในภาคปลายปีการศึกษา 2551 เป็นเวลา 1 สัปดาห์

ขั้นที่ 4 การเลือกนิทานสำหรับงานวิจัย

การศึกษาข้อมูลการเลือกนิทานสำหรับงานวิจัย มีวิธีการดำเนินการตามลำดับดังนี้

1.1 ศึกษาวิธีการเลือกนิทานสำหรับเด็กวัยอนุบาล จากตำรา เอกสารที่เกี่ยวข้อง เพื่อเลือกนิทานที่เหมาะสมกับเด็กวัยอนุบาล

1.2 สังเคราะห์เกณฑ์ในการเลือกนิทานสำหรับเด็กวัยอนุบาล ตามเกณฑ์ของผู้เชี่ยวชาญ Huck (1979) ทิพย์สุดา นิลสินธุ (2524) ฉวีวรรณ กินาวงศ์ (2526) พรจันทร์ จันทวิมล (2529) และอารมณ สุวรรณपाल (2532) กำหนดโดยเกณฑ์ตามตารางที่ 2 ดังนี้

ตารางที่ 2 เกณฑ์การเลือกนิทานจากการสังเคราะห์เกณฑ์การเลือกนิทานสำหรับเด็กวัยอนุบาลของผู้เชี่ยวชาญ

เกณฑ์การเลือกนิทาน	ฉวีวรรณ กินาวงศ์	พร จันทร์ จันทวิ มล	อารมณ สุวรรณ पाल	Huck	ทิพย์ สุดา นิล สินธุ
1. เป็นเรื่องง่ายๆ แต่สมบูรณ์ เน้นเหตุการณ์ อย่างเดียวให้เด็กพอคาดคะเนเรื่องได้	/	/	/	/	/
2. เนื้อเรื่องสอดแทรกคติสอนใจ คติธรรม	/	/	/		
3. มีการเดินเรื่องได้อย่างรวดเร็ว	/	/			
4. ตัวละครน้อย มีลักษณะเด่นที่จำได้ง่าย	/	/	/	/	/
5. ใช้ภาษาง่ายๆ ประโยคสั้นๆ คำซ้ำๆ	/	/	/	/	/
6. มีบทสนทนาหลายๆ	/	/			
7. เป็นเรื่องใกล้ตัวเด็ก	/	/	/	/	/

1.3 นำเกณฑ์ที่สังเคราะห์ได้จากเกณฑ์การเลือกนิทานสำหรับเด็กวัยอนุบาลของผู้เชี่ยวชาญ
ในข้อ 1.2 มากำหนดเป็นเกณฑ์ ในการเลือกนิทาน เพื่อใช้ในการวิจัย โดยสรุปเกณฑ์ได้ดังนี้

1.3.1 เป็นเรื่องง่ายๆ แต่สมบูรณ์ เป็นเหตุการณ์อย่างเดียวให้เด็กพอคาดคะเนเรื่องได้

1.3.2 ตัวละครน้อย มีลักษณะเด่นที่จำได้ง่าย

1.3.3 ใช้ภาษาง่ายๆ ประโยคสั้นๆ คำซ้ำๆ

1.3.4 เป็นเรื่องใกล้ตัวเด็ก

1.4 เมื่อได้นิทานตามเกณฑ์ในข้อ 1.3 แล้วนำนิทานที่คัดเลือกมาจัดประเภทของนิทานตาม
พฤติกรรมทางจริยธรรมของเด็กวัยอนุบาลได้ดังนี้

1.4.1 เรื่องที่ส่งเสริมพฤติกรรมทางจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์ จำนวน 12 เรื่อง คือ

1) เด็กหญิงผมทองกับหมีสามตัว 2) ตี๊ดตี๊ดขี้โมย 3) กระจ่างขี้โมย 4) กระจ่างขี้โมยของป้าไก่

5) ดอกไม้แห่งความซื่อสัตย์ 6) โด่งผู้ซื่อสัตย์ 7) ป๊วเล็กโกหก 8) เทพารักษ์กับคนตัดต้นไม้ 9) ถาดทองคำ 10) มหัศจรรย์เกาะเพชรเจ็ดสี 11) แม่บ้านกับแมวพเนจร และ 12) คำสาปของผู้วิเศษ

1.4.2 เรื่องที่ส่งเสริมพฤติกรรมทางจริยธรรมด้านความรับผิดชอบ จำนวน 12 เรื่อง คือ 1) ของเล่นที่หายไปกับเด็กชายเจ้าอารมณ์ 2) กระจอกน้อยไม่มีระเบียบ 3) พรุ้งนี้ผมจะจัดห้องครับ 4) งานแรกของมีจ้ง 5) มีมีหายไป 6) ซ่อนที่ไหนดี 7) โอ๊ยแยแล้ว เตี้ยลิมทำการบ้าน 8) สุนัขจิ้งจอกหางด้วน 9) อีสปกับผลมะเดื่อ 10) ลิงน้อยโอ้อ้อ 11) หนูน้อยหมวกแดง และ 12) หนูนิดไม่ยอมไปโรงเรียน

1.4.3 เรื่องที่ส่งเสริมพฤติกรรมทางจริยธรรมด้านความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ จำนวน 12 เรื่อง คือ 1) หนูน้อยจี๋ห่วย 2) ขนมหงอกแม่ 3) ปลาสายรุ้ง 4) เราดีกันนะ 5) เพื่อนรักในทางช้างเผือก 6) โมงอยากกลับบ้าน 7) เก็บผลไม้ในสวน 8) เห็นหรรษา 9) หัวผักกาดยักษ์ 10) ให้ฉันเล่นบั้งสิ 11) แบ่งให้ฉันเล่นด้วยคนนะ และ 12) อึ่งอ่างน้อยนักล่าฝัน

1.5 กำหนดรายชื่อนิทานที่สอดคล้องกับหน่วยการเรียนรู้ของโรงเรียน และสาระการเรียนรู้ตามพฤติกรรมทางจริยธรรมของเด็กวัยอนุบาลแต่ละด้าน เพื่อให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 2 ท่าน ตรวจสอบพิจารณาเลือกเรื่องที่สอดคล้องกับเนื้อหาในการทำวิจัย โดยยึดหลักความชัดเจนของคำศัพท์ และความยากง่ายของเนื้อเรื่องตามความเหมาะสมของเด็กวัยอนุบาล เพื่อนำไปพิจารณาการคัดเลือกให้เหลือนิทานจำนวน 12 เรื่อง ดังแสดงในตารางที่ 3

ตารางที่ 3 รายชื่อนิทานที่สอดคล้องกับหน่วยการเรียนรู้ของโรงเรียน และสาระการเรียนรู้ตามพฤติกรรมทางจริยธรรมของเด็กวัยอนุบาล

ลำดับที่	หน่วยการเรียนรู้	รายการพฤติกรรมทางจริยธรรม	นิทาน		
			เล่มที่ 1	เล่มที่ 2	เล่มที่ 3
1	ตัวเรา	จัดเก็บของใช้เข้าที่เรียบร้อย หลังทำกิจกรรมเสร็จ	ของเล่นที่หายไปกับเด็กชายเจ้าอารมณ์	กระจอกน้อยไม่มีระเบียบ	พรุ้งนี้ผมจะจัดห้องครับ
2	หนูน้อยน่ารัก	มีน้ำใจช่วยเหลือผู้อื่น	เก็บผลไม้ในสวน	เห็นหรรษา	หัวผักกาดยักษ์

ตารางที่ 3 (ต่อ) รายชื่อนิทานที่สอดคล้องกับหน่วยการเรียนรู้ของโรงเรียน และสาระการเรียนรู้
ตามพฤติกรรมทางจริยธรรมของเด็กวัยอนุบาล

ลำดับ ที่	หน่วยการ เรียนรู้	รายการพฤติกรรมทาง จริยธรรม	นิทาน		
			เล่มที่ 1	เล่มที่ 2	เล่มที่ 3
3	โรงเรียน ของหนู	ปฏิบัติตามข้อตกลงของ ห้องเรียน	มหัศจรรย์ เกาะเพชร เจ็ดสี	แม่บ้าน กับแมว พเนจร	คำสาปของ ผู้วิเศษ
4	ผลไม้	รู้จักให้อภัยผู้อื่น	เราคิดกันนะ	เพื่อนรัก ในทาง ช้างเผือก	โมงอยาก กลับบ้าน
5	ฝนจำฝน	ยอมรับในสิ่งที่ตนเองกระทำ ลงไป	เคี้ยลิมทำ การบ้าน	สุนัข จิ้งจอก หางด้วน	อีสปกับผล มะเดื่อ
6	ไข่	นำสิ่งของที่พบเห็นไปส่งคืน เจ้าของหรือคุณครู หรือผู้ดูแล สถานที่นั้นๆ	กระปุกออม สินของป้า ไก่	ดอกไม้ แห่งความ ซื่อสัตย์	โต้งผู้ ซื่อสัตย์
7	ของเล่น ของใช้	ให้เพื่อนร่วมเล่นด้วย	ให้ฉันเล่น บ้างสิ	แบ่งให้ ฉันเล่น ด้วยคน นะ	อึ่งอ่างน้อย นักล่าฝัน
8	กล้วย	มาโรงเรียนตรงเวลา	ลิงน้อย โอเอ	หนูน้อย ห่มก แดง	หนูนิดไม่ อยากไป โรงเรียน
9	วิทยาศาสตร์ น่ารู้	พูดและตอบคำถามในสิ่งที่ เป็นจริง	ป๊วเล็ก โกหก	เทพารักษ์ กับคนตัด ไม้	ถาดทองคำ
10	ฝึกสด สะอาด	รับผิดชอบงานที่ได้รับ มอบหมายตามกำหนด	งานแรก ของมีจ้ง	มีมี หายไป	ช่อนที่ไหน ดี
11	บ้าน	แบ่งปันสิ่งของให้เพื่อนอย่าง เต็มใจ	หมูน้อยขี้ หวง	ขนมของ แม่	ปลาสายรุ้ง

ตารางที่ 3 (ต่อ) รายชื่อนิทานที่สอดคล้องกับหน่วยเรียนรู้ของโรงเรียน และสาระการเรียนรู้ตาม
พฤติกรรมทางจริยธรรมของเด็กวัยอนุบาล

ลำดับที่	หน่วยการเรียนรู้	รายการพฤติกรรมทางจริยธรรม	นิทาน		
			เล่มที่ 1	เล่มที่ 2	เล่มที่ 3
12	ข้าว	ขออนุญาตก่อนหยิบของผู้อื่น	เด็กหญิงผมทองกับหมีสามตัว	ดีดดีขี้ขโมย	กระต่ายขี้ขโมย

1.6 กำหนดเกณฑ์สำหรับผู้ทรงคุณวุฒิในการให้ค่าคะแนนความเหมาะสมของนิทานกับหน่วยการเรียนรู้ของโรงเรียน และสาระการเรียนรู้ตามพฤติกรรมทางจริยธรรมของเด็กวัยอนุบาล โดยมีหลักเกณฑ์ดังต่อไปนี้

- 1) ถ้าเห็นว่าสอดคล้องหรือเหมาะสมให้คะแนน 2
- 2) ถ้าไม่แน่ใจว่าสอดคล้องหรือไม่สอดคล้องให้คะแนน 1
- 3) ถ้าเห็นว่าไม่สอดคล้องหรือไม่เหมาะสมให้คะแนน 0

รายละเอียดนำเสนอ ดังแสดงในตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ค่าคะแนนเฉลี่ยความเหมาะสมของนิทานกับหน่วยการเรียนรู้ของโรงเรียน และรายการพฤติกรรมทางจริยธรรม จากการพิจารณาของผู้ทรงคุณวุฒิ

เรื่องที่	หน่วยการเรียนรู้	รายการพฤติกรรมทางจริยธรรม	นิทาน	ค่าคะแนนเฉลี่ย
1	ข้าว	1. พฤติกรรมทางจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์ 1.1 ขออนุญาตก่อนหยิบของผู้อื่น	เด็กหญิงผมทองกับหมีสามตัว	2
			ดีดดีขี้ขโมย	1.5
			กระต่ายขี้ขโมย	1.5
2	ไข่	1.2 นำสิ่งของที่พบเห็น ไปส่งคืนเจ้าของหรือคุณครู หรือผู้ดูแลสถานที่นั้นๆ	กระปุกออมสินป่าไก่	2
			ดอกไม้แห่งความซื่อสัตย์	2
			โต้งผู้ซื่อสัตย์	2

ตารางที่ 4 (ต่อ) ค่าคะแนนเฉลี่ยความเหมาะสมของนิทานกับหน่วยการเรียนรู้ของโรงเรียน และ
รายการพฤติกรรมทางจริยธรรม จากการพิจารณาของผู้ทรงคุณวุฒิ

เรื่องที่	หน่วยการ เรียนรู้	รายการพฤติกรรมทางจริยธรรม	นิทาน	ค่า คะแนน เฉลี่ย
3	วิทยาศาสตร์ น่ารู้	1.3 พุดและตอบคำถามในสิ่งที่เป็นจริง	ป๊วเล็ก โททก	1.5
			เทพารักษ์กับคนตัด ต้นไม้	2
			ถาดทองคำ	2
4	โรงเรียน ของหนู	1.4 ปฏิบัติตามข้อตกลงของ ห้องเรียน	แม่บ้านกับแมวพเนจร	2
			มหัศจรรย์เกาะเพชรเจ็ดสี	1.5
			คำสาปของผู้วิเศษ	2
5	ตัวเรา	2. พฤติกรรมทางจริยธรรมด้าน ความรับผิดชอบ 2.1 จัดเก็บของใช้เข้าที่เรียบร้อย หลังทำกิจกรรมเสร็จ	ของเล่นที่หายไปกับ เด็กชาย เจ้าอารมณ์	2
			กระรอกน้อยไม่มี ระเบียบ	2
			พรุ่งนี้ผมจะจัดห้องครับ	2
6	ฝึกสด สะอาด	2.2 รับผิดชอบงานที่ได้รับ มอบหมายตามกำหนด	งานแรกของมี๊จิง	2
			มีมีหายไป	2
			ช้อนที่ไหนดี	2
7	ฝนจำฝน	2. พฤติกรรมทางจริยธรรมด้าน ความรับผิดชอบ 2.3 ขอมรับในสิ่งที่ตนเองกระทำ ลงไป	โอ๊ย..แย่แล้ว เตี้ยลืมหำ การบ้าน	2
			สุนัขจิ้งจอกหางด้วน	2
			อิสปกับผลมะเขือ	2
8	กล้วย	2.4 มาโรงเรียนตรงเวลา	ลิงน้อยโอ๊ย	2
			หนูน้อยหมวกแดง	2
			หนูนิดไม่อยากไป โรงเรียน	2

ตารางที่ 4 (ต่อ) ค่าคะแนนเฉลี่ยความเหมาะสมของนิทานกับหน่วยการเรียนรู้ของโรงเรียน และ
รายการพฤติกรรมทางจริยธรรม จากการพิจารณาของผู้ทรงคุณวุฒิ

เรื่องที่	หน่วยการ เรียนรู้	รายการพฤติกรรมทางจริยธรรม	นิทาน	ค่า คะแนน เฉลี่ย
9	บ้าน	3. พฤติกรรมทางจริยธรรมด้าน ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ 3.1 แบ่งปันสิ่งของให้เพื่อนอย่าง เต็มใจ	หมู่น้อยจี๋หวง	2
			ขนมของแม่	2
			ปลาสายรุ้ง	2
10	ผลไม้	3.2 รู้จักให้อภัยผู้อื่น	เพื่อนรักในทางช้างเผือก	2
			เราดีกันนะ	2
			โมงอยากกลับบ้าน	2
11	หนูน้อย น่ารัก	3.3 มีน้ำใจช่วยเหลือผู้อื่น	เก็บผลไม้ในสวน	2
			เห็ดหรรษา	2
			หัวผักกาดยักษ์	2
12	ของเล่น ของใช้	3.4 ให้เพื่อนร่วมเล่นด้วย	ให้ฉันเล่นบ้างสิ	2
			แบ่งให้ฉันเล่นด้วยคนนะ	2
			อึ่งอ่างน้อยนักล่าฝัน	2

1.7 หลังจากผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาให้ค่าคะแนนแล้ว ผู้วิจัยได้ทำการคัดเลือกนิทานจาก
ค่าคะแนนของผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 36 เรื่อง ให้เหลือนิทานที่ส่งเสริมพฤติกรรมทางจริยธรรมด้านละ
4 เรื่องเพื่อใช้ในการสร้างแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบไม่จบเรื่อง ซึ่งสรุปตามพฤติกรรม
ทางจริยธรรมได้ดังนี้

1.7.1 พฤติกรรมทางจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์ จำนวน 4 เรื่อง ประกอบด้วยเรื่อง
แม่บ้านกับแมวเพนเจอร์ กระจุกอมสินของป้าไก่ เทพารักษ์กับคนตัดต้นไม้ และเด็กหญิงผมทอง
กับหมีสามตัว

1.7.2 พฤติกรรมทางจริยธรรมด้านความรับผิดชอบ จำนวน 4 เรื่อง ประกอบด้วย
เรื่อง ของเล่นที่หายไปกับเด็กชายเจ้าอารมณ์ โอ๊ย..แม่แล้วเตี้ยลิมทำการบ้าน ลิงน้อยโอ๊ะเอ้
และงานแรกของมีจิ้ง

1.7.3 พฤติกรรมทางจริยธรรมด้านความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ จำนวน 4 เรื่อง ประกอบด้วยเรื่อง หัวผักกาดยักษ์ เราดีกันนะ แบ่งให้ฉันเล่นด้วยคนนะ และขนมของแม่

1.8 นิทานทั้งหมด จำนวน 36 เรื่องผู้ทรงคุณวุฒิให้คะแนนเฉลี่ยเกิน 1 ขึ้นไป ซึ่งอยู่ในเกณฑ์ที่เหมาะสม ผู้วิจัยจึงนำนิทานจำนวนทั้งหมด มาใช้ในการสร้างแผนการจัดกิจกรรมการเล่านิทานแบบปกติ เพื่อใช้ในกลุ่มควบคุม

ขั้นที่ 5 การจัดทำแผนการใช้กิจกรรมการเล่านิทาน

ผู้วิจัยได้สร้างแผนการใช้กิจกรรมการเล่านิทานสำหรับงานวิจัยนี้ ให้สอดคล้องกับแผนการใช้กิจกรรมการเล่านิทานของระดับชั้นอนุบาลปีที่ 1 โรงเรียนที่ปังกณ์วิทยาพัฒนา (วัดโบสถ์) ในพระราชูปถัมภ์ฯ ด้วยการสร้างแผนการใช้กิจกรรมการเล่านิทานจำนวน 2 ชุด คือแผนการใช้กิจกรรมการเล่านิทานแบบไม่จบเรื่องสำหรับกลุ่มทดลอง และแผนการใช้กิจกรรมการเล่านิทานแบบปกติสำหรับกลุ่มควบคุม โดยกำหนดลำดับขั้นตอนดังนี้

กลุ่มทดลอง ได้รับการใช้กิจกรรมการเล่านิทานแบบไม่จบเรื่องที่ส่งเสริมพฤติกรรมทางจริยธรรมของเด็กวัยอนุบาลโดยใช้กระบวนการ 7 ขั้นตอน ดังนี้ ขั้นที่ 1 นำเสนอสถานการณ์ปัญหา ขั้นที่ 2 หยุดการดำเนินเรื่อง ขั้นที่ 3 เล่นบทบาทสมมติ ขั้นที่ 4 อภิปรายผลและประเมินผล ขั้นที่ 5 แสดงเพิ่มเติม ขั้นที่ 6 อภิปรายและประเมินผลอีกครั้ง และขั้นที่ 7 สรุปการเรียนรู้ โดยใช้ระยะเวลา 3 วันจึงครบกระบวนการ ใช้เวลาทำกิจกรรมวันละ 30 นาที ตั้งแต่เวลา 9.00-9.30 น.

กลุ่มควบคุม ได้รับการใช้กิจกรรมการเล่านิทานแบบปกติที่ส่งเสริมพฤติกรรมทางจริยธรรมของเด็กวัยอนุบาลโดยใช้กระบวนการ 3 ขั้นตอน ดังนี้ ขั้นที่ 1 ชื่นนำ หรือสนทนาเหตุการณ์ประจำวัน ขั้นที่ 2 ขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยใช้เทคนิคการเล่านิทาน เช่น การวาดภาพประกอบการเล่า การใช้อุปกรณ์ประกอบการเล่านิทาน เป็นต้น ยกเว้นการเล่นบทบาทสมมติประกอบการเล่านิทาน และขั้นที่ 3 ขั้นสรุป เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในนิทาน โดยใช้ระยะเวลา 1 วันจึงครบกระบวนการ

ลำดับขั้นตอนในการใช้กิจกรรมการเล่านิทานดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยได้นำมาจัดทำเป็นแผนการใช้กิจกรรมการเล่านิทาน จำนวน 2 ชุด สำหรับกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. การจัดทำแผนการใช้กิจกรรมการเล่านิทานแบบไม่จบเรื่อง (กลุ่มทดลอง)

1.1 ศึกษาแผนการใช้กิจกรรมการเล่านิทานของโรงเรียน และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการใช้กิจกรรมการเล่านิทาน รวมถึงหน่วยการเรียนรู้ของโรงเรียนในปีการศึกษา 2552

1.2 สร้างแผนการใช้กิจกรรมการเล่านิทานแบบไม่จบเรื่อง จำนวน 36 แผน (12 หน่วย) โดยนำนิทานจำนวน 12 เรื่อง มาใช้ในการจัดกิจกรรม แผนการใช้กิจกรรมประกอบด้วย เป้าหมาย

วัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม วิธีดำเนินการ 7 ขั้นตอน สื่อและอุปกรณ์ และการประเมินผล เป็นแผนการจัดกิจกรรมการเล่านิทานที่บูรณาการสาระการเรียนรู้ หน่วยการเรียนรู้ และสาระการเรียนรู้ตามพฤติกรรมทางจริยธรรมของเด็กวัยอนุบาล

1.3 นำแผนการใช้กิจกรรมการเล่านิทานแบบไม่จบเรื่อง เสนอผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบ ความถูกต้องของเนื้อหา ความชัดเจนของกิจกรรม และความสอดคล้องระหว่าง เป้าหมาย วัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม กิจกรรม สื่อและอุปกรณ์ และการประเมินผล ผู้ทรงคุณวุฒิมีข้อเสนอแนะ สรุปเป็นประเด็นได้ดังนี้

- 1) แก้ไขคำที่ใช้ในการเขียนแผนการจัดกิจกรรม
- 2) เทคนิคการเล่านิทานที่เหมาะสมกับเด็กวัยอนุบาล
- 3) การคิดประโยคคำถามที่ใช้ในการจัดกิจกรรม
- 4) การเขียนวิธีการประเมินให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม
- 5) ระยะเวลาของการจัดกิจกรรมที่เหมาะสมกับเด็กวัยอนุบาล
- 6) การเลือกนิทานที่สอดคล้องกับวัยของเด็กวัยอนุบาล

1.4 นำแผนการใช้กิจกรรมการเล่านิทานมาปรับปรุงแก้ไข ตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ และนำแผนการใช้กิจกรรมการเล่านิทานแบบไม่จบเรื่อง จำนวน 1 แผน ไปทดลองใช้กับเด็กระดับชั้นอนุบาลปีที่ 1 ซึ่งไม่ใช่กลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม ที่โรงเรียนที่ปังกรณ์วิทยาพัฒนา (วัดโบสถ์) ในพระราชูปถัมภ์ฯ ในภาคปลายปีการศึกษา 2551 แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไข

2. การจัดทำแผนการใช้กิจกรรมการเล่านิทานแบบปกติ (กลุ่มควบคุม)

2.1 ศึกษาแผนการใช้กิจกรรมการเล่านิทานของโรงเรียน หน่วยการเรียนรู้ของโรงเรียน และเทคนิควิธีในการเล่านิทานของครูระดับชั้นอนุบาลปีที่ 1

2.2 กำหนดเนื้อหาพฤติกรรมทางจริยธรรมที่จะนำมาจัดกิจกรรมการเล่านิทานเหมือนกับกลุ่มทดลอง

2.3 สร้างแผนการใช้กิจกรรมการเล่านิทานแบบปกติ ไปเสนอให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่านตรวจสอบ และตรวจสอบในด้านความถูกต้องของเนื้อหา ความชัดเจนของกิจกรรม และความสอดคล้องระหว่าง เป้าหมาย วัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม กิจกรรม สื่อและอุปกรณ์ และการประเมินผล ผู้ทรงคุณวุฒิมีข้อเสนอแนะ สรุปเป็นประเด็นได้ดังนี้

- 1) แก้ไขคำที่ใช้ในการเขียนแผนการจัดกิจกรรมการเล่านิทาน
- 2) เทคนิคที่ใช้ในการจัดกิจกรรม

2.4 นำแผนการใช้กิจกรรมการเล่านิทานแบบปกติมาปรับปรุงแก้ไข ตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ และนำไปใช้จริงต่อไป

ขั้นที่ 6 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้มีเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อทดสอบสมมติฐานการวิจัย คือ แบบสังเกตพฤติกรรมทางจริยธรรมของเด็กวัย ซึ่งมัลักษณะ และขั้นตอนการสร้างดังนี้

1. การสร้างแบบสังเกตพฤติกรรมทางจริยธรรมของเด็กวัยอนุบาล มีวิธีดำเนินการดังนี้

1.1 ศึกษาทฤษฎี หลักการ วิธีการ ตัวอย่างแบบสังเกตพฤติกรรมจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1.2 สังเกตแบบไม่มีส่วนร่วมในชั้นเรียนระดับชั้นอนุบาลปีที่ 1 เพื่อสังเกตพฤติกรรมทางจริยธรรมของเด็ก แล้วนำมาออกแบบ และสร้างแบบสังเกตพฤติกรรมทางจริยธรรมที่สามารถนำมาใช้ได้จริงในสถานการณ์ปกติ

1.3 ดำเนินการออกแบบ และสร้างเกณฑ์ในการบันทึกการสังเกตพฤติกรรมทางจริยธรรมของเด็กวัยอนุบาล โดย แบบสังเกตพฤติกรรมทางจริยธรรมของเด็กวัยอนุบาล มีลักษณะเป็นการให้คะแนนเป็นตารางแบบรายการ โดยสังเกตเด็กเป็นรายบุคคล และการให้คะแนนซึ่งสามารถแยกแยะ ระดับต่างๆของการแสดงพฤติกรรมของเด็กได้ จำนวน 2 ฉบับ ฉบับละ 12 ข้อ โดยแบ่งออกเป็น 2 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 การบันทึกการสังเกตพฤติกรรมทางจริยธรรมของเด็กวัยอนุบาล โดยการใช้ตารางบันทึกการสังเกตพฤติกรรมทางจริยธรรมของเด็กวัยอนุบาลแบบรายการ มีจำนวนทั้งหมด 12 ข้อ

ตอนที่ 2 แบบสังเกตพฤติกรรมทางจริยธรรมของเด็กวัยอนุบาล โดยใช้การให้คะแนนซึ่งสามารถแยกแยะระดับต่างๆของการแสดงพฤติกรรมของเด็กได้ มีจำนวนทั้งหมด 12 ข้อ

1.4 เกณฑ์ในการบันทึกการสังเกตพฤติกรรมทางจริยธรรมของเด็กวัยอนุบาล ตอนที่ 1 มีดังนี้

ใช้สัญลักษณ์ ✓ หมายถึง เด็กแสดงพฤติกรรมทางจริยธรรมนั้นด้วยตนเอง

ใช้สัญลักษณ์ ✓เดือน หมายถึง เด็กแสดงพฤติกรรมทางจริยธรรมนั้นเมื่อมีผู้อื่นเตือน

1.5 กำหนดช่วงเวลาที่ใช้ในการสังเกตพฤติกรรมทางจริยธรรมที่ใช้ก่อนการทดลอง และหลังการทดลอง ดังแสดงในตารางที่ 5

ศูนย์วิทยทรัพยากร

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 5 ช่วงเวลาที่ใช้ในการสังเกตพฤติกรรมทางจริยธรรมของเด็กวัยอนุบาล
วันจันทร์-วันพุธ ตั้งแต่เวลา 7.00 น. – 15.00 น.

พฤติกรรมทางจริยธรรมของเด็กวัยอนุบาล	ช่วงเวลาที่สังเกต
1.พฤติกรรมทางจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์	สถานการณ์ทั่วไป และ กิจกรรมสร้างสรรค์
1.1 ขออนุญาตก่อนหยิบของผู้อื่น	สถานการณ์ทั่วไป
1.2 นำสิ่งของที่พบเห็นไปส่งคืนเจ้าของหรือคุณครู	สถานการณ์ทั่วไป
1.3 พูดและตอบคำถามในสิ่งที่จริง	กิจกรรมเสริม ประสบการณ์
1.4 ปฏิบัติตามข้อตกลงของห้องเรียน	ขณะทำกิจกรรม
2. พฤติกรรมทางจริยธรรมด้านความรับผิดชอบ	กิจกรรมเสรีตามมุม และ หลังตื่นนอนตอนบ่าย
2.1 จัดเก็บของใช้เข้าที่เรียบร้อยหลังทำกิจกรรมเสร็จ	กิจกรรมสร้างสรรค์
2.2 รับผิดชอบงานที่ได้รับมอบหมายตามกำหนด	สถานการณ์ทั่วไป
2.3 ยอมรับในสิ่งที่ตนเองกระทำลงไป	สถานการณ์ทั่วไป
2.4 มาโรงเรียนตรงเวลา	ช่วงเข้าก่อนเข้าแถว
3.พฤติกรรมทางจริยธรรมด้านความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่	กิจกรรมเสรีตามมุม และ ตอนเย็นก่อนกลับบ้าน
3.1 แบ่งปันสิ่งของให้เพื่อนอย่างเต็มใจ	สถานการณ์ทั่วไป
3.2 รู้จักให้อภัยผู้อื่น	สถานการณ์ทั่วไป
3.3 มีน้ำใจช่วยเหลือผู้อื่น	กิจกรรมเสริมตามมุม
3.4 ให้เพื่อนร่วมเล่นด้วย	สถานการณ์ทั่วไป

1.6 ทำการสังเกตพฤติกรรมทางจริยธรรมในทุกวันของการทดลอง บันทึกลงในแบบ
บันทึกการสังเกตพฤติกรรมทางจริยธรรมของเด็กวัยอนุบาล จำนวน 30 คน

1.7 ดำเนินการออกแบบสังเกตพฤติกรรมทางจริยธรรมของเด็กวัยอนุบาล ตอนที่ 2 ใช้
ก่อนการทดลอง และหลังการทดลอง โดยสร้างเกณฑ์ในการให้คะแนนแบบสังเกตพฤติกรรมทาง
จริยธรรมของเด็กวัยอนุบาล ดังนี้

ให้ 3 คะแนน หมายถึง เมื่อเด็กแสดงพฤติกรรมทางจริยธรรมทุกครั้ง

ให้ 2 คะแนน หมายถึง เมื่อเด็กแสดงพฤติกรรมทางจริยธรรมบางครั้ง

ให้ 1 คะแนน หมายถึง เมื่อเด็กแสดงพฤติกรรมทางจริยธรรม เมื่อมีผู้อื่นเตือน

ให้ 0 คะแนน หมายถึง เมื่อเด็กไม่แสดงพฤติกรรมทางจริยธรรม แม้จะมีผู้อื่นเตือน

1.8 ในทุก 3 สัปดาห์ ผู้วิจัยสรุปคะแนนตามเกณฑ์ของแบบสังเกตพฤติกรรมทางจริยธรรมของเด็กวัยอนุบาล ตอนที่ 2 ลงในเอกสารหมายเลข 2 เพื่อสรุปคะแนนพฤติกรรมทางจริยธรรมของเด็กวัยอนุบาล

1.9 นำแบบสังเกตพฤติกรรมทางจริยธรรมของเด็กวัยอนุบาลไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน พิจารณาความตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) ความสอดคล้องระหว่าง เนื้อหา แผนการจัดกิจกรรม สื่อและอุปกรณ์ และการประเมินผล พร้อมทั้งหาค่าความตรงของเครื่องมือ (IOC) โดยค่าความตรงที่อยู่ในเกณฑ์ที่ใช้ได้จะต้องมีค่ามากกว่า 0.5 ขึ้นไป ดังแสดงในตารางที่ 6

ตารางที่ 6 ค่าความตรงของแบบสังเกตพฤติกรรมทางจริยธรรมของเด็กวัยอนุบาล

ลำดับที่	ประเด็นที่สังเกต	ค่าความตรง	ความหมาย
1.	พฤติกรรมทางจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์		
1.1	ขออนุญาตก่อนหยิบของผู้อื่น	1	ความตรงตามเนื้อหา
1.2	นำสิ่งของที่พบเห็น ไปส่งคืนเจ้าของหรือคุณครู	1	ความตรงตามเนื้อหา
1.3	พูดและตอบคำถามในสิ่งที่ เป็นจริง	1	ความตรงตามเนื้อหา
1.4	ปฏิบัติตามกฎกติกาของห้องเรียน	1	ความตรงตามเนื้อหา
2.	พฤติกรรมทางจริยธรรมด้านความรับผิดชอบ		
2.1	จัดเก็บของใช้เข้าที่เรียบร้อยหลังทำกิจกรรมเสร็จ	1	ความตรงตามเนื้อหา
2.2	รับผิดชอบงานที่ได้รับมอบหมายตามกำหนด	1	ความตรงตามเนื้อหา
2.3	ยอมรับในสิ่งที่ตนเองกระทำลงไป	1	ความตรงตามเนื้อหา
2.4	มาโรงเรียนตรงเวลา	0.6	ความตรงตามเนื้อหา
3.	พฤติกรรมทางจริยธรรมด้านความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่		
3.1	แบ่งปันสิ่งของให้เพื่อนอย่างเต็มใจ	1	ความตรงตามเนื้อหา
3.2	รู้จักให้อภัยผู้อื่น	1	ความตรงตามเนื้อหา
3.3	มีน้ำใจช่วยเหลือผู้อื่น	1	ความตรงตามเนื้อหา
3.4	ให้เพื่อนร่วมเล่นด้วย	1	ความตรงตามเนื้อหา

1.10 นำผลที่ได้มาปรับปรุงแก้ไขแบบสังเกตพฤติกรรม ตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ และนำไปทดลองใช้กับเด็กที่กำลังเรียนอยู่ระดับชั้นอนุบาลปีที่ 1 ซึ่งไม่ใช่กลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม ที่โรงเรียนที่บึงกรรณ์วิทยาพัฒนา (วัดโบสถ์) ในพระราชูปถัมภ์ฯ ในภาคปลายปีการศึกษา 2551 และมีลักษณะที่ใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย จำนวน 30 คน เพื่อหาค่าความเที่ยงของเครื่องมือ โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์อัลฟา (Coefficient Alpha) ของ B-index ซึ่งผลจากการวิเคราะห์คุณภาพ พบว่า ค่าความเที่ยงอยู่ที่ 0.794

ขั้นที่ 6 การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล แบ่งออกได้เป็น 3 ขั้นตอน ประกอบด้วย ขั้นตอนดำเนินการทดลอง ขั้นดำเนินการทดลอง และขั้นหลังดำเนินการทดลอง ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

1.1 ขั้นก่อนดำเนินการทดลอง

1.1.1 นำจดหมายจากทางจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยไปติดต่อเพื่อขออนุญาตทำการวิจัยกับโรงเรียนที่บึงกรรณ์วิทยาพัฒนา (วัดโบสถ์) ในพระราชูปถัมภ์ฯ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 1

1.1.2 สังเกตพฤติกรรมเด็ก และทำความคุ้นเคยกับเด็ก แนะนำตัวผู้วิจัยกับผู้ปกครอง ในวันปฐมฤกษ์ในระดับชั้นอนุบาล

1.1.3 นำแบบสังเกตพฤติกรรมทางจริยธรรมของเด็กวัยอนุบาล ไปสังเกตพฤติกรรมกลุ่มตัวอย่างก่อนการทดลอง (Pre-test) เป็นรายบุคคล เป็นเวลา 3 สัปดาห์

1.2 ขั้นดำเนินการทดลอง

1.2.1 ดำเนินการทดลอง โดยกลุ่มทดลองใช้การเล่านิทานแบบไม่จบเรื่อง ใช้เวลาในการดำเนินการทดลองเป็นเวลา 12 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 วัน วันละ 30 นาที ตั้งแต่ 9.00-9.30 น. ในวันจันทร์ วันอังคาร และวันพุธ โดยผู้วิจัยเป็นผู้เล่านิทาน ส่วนกลุ่มควบคุมใช้วิธีการเล่านิทานแบบปกติ และใช้เวลาในการเล่านิทานเท่ากับกลุ่มทดลอง โดยมีครูประจำชั้นเป็นผู้เล่านิทาน คุณสมบัติของครูประจำชั้นกับผู้ทำการวิจัย ดังแสดงในตารางที่ 7

ตารางที่ 7 คุณสมบัติของครูประจำชั้นกับผู้ทำการวิจัย

ครูประจำชั้น	ผู้ทำการวิจัย
คุณสมบัติ 1. จบการศึกษาปริญญาตรีสาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย	คุณสมบัติ 1. จบการศึกษาปริญญาตรีสาขาการศึกษาปฐมวัย และกำลังศึกษาต่อปริญญาโท สาขาการศึกษาปฐมวัย

ตารางที่ 7 (ต่อ) คุณสมบัติของครูประจำชั้นกับผู้ทำการวิจัย

ครูประจำชั้น	ผู้ทำการวิจัย
<p>คุณสมบัติ</p> <p>2. มีประสบการณ์ในการทำงาน 5 ปี</p>	<p>คุณสมบัติ</p> <p>2. มีประสบการณ์จากการฝึกสอน 1 ภาคการศึกษา และได้ฝึกประสบการณ์ในการเล่านิทานสำหรับเด็กปฐมวัยเป็นเวลา 1 สัปดาห์</p>

1.3 ชั้นหลังดำเนินการทดลอง

1.3.1 นำแบบสังเกตพฤติกรรมทางจริยธรรมของเด็กวัยอนุบาลไปสังเกตเด็กในกลุ่มตัวอย่างหลังการทดลอง (Post-test) เป็นเวลา 3 สัปดาห์

ขั้นที่ 7 การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล ดังรายละเอียดดังต่อไปนี้

1.1 นำคะแนนที่ได้จากแบบสังเกตพฤติกรรมทางจริยธรรม มาหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for Windows ในการวิเคราะห์ข้อมูล และนำเสนอข้อมูลในรูปของตารางประกอบความเรียง

1.2 เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของคะแนนพฤติกรรมทางจริยธรรม ก่อนและหลังการทดลองของกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม โดยทดสอบค่าที (t-test independent) โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for Windows ในการวิเคราะห์ข้อมูล และนำเสนอข้อมูลในรูปของตารางประกอบความเรียง

1.3 เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของคะแนนพฤติกรรมทางจริยธรรม ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม หลังการทดลองเป็นรายด้าน โดยทดสอบค่าที (t-test independent) โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for Windows ในการวิเคราะห์ข้อมูล และนำเสนอข้อมูลในรูปของตารางประกอบความเรียง

1.4 นำข้อมูลที่ได้จากการทดลองมารวบรวม สรุปผลและนำเสนอข้อมูลในรูปความเรียง

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเพื่อศึกษาผลของการใช้กิจกรรมการเล่านิทานแบบไม่จบเรื่องที่มีต่อพฤติกรรมทางจริยธรรมของเด็กวัยอนุบาล ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสังเกตพฤติกรรมทางจริยธรรมของเด็กวัยอนุบาล จากนั้นนำข้อมูลทั้งหมดที่ได้ มาวิเคราะห์ผลและนำเสนอ ตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ค่าสถิติของคะแนนพฤติกรรมทางจริยธรรมของเด็กวัยอนุบาลก่อนและหลังการทดลอง

1.1 การเปรียบเทียบคะแนนพฤติกรรมทางจริยธรรมของเด็กวัยอนุบาลของกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม ก่อนการทดลอง และหลังการทดลอง

1.2 การเปรียบเทียบคะแนนพฤติกรรมทางจริยธรรมของเด็กวัยอนุบาล จำแนกเป็นรายด้าน ประกอบด้วย ด้านความซื่อสัตย์ ด้านความรับผิดชอบ และด้านความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ของกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุมหลังการทดลอง

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงบรรยายเกี่ยวกับผลของการใช้กิจกรรมการเล่านิทานแบบไม่จบเรื่องที่มีต่อพฤติกรรมทางจริยธรรมของเด็กวัยอนุบาล ในระหว่างทำการทดลอง

เพื่อให้ผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการทดลองและการแปลความหมายการวิเคราะห์ข้อมูลเป็นที่เข้าใจตรงกัน ผู้วิจัยจึงได้กำหนดสัญลักษณ์ ดังนี้

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล การเปรียบเทียบคะแนน

\bar{X} แทน ค่าเฉลี่ย

S.D. แทน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ศูนย์วิทยทรัพยากร

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ค่าสถิติของคะแนนแบบสังเกตพฤติกรรมทางจริยธรรมของ

เด็กวัยอนุบาลก่อน และหลังการทดลอง

1.1 การเปรียบเทียบคะแนนพฤติกรรมทางจริยธรรมของเด็กวัยอนุบาลของกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม ก่อนการทดลอง และหลังการทดลอง นำเสนอในตารางที่ 8

ตารางที่ 8 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนพฤติกรรมทางจริยธรรมของเด็กวัยอนุบาล ของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ก่อนการทดลอง และหลังการทดลอง

	กลุ่มทดลอง		กลุ่มควบคุม		t
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	
ก่อนทดลอง	13.80	3.08	12.42	5.52	1.20
หลังทดลอง	34.23	2.01	17.77	3.68	21.59*

*p < .05

จากตารางที่ 8 พบว่า ก่อนการทดลองค่าเฉลี่ยคะแนนพฤติกรรมทางจริยธรรมของเด็กวัยอนุบาลของกลุ่มทดลอง เท่ากับ 13.80 (S.D. = 3.08) กลุ่มควบคุม เท่ากับ 12.42 (S.D. = 5.52) และเมื่อใช้สถิติทดสอบค่า t พบว่า ค่าเฉลี่ยคะแนนพฤติกรรมทางจริยธรรมของเด็กวัยอนุบาลของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

หลังการทดลองค่าเฉลี่ยคะแนนพฤติกรรมทางจริยธรรมของเด็กวัยอนุบาลของกลุ่มทดลอง เท่ากับ 34.23 (S.D. = 2.01) กลุ่มควบคุม เท่ากับ 17.77 (S.D. = 3.68) และเมื่อใช้สถิติทดสอบค่า t พบว่า ค่าเฉลี่ยคะแนนพฤติกรรมทางจริยธรรมของเด็กวัยอนุบาลของกลุ่มทดลองสูงกว่ากลุ่มควบคุม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

1.2 การเปรียบเทียบคะแนนพฤติกรรมทางจริยธรรมของเด็กวัยอนุบาลจำแนกเป็นราย
ด้าน ประกอบด้วย ด้านความซื่อสัตย์ ด้านความรับผิดชอบ และด้านความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ของกลุ่ม
ทดลอง และกลุ่มควบคุมหลังการทดลอง นำเสนอในตารางที่ 9

ตารางที่ 9 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนพฤติกรรมทาง
จริยธรรมของเด็กวัยอนุบาล ด้านความซื่อสัตย์ ด้านความรับผิดชอบ และด้าน
ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม หลังการทดลอง

พฤติกรรมทางจริยธรรม	หลังการทดลอง				t
	กลุ่มทดลอง		กลุ่มควบคุม		
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	
ด้านความซื่อสัตย์	11.30	0.95	5.51	1.57	17.34*
ด้านความรับผิดชอบ	11.47	0.73	6.09	1.64	16.42*
ด้านความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่	11.47	0.73	6.16	1.51	17.39*

*p < .05

จากตารางที่ 9 พบว่า หลังการทดลองค่าเฉลี่ยคะแนนพฤติกรรมทางจริยธรรมของเด็กวัย
อนุบาลด้านความซื่อสัตย์ของกลุ่มทดลอง เท่ากับ 11.30 (S.D. = 0.95) ด้านความรับผิดชอบของ
กลุ่มทดลอง เท่ากับ 11.47 (S.D. = 0.73) ด้านความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ของกลุ่มทดลอง เท่ากับ 11.47
(S.D. = 0.73) และด้านความซื่อสัตย์ของกลุ่มควบคุม เท่ากับ 5.51 (S.D. = 1.57) ด้านความ
รับผิดชอบของกลุ่มควบคุม เท่ากับ 6.09 (S.D. = 1.64) ด้านความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ของกลุ่มควบคุม
เท่ากับ 6.16 (S.D. = 1.51) และเมื่อใช้สถิติทดสอบค่า t พบว่า หลังการทดลองค่าเฉลี่ยคะแนน
พฤติกรรมทางจริยธรรมของเด็กวัยอนุบาลด้านความซื่อสัตย์ ด้านความรับผิดชอบ และด้านความ
เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ของกลุ่มทดลองสูงกว่ากลุ่มควบคุม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงบรรยายเกี่ยวกับผลของการใช้กิจกรรมการเล่านิทานแบบไม่จบเรื่องที่มีต่อพฤติกรรมทางจริยธรรมของเด็กวัยอนุบาล ในระหว่างทำการทดลอง มีดังนี้

2.1 ด้านความซื่อสัตย์

ในระหว่างการทดลองการใช้กิจกรรมการเล่านิทานแบบไม่จบเรื่อง เด็กที่ได้รับฟังการเล่านิทานแบบไม่จบเรื่อง มีโอกาสแสดงความคิดเห็น และได้แสดงบทบาทสมมติเป็นตัวละครนั้นๆ ทำให้เด็กสามารถเชื่อมโยงในการใช้ชีวิตประจำวันได้ เช่น การปฏิบัติตามข้อตกลงของห้องเรียน ครูเล่าเรื่อง แม่บ้านกับแมวพเนจร ครูหยุดเรื่องที่แม่บ้านกลับไปขอร้องให้แมวกลับมาจับหนูให้อีก เด็กๆคิดว่า แมวจะอย่างไร ดังตัวอย่าง

น้องลูกอิน “ไม่กลับไป ไม่ช่วยแม่บ้าน”

ครู “ทำไมแมวถึงไม่กลับไปคะ”

น้องลูกอิน “แม่บ้านไม่ทำตามสัญญา เป็นคนไม่ดี แมวก็น่าจะไม่ไปช่วย”

22 มิถุนายน 2552

นอกจากนี้ยังมีในเรื่องของการนำสิ่งของที่พบเห็นไปส่งคืนเจ้าของหรือคุณครู หรือผู้ดูแลสถานที่นั้นๆ ครูใช้นิทานเรื่องกระดูกอมสินของป่าไก่อ ครูหยุดเรื่องตรงป่าไก่อล้มกระดูกอมสินไว้ แล้วดึกก็กับเจ้าจ้อ มาเจอ ดึกก็กับเจ้าจ้อจะอย่างไรกับกระดูกอมสิน ดังตัวอย่าง

น้องพอส “เอาเงินไปแบ่งกัน”

ครู “ถ้าเอาเงินของป่าไก่อไปแบ่งกัน ป่าไก่อจะรู้สึกอย่างไร”

น้องพอส “ป่าไก่อก็เสียใจ”

ครู “แล้วดึกก็กับเจ้าจ้อควรทำยังไงดี”

น้องพอส “เอาไปคืนป่าไก่อ”

ครู “แล้วป่าไก่อจะรู้สึกอย่างไรเมื่อได้กระดูกคืนนะ”

เพื่อนๆ “ดีใจๆ”

20 กรกฎาคม 2552

2.2 ด้านความรับผิดชอบ

ในช่วงต้น เด็กส่วนหนึ่งมีระดับของความรับผิดชอบอยู่บ้างแล้ว อาจจะเนื่องจากในช่วงแรกๆ เด็กอาจจะยังไม่คุ้นเคยกับครูประจำชั้น และเพื่อนๆ แต่เมื่อเด็กคุ้นเคยแล้ว เด็กส่วนหนึ่งความรับผิดชอบจะลดลงมา เพราะติดเล่นกับเพื่อนๆ เมื่อใช้การเล่านิทานแบบไม่จบเรื่อง และให้เด็กได้ปฏิบัติกิจกรรมจริงๆ ทำให้เด็กมีความรับผิดชอบสูงขึ้น ตามลำดับ เช่น การมาโรงเรียนสาย ครูเล่านิทานเรื่อง ลิงน้อยโอ้เอ้ ลิงน้อยมาโรงเรียนสาย เพราะมัวเถลไถล ทำให้เพื่อนๆ ไม่ร้อ เด็กๆคิดว่าถ้าเด็กๆเป็นลิงน้อยโอ้เอ้ย้อนเวลากลับไปได้เด็กจะอย่างไร ดังตัวอย่าง

น้องพลอย “พลอยจะไม่ซู้ดล้วย”

ครู “แล้วจะทำอะไรอีก”

น้องหมูอ้วน “อ้วนๆจะไม่ตื่นสาย”

ครู “เด็กๆคิดว่าทำไมเพื่อนๆ ถึงไม่ร้อโอ้เอ้”

น้องพลอย “เพราะโอ้เอ้มาช้า”

ครู “แล้วถ้าเด็กๆมาโรงเรียนสาย เพื่อนๆจะอย่างไร”

น้องพลอย “เพื่อนๆก็จะไม่ร้อ”

3 สิงหาคม 2552

2.3 ด้านความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่

จากกิจกรรมที่ครูจัดการเล่านิทานแบบไม่จบเรื่อง ทำให้เด็กได้แสดงความคิดเห็นจากความรู้เดิม และเชื่อมโยงกับความรู้ใหม่ที่เด็กได้รับจากการฟังความคิดเห็นของผู้อื่น รวมถึงวิธีการปฏิบัติตนต่อผู้อื่น เช่น การแบ่งปันสิ่งของให้เพื่อนอย่างเต็มใจ ครูเล่านิทานเรื่อง ขนมนของแม่ ครูหยุดเรื่อง ตอนที่เพื่อนๆของกินขนมของลูกหมี ลูกหมีจะอย่างไรดี ดังตัวอย่าง

น้องแพร “ไม่แบ่ง เพราะต้องเอาไปให้ลุงช้าง”

น้องมังกร “แบ่งให้เพื่อนๆ กิน”

ครู “แล้วถ้าขนมหมด ลูกหมีจะอย่างไร”

น้องมังกร “ขอแม่หมีมาใหม่”

ครู “เด็กๆว่า เพื่อนๆของลูกหมีจะรู้สึกอย่างไรที่ลูกหมีแบ่งขนมให้”

น้องบิวตี้ “ดีใจ”

ครู “แล้วถ้ามีเพื่อนๆมาแบ่งขนมให้เด็กๆ เด็กๆจะรู้สึกอย่างไร”

น้องบิวตี้ “ดีใจ เพราะหนูก็แบ่งให้เพื่อนเหมือนกัน”

31 สิงหาคม 2552

ข้อความข้างต้นสรุปได้ว่า เด็กกล้าที่จะแสดงความคิดเห็น และเข้าใจ ความรู้สึกของตัวละคร สามารถเชื่อมโยงจากนิทานมาสู่การปฏิบัติตนในชีวิตประจำวันได้ เนื่องจากครูใช้นิทานเป็นเครื่องมือในการสอดแทรกจริยธรรม และใช้คำถามเป็นตัวกระตุ้นความคิดเห็น รวมถึงการเปิดโอกาสให้เด็กได้แสดงออกทางความคิด ซึ่งเป็นการพัฒนาจริยธรรมเชิง เหตุผล เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติจริงต่อไป

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

ในการศึกษาเกี่ยวกับผลของการใช้กิจกรรมการเล่านิทานแบบไม่จบเรื่องที่มีต่อพฤติกรรมทางจริยธรรมของเด็กวัยอนุบาลมีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาผลของการใช้กิจกรรมการเล่านิทานแบบไม่จบเรื่องที่ส่งเสริมพฤติกรรมทางจริยธรรมของเด็กวัยอนุบาล ด้านความซื่อสัตย์ ด้านความรับผิดชอบ และด้านความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ซึ่งจากการศึกษาเอกสาร และงานวิจัยต่างๆ ได้ตั้งสมมติฐานของการศึกษาผลของการใช้กิจกรรมการเล่านิทานแบบไม่จบเรื่องที่มีต่อพฤติกรรมทางจริยธรรมของเด็กวัยอนุบาลครั้งนี้ว่า หลังการทดลอง เด็กที่ได้รับการใช้กิจกรรมการเล่านิทานแบบไม่จบเรื่อง มีค่าเฉลี่ยของคะแนนพฤติกรรมทางจริยธรรมสูงกว่าเด็กที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเล่านิทานแบบปกติ

ในการศึกษาครั้งนี้ประชากร คือ เด็กวัยอนุบาลที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นอนุบาลปีที่ 1 โรงเรียนโรงเรียนที่ปิงกรณ์วิทยาพัฒนา (วัดโบสถ์) ในพระราชูปถัมภ์ฯ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 ปีการศึกษา 2552 โดยกลุ่มตัวอย่าง คือ เด็กระดับชั้นอนุบาลปีที่ 1 จำนวน 61 คน จากจำนวนห้องเรียนทั้งหมด 2 ห้อง โดยมีชั้นอนุบาลปีที่ 1/1 จำนวน 31 คน และห้องชั้นอนุบาลปีที่ 1/2 จำนวน 30 คน และเลือกวิธีการสุ่มแบบสุ่มอย่างง่าย ด้วยวิธีการจับสลาก ได้ชั้นอนุบาลปีที่ 1/1 เป็นกลุ่มควบคุม และชั้นอนุบาลปีที่ 1/2 เป็นกลุ่มทดลอง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสังเกตพฤติกรรมทางจริยธรรมของเด็กวัยอนุบาล เป็นแบบสังเกตที่มีความตรงเชิงเนื้อหา มีค่าความเที่ยงอยู่ที่ 0.794 เป็นแบบสังเกตมีลักษณะเป็นการให้คะแนนเป็นตารางแบบรายการ โดยสังเกตเด็กเป็นรายบุคคล และการให้คะแนนซึ่งสามารถแยกแยะระดับต่างๆ ของการแสดงพฤติกรรมของเด็กได้ มี 2 ฉบับ ฉบับละ 12 ข้อ

แผนการใช้กิจกรรมการเล่านิทานที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ประกอบด้วยแผนการใช้กิจกรรมการเล่านิทานกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม โดยกลุ่มทดลองใช้แผนการใช้กิจกรรมการเล่านิทานแบบไม่จบเรื่อง ซึ่งเป็นแผนการใช้กิจกรรมที่มีเป้าหมายที่ชัดเจน และส่งเสริมพฤติกรรมทางจริยธรรมของเด็กวัยอนุบาลโดยใช้การเล่านิทานแบบไม่จบเรื่อง และแสดงบทบาทสมมติ โดยบูรณาการสาระการเรียนรู้หน่วยการเรียนรู้ และสาระการเรียนรู้พฤติกรรมทางจริยธรรมของเด็กวัยอนุบาล จำนวน 36 แผน ส่วนกลุ่มควบคุม ใช้แผนการใช้กิจกรรมการเล่านิทานแบบปกติ โดยบูรณา

การสาระการเรียนรู้หน่วยการเรียนรู้ และสาระการเรียนรู้พฤติกรรมทางจริยธรรมของเด็กวัยอนุบาล มีแผนการจัดกิจกรรม ทั้งหมด 36 แผน เป็นการใช้กิจกรรมการเล่นนิทาน โดยครูเป็นผู้เล่าเรื่อง ดำเนินเรื่อง ใช้คำถามระหว่างการเล่า และจบเรื่องในวันเดียวกัน ครูเป็นผู้ให้คำแนะนำในการปฏิบัติตนตามเนื้อเรื่องของนิทาน และสรุปเหตุการณ์รวมกันกับเด็กตามเนื้อหาของนิทาน

การดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้ทำการสังเกตพฤติกรรมทางจริยธรรมของเด็กวัยอนุบาล ของกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม ก่อนการทดลอง จากนั้นจึงได้ทำการทดลองใช้กิจกรรมทั้งสองกลุ่ม โดยกลุ่มทดลอง ได้รับการใช้กิจกรรมการเล่นนิทานแบบไม่จบเรื่องจากผู้วิจัย ส่วนกลุ่มควบคุมให้ครูประจำชั้นเป็นผู้ใช้กิจกรรมการเล่นนิทานแบบปกติ ดำเนินการทดลองเป็นเวลา 12 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 วัน ได้แก่ วันจันทร์ วันอังคาร และวันพุธ ในช่วงเวลาตั้งแต่ 9.00-9.30 น. และทำการสังเกตพฤติกรรมทางจริยธรรมของกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม หลังการทดลอง

การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้คอมพิวเตอร์โปรแกรม เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยคะแนนพฤติกรรมทางจริยธรรมระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยการทดสอบค่าที่ (t-test) ที่ระดับความมีนัยสำคัญทางสถิติ .05

สรุปผลการวิจัย

พฤติกรรมทางจริยธรรมของเด็กที่ได้รับการใช้กิจกรรมการเล่นนิทานแบบไม่จบเรื่องสูงกว่าพฤติกรรมทางจริยธรรมของเด็กที่ได้รับการใช้กิจกรรมการเล่นนิทานแบบปกติ

การอภิปรายผลการวิจัย

การศึกษาผลของการใช้กิจกรรมการเล่นนิทานแบบไม่จบเรื่องที่มีต่อพฤติกรรมทางจริยธรรมของเด็กวัยอนุบาล ได้แบ่งหัวข้อในการอภิปราย ดังนี้

1. ผลที่ได้จากการวิจัย

การวิจัยเพื่อการศึกษาผลของการใช้กิจกรรมการเล่นนิทานแบบไม่จบเรื่องที่มีต่อพฤติกรรมทางจริยธรรมของเด็กวัยอนุบาล พบว่า เด็กที่ได้รับการใช้กิจกรรมการเล่นนิทานแบบไม่จบเรื่อง มีคะแนนพฤติกรรมทางจริยธรรมสูงกว่าเด็กที่ได้รับการใช้กิจกรรมการเล่นนิทานแบบปกติ แสดงให้เห็นว่าการใช้กิจกรรมการเล่นนิทานแบบไม่จบเรื่องช่วยพัฒนาพฤติกรรมทางจริยธรรมมากกว่าการใช้กิจกรรมการเล่นนิทานแบบปกติที่เป็นเช่นนั้นเนื่องจาก การใช้กิจกรรมการเล่นนิทานแบบไม่จบเรื่อง เป็นการใช้กิจกรรมที่ให้เด็กได้มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น เด็กได้เรียนรู้พฤติกรรมทางจริยธรรมผ่านการฟังนิทานและเรียนรู้ความรู้สึกของตัวเองผ่านการเล่นบทบาท

สมมติเป็นตัวละครนั้นๆ เด็กจึงได้เรียนรู้วิธีการแสดงออกทางจริยธรรมต่อผู้อื่น เข้าใจ และเรียนรู้ ความรู้สึกของผู้อื่นเมื่อถูกกระทำ ซึ่งเด็กสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้ในชีวิตประจำวัน ได้ จาก กิจกรรมที่ครูจัดขึ้น

การแสดงออกทางความคิดจากประสบการณ์เดิม และเรียนรู้ประสบการณ์ใหม่ผ่านการ ตอบคำถามต่อจากเนื้อเรื่องในนิทาน และแต่ละขั้นตอนต้องอาศัยคำถามเป็นหลัก และสิ่งที่เด็ก เรียนรู้ผ่านการสัมผัสกับวัตถุ การแสดงบทบาทสมมติ ซึ่งพบว่า

1.1 ผลการวิจัยพบว่า เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ คือ เด็กวัยอนุบาลที่ได้รับฟังการ เล่านิทานแบบไม่จบเรื่อง มีคะแนนพฤติกรรมทางจริยธรรมสูงกว่าเด็กที่ได้รับฟังการเล่านิทานแบบ ปกติ แสดงว่า การเล่านิทานไม่จบเรื่องให้เด็กฟังคิดต่อเรื่องราว สามารถส่งเสริมพฤติกรรมทาง จริยธรรมของเด็กวัยอนุบาลได้ และเมื่อพิจารณาจากคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม พบว่า กลุ่มเด็กวัยอนุบาลที่ได้รับฟังการเล่านิทานแบบไม่จบเรื่อง มีพฤติกรรมทางจริยธรรมทั้ง 3 ด้าน คือ ความซื่อสัตย์ ความรับผิดชอบ และความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ สูงกว่ากลุ่มที่ได้รับฟังการเล่า นิทานแบบปกติ โดยเฉพาะในด้านของความรับผิดชอบ และความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ซึ่งมีค่าคะแนนที่ สูงกว่าด้านความซื่อสัตย์ แสดงว่า วิธีการนี้สามารถช่วยให้เด็กมีความรับผิดชอบ และมีความ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ดีขึ้น ซึ่งจะเป็นพื้นฐานสำคัญในการดำรงชีวิตในสังคมต่อไป เด็กที่ได้รับฟังนิทาน โดยวิธีการเล่าแบบไม่จบเรื่อง มีพฤติกรรมทางจริยธรรมสูงขึ้น เนื่องจากเด็กได้มีโอกาสในการตอบ ปัญหาทางจริยธรรมจากความคิดเห็นของตนเอง และรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น เพื่อหาแนวทาง ในการปฏิบัติตนให้ถูกต้อง ซึ่งสอดคล้องกับ ทิศนา แคมมณี (2546: 13-15) กล่าวว่า พัฒนาการทาง จริยธรรมของบุคคลเกิดขึ้นได้จากการที่ได้มีโอกาสปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นและสภาพแวดล้อม การได้มี ปฏิสัมพันธ์ดังกล่าวจะช่วยให้บุคคลเข้าใจความคิดเห็นของบุคคลอื่นมากขึ้น ซึ่งจะสามารถนำมาใช้ ในการพิจารณาตัดสินใจในปัญหาต่างๆ โดยเฉพาะกับปัญหาเชิงจริยธรรม ดังนั้นการให้เด็กได้เข้า กลุ่มทางสังคมต่างๆ จะช่วยให้เด็กได้เรียนรู้บทบาทของตนเองและของผู้อื่น อันจะช่วยให้เด็กได้ พัฒนาจริยธรรมในขั้นสูงขึ้นอย่างรวดเร็ว

1.2 การที่เด็กเรียนรู้พฤติกรรมทางจริยธรรมผ่านการฟังนิทาน และการแสดงบทบาท สมมตินั้นเด็กกระทำกับวัตถุ และปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นที่แสดงเป็นตัวละคร เด็กจะเรียนรู้ และเข้าใจ ความรู้สึกของตัวละครที่เด็กแสดง ซึ่งสอดคล้องกับ Birckmayer (2008) ที่กล่าวว่า การเล่นบทบาท สมมติสามารถทำให้เด็กเรียนรู้เกี่ยวกับความรู้สึก และเป็นพลังแห่งความอยากรู้อยากเห็น และช่วย พัฒนาด้านการควบคุมอารมณ์ เด็กจะเรียนรู้การกระทำของตนเอง และการกระทำต่อผู้อื่น โดยการ ใช้ตัวละครเป็นตัวแบบ ซึ่งสอดคล้องกับ สิริพรรณ ศรีพหล (2551) กล่าวว่า การใช้ตัวแบบ เป็น กระบวนการที่เสนอตัวแบบเพื่อให้บุคคลสังเกต และลอกเลียนแบบพฤติกรรมของตัวแบบนั้น ซึ่ง ถือว่า เป็นวิธีการที่เป็นธรรมชาติที่สุด ตัวแบบมีอยู่ด้วยกัน 2 ชนิด คือ ตัวแบบที่เป็นบุคคลจริงๆ

และตัวแบบที่เป็นการ์ตูนในนิทาน การที่จะพัฒนาพฤติกรรมที่มีจริยธรรมของบุคคลในสังคมให้ประสบความสำเร็จตามเป้าหมายนั้น ตัวแบบนี้ถือว่าเป็นสิ่งสำคัญเป็นอย่างมาก

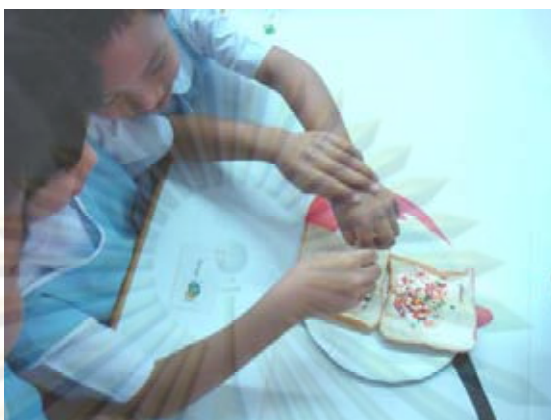
1.3 การที่เด็กได้เรียนรู้ผ่านการใช้กิจกรรมการเล่านิทานแบบไม่จบเรื่อง เด็กได้รับการกระตุ้นให้มีความกล้าแสดงความคิดเห็น และการเรียนรู้ในลักษณะของการลอกเลียนแบบตัวละครผ่านการแสดงบทบาทสมมติ โดยการใช้คำถามที่เหมาะสมกับเด็ก เด็กได้คาดเดาเหตุการณ์ที่จะเกิดขึ้น และสรุปเหตุการณ์ทางจริยธรรมที่จะเกิดขึ้นในเรื่องที่เด็กเป็นผู้แสดงความคิดเห็น ซึ่งกระบวนการเหล่านี้ทำให้เด็กได้เรียนรู้มากกว่าการเล่านิทานแบบปกติ โดยที่ครูเป็นผู้เล่า และสรุปพฤติกรรม จากการที่เด็กได้รับการจัดกิจกรรมการเล่านิทานแบบไม่จบเรื่อง พบว่าเด็กเกิดพฤติกรรมการเรียนรู้ ดังนี้

1.3.1 ชี้นำเสนอสถานการณ์ปัญหา ครูเป็นผู้สร้างสถานการณ์ให้เด็กได้คิด ซึ่งเป็นสถานการณ์ที่ครูสร้างจะเป็นสถานการณ์ที่สามารถเกิดขึ้นได้จริงในชีวิตประจำวันของเด็ก เพื่อให้เด็กสามารถเชื่อมโยงสู่ชีวิตจริงได้ Shafitel และ Shafitel (1967: 67-71 อ้างถึงใน ทิศนา เขมมณี, 2550) ที่กล่าวถึงการนำเสนอกรณปัญหาว่าผู้สอนจะต้องนำเสนอสถานการณ์ที่มีลักษณะใกล้เคียงกับความเป็นจริง และมีระดับความยาก-ง่ายเหมาะสมกับวัย และความสามารถของเด็ก เช่น ในกิจกรรมทำขนมปังแฟนซี สิ่งที่เด็กได้เรียนรู้จากกิจกรรมนี้คือ การทำงานร่วมกัน และการแบ่งปันสิ่งของให้เพื่อน โดยทำกิจกรรมเป็นกลุ่ม กลุ่มละ 5 คน แต่ละกลุ่มจะได้ขนมปังกลุ่มละ 2 แผ่น จากนั้นเมื่อเด็กๆ ตกแต่งขนมปังร่วมกันเสร็จ ครูใช้คำถามให้เด็กได้คิด โดยการบอกว่า ขนมปังมีไม่พอกับจำนวนเด็กทุกคน เด็กๆ จะทำอะไรให้เพื่อนได้รับประทานขนมปังได้ทุกคน จากนั้นเด็กจะคิดวิธีการที่จะทำให้เพื่อนในกลุ่มได้รับประทานขนมปังทุกคน ครูสังเกตพฤติกรรมการแบ่งปันของเด็กแต่ละกลุ่ม เด็กค้นพบวิธีที่หลากหลาย เช่น ฝึกขนมปังเป็นชิ้นเล็กๆ และการรอคอยให้เพื่อนรับประทานก่อน ตัวเองรับประทานทีหลัง เป็นต้น

ศูนย์วิทยทรัพยากร

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาพที่ 1 และ 2 การนำเสนอสถานการณ์ปัญหาในเรื่องการแบ่งปันสิ่งของให้เพื่อนอย่างเต็มใจ
ขนมปังแฟนซี

เด็กร่วมกันตกแต่งขนมปังแฟนซี

เด็กรู้จักการแบ่งปัน

1.3.2 ชั้นหยุดการดำเนินเรื่อง ครูใช้เทคนิควิธีการต่างๆ ในการเล่านิทานให้เด็กเกิด
ความสนใจ จดจำเรื่องราว และเมื่อถึงจุดวิกฤตของเรื่อง ครูหยุดเรื่องอย่างกะทันหัน ใช้คำถามให้
เด็กได้เกิดกระบวนการคิด Cooper (1995 อ้างถึงใน Collins และ Cooper, 1997: 5) กล่าวถึงการเล่า
นิทานประกอบด้วย 2 วิธี คือ การใช้คำถามเพื่อกระตุ้นความคิดของเด็ก และใช้การสนทนา คำถาม
เป็นสิ่งสำคัญต่อการสอนของครู เพราะคำถามมีผลต่อความรู้สึกรู้สึกของเด็ก ซึ่งเป็นจุดให้เด็กเกิดความ
อยากรู้อยากเห็น และเป็นวิธีการเรียนรู้ทางความคิดของเด็กด้วย เช่น ในเรื่องของเทพารักษ์กับคน
ตัดต้นไม้ พบว่า เด็กเสนอให้เทพารักษ์ให้ขวานทั้งหมดกับคนตัดไม้ เพราะคนตัดไม้พูดความจริง
ไม่โกหก และเป็นคนดี แล้วเทพารักษ์ก็ใจดีด้วย ทั้งหมดนี้เป็นกระบวนการทางความคิดของเด็กจาก
การได้ฟังเรื่องราว และการเปิดโอกาสทางความคิดของเด็กทางพฤติกรรมทางจริยธรรมด้านความ
ซื่อสัตย์

ภาพที่ 3 เด็กเล่นบทบาทสมมติเป็นตัวละคร ตามเนื้อเรื่องที่เด็กๆแสดงความคิดเห็นในเรื่อง
เทพารักษ์กับคนตัดต้นไม้

1.3.3 ชั้นเล่นบทบาทสมมติ เด็กเป็นผู้แสดงบทบาทสมมติด้วยตนเอง ในตอนแรก เด็กๆอาจจะไม่มีความมั่นใจในการแสดงออก และบทสนทนา ครูยังต้องเป็นผู้แนะนำอยู่อย่างใกล้ชิด ค่อยบอกบทสนทนา แต่เมื่อเด็กมีความรู้สึกมั่นใจ กล้าแสดงออก กล้าตัดสินใจแล้ว เด็กจะดำเนินเนื้อเรื่อง และพูดบทสนทนาด้วยตนเอง ดังที่ Baldwin และ Fleming (2003: 8) ได้อธิบายถึง ขั้นตอนของการเล่นบทบาทสมมติของเด็กว่า เด็กจะเริ่มต้นจากการแสดงคนเดียว หรือเล่นคนเดียว แล้วพัฒนาการเล่นบทบาทสมมติเป็นแบบคู่ขนาน โดยมีเด็กคนอื่นๆ หรือผู้ใหญ่อยู่ข้างๆ และเริ่มพูดบทสนทนากับเด็กคนอื่นๆ หรือผู้ใหญ่ จนกลายเป็นการแสดงละครในที่สุด เช่น การเล่นบทบาทสมมติเรื่อง งานแรกของมีจิง มีจิงต้องไปซื้อขนมที่ร้านขายนม เด็กที่แสดงเมื่อถึงร้านขายนม ก็พูดว่า “ซื้อนมกล่องหนึ่งค่ะ” ซึ่งเป็นบทสนทนาในนิทาน และตอนแสดงเรื่องเด็กหญิงผมทองกับหมีสามตัว เด็กสามารถแสดงอาการร้อน เวลาทานข้าวต้ม และพูดว่า “สบายจัง” เมื่อนั่งเก้าอี้ของหมีตัวเล็ก แสดงให้เห็นว่าเด็กมีความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของตัวละคร

ภาพที่ 4 เด็กเล่นบทบาทสมมติเรื่อง งานแรกของมีจิง

ภาพที่ 5 เด็กเล่นบทบาทสมมติ เรื่อง เด็กหญิงผมทองกับหมีสามตัว

นอกจากนี้ การเล่นบทบาทสมมติ เปิดโอกาสให้เด็กแสดงพัฒนาการทางภาษา สำนักงานกองทุนสนับสนุนการส่งเสริมสุขภาพ (2548) ได้ระบุว่า การพูดค้นสด คือการใช้วาจาภาษาที่เกิดจากการจินตนาการความคิดสร้างสรรค์ และปฏิภาณ จนกระทั่งนำไปสู่ความเข้าใจในสถานการณ์ ซึ่งจำเป็นต้องเริ่มจากพื้นฐานที่มีอยู่แล้วในตัวเด็ก แล้วค่อยๆ พัฒนาในระดับที่สูงขึ้น รวมทั้งทักษะทางด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล จีระพันธุ์ พูลพัฒน์ (2548: 42) ได้กล่าวว่า การที่จะให้เด็กรู้จักการแบ่งปัน การช่วยเหลือผู้อื่น รู้จักสนใจ และห่วงใยผู้อื่น เด็กจะต้องมีโอกาสได้แสดงออกในเรื่องเหล่านี้ นอกจากนี้ Rothman (2006: 74) กล่าวถึงประโยชน์ในการเล่นนิทาน และการแสดงท่าทางจากนิทานว่า เด็กจะเกิดความคิดสร้างสรรค์ การมีส่วนร่วมในเรื่อง ซึ่งส่งผลต่อการทำกิจกรรม ได้เรียนรู้จากการเป็นผู้แสดง และผู้ฟังทำให้เกิดการกระตือรือร้นในการฟังมากขึ้น ซึ่งผู้วิจัยพบว่า เด็กที่เป็นผู้ฟังจะมีสมาธิในการชมการแสดงเป็นเวลานานมากขึ้น เกิดการสังเกตจดจำพฤติกรรมที่เพื่อนแสดงออก ในบางเรื่องเด็กจะมีอารมณ์ร่วมกับเพื่อนที่แสดงด้วย

1.3.4 ชั้นอภิปรายและประเมินผล เด็กจะแสดงความคิดเห็นของตนเอง ผ่านกิจกรรมในหลากหลายรูปแบบจากกิจกรรมที่ครูเป็นผู้นำเสนอ และเด็กเป็นผู้เลือกที่จะกระทำกิจกรรมนั้นๆ ด้วยตนเอง ซึ่งแสดงให้เห็นว่า เด็กกล้าคิด กล้าตัดสินใจด้วยตนเอง และเข้าใจความหมายของตัวละคร จึงถ่ายทอดออกมาเป็นผลงานต่างๆ ตามตัวละครที่เด็กๆ ชื่นชอบ อาทิ การประดิษฐ์ตัวละครที่เด็กๆ ชื่นชอบ ดัดนำเสนอในภาพที่ 6 ในกิจกรรมเรื่อง กระปุกออมสินของป้าไก่ ซึ่งสอดคล้องกับ ทิศนา แคมมณี (2535) กล่าวว่าเมื่อเล่นนิทานจบแล้ว ควรให้โอกาสเด็กได้ถามหรือครูอาจจะถามได้ว่าตัวละครในเรื่องมีใครบ้าง เด็กๆ ชอบตัวละครตัวไหน เพราะอะไร ให้เด็กได้ลองให้เหตุผลดูบ้าง

ภาพที่ 6 ผลงานเด็กในกิจกรรม กระจุกอมสินของป่าไผ่

ภาพที่ 7 ผลงานของเด็กในกิจกรรม เรื่อง แบ่งให้ฉันเล่นด้วยคนนะ

1.3.5 ขั้นสรุปการเรียนรู้ เป็นขั้นที่ครูและเด็กมาร่วมกันทบทวนสิ่งที่เด็กได้เรียนรู้เกี่ยวกับพฤติกรรมทางจริยธรรม พบว่า ครั้งแรกเมื่อครูใช้คำถามให้เด็กแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเนื้อเรื่องในนิทาน และเชื่อมโยงไปสู่สถานการณ์จริง เด็กยังคงใช้ความคิดเห็นจากประสบการณ์เดิม แต่ในระยะเวลาต่อมา พบว่า เด็กสามารถประยุกต์ และเชื่อมโยงเรื่องราวในนิทานกับการใช้ชีวิตประจำวันได้อย่างกลมกลืน เด็กเข้าใจ และเรียนรู้ในการปฏิบัติตนต่อผู้อื่น ซึ่งสอดคล้องกับ Bloom (1956 อ้างถึงใน ทิศนา แคมมณี, 2546: 45) กล่าวว่า หากเราสามารถจัดกิจกรรมต่างๆ ที่เด็กจะได้รับประโยชน์จากการปฏิบัติตามคุณธรรม จริยธรรมนั้น จะช่วยให้เด็กเห็นคุณค่าของการปฏิบัติ และเต็มใจที่จะปฏิบัติเช่นนั้น รวมถึงนำไปใช้ในระบบชีวิตของเขาด้วย ดังภาพที่ 8

ภาพที่ 8 เด็กเรียนรู้มารยาทในการขออนุญาตก่อนเข้าห้องของผู้อื่น เรื่องเด็กหญิงผมทองกับ หมีสามตัว

2. ข้อสังเกตจากการวิจัย

2.1 การใช้กิจกรรมการเล่นแบบไม่จบเรื่อง เป็นการใช้กิจกรรมที่ผ่านกิจกรรมที่หลากหลาย และเด็กได้ลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง จึงพัฒนาเด็กในด้านอื่นๆ ดังนี้

2.1.1 ด้านภาษา เนื่องจากการใช้กิจกรรมการเล่น เป็นการเล่นเปิดโลกแห่งคำศัพท์ใหม่ๆ ให้กับเด็ก เด็กจะจดจำตัวละคร ชื่อของตัวละคร บุคลิกภาพของตัวละคร รวมถึงคำพูดของตัวละครในแต่เรื่อง ยิ่งเด็กได้รับการฟังนิทานมากขึ้นเท่าไร คลังศัพท์ในสมองของเด็กก็มากขึ้นเท่านั้น ซึ่งสอดคล้องกับ Garvie (1990) กล่าวว่าเด็กตัวเล็กๆยังใช้ภาษาไม่ค่อยดีนัก ครูควรจัดสภาพห้องเรียนให้กระตุ้นความคิด และความรู้สึก ขณะเดียวกันก็เป็นการปลูกฝังทักษะการพูด และการฟัง นิทานจึงเป็นส่วนหนึ่งที่จะช่วยสร้างบรรยากาศที่ดีในห้องเรียนได้ การเปิดโอกาสให้เด็กได้แสดงความคิดเห็นผ่านการสนทนา ทำให้เด็กเรียนรู้ วิธีการใช้คำให้เหมาะสมกับเหตุการณ์นั้นๆ รู้จักการแลกเปลี่ยนทางความคิด การยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น เช่น จากนิทานเรื่องเด็กหญิงผมทองกับหมีสามตัว ครูถามว่า “เด็กหญิงผมทองควรจะทำอย่างไร ก่อนเข้าบ้านคนอื่น” ในครั้งแรกเด็กตอบว่า “เคาะประตู” หรือทำท่าทางเคาะประตู แต่เมื่อเล่นบทบาทสมมติแล้ว ครูใช้คำถามว่า “ก่อนเข้าบ้านคนอื่น เด็กๆควรทำอย่างไร” ครั้งนี้เด็กตอบว่า “ต้องขออนุญาตก่อน” ซึ่งจะเห็นว่าเด็กมีการพัฒนาการทางภาษาอย่างต่อเนื่อง และเป็นการพัฒนาทางภาษาต่อไป

2.2.2 ความมั่นใจในตนเอง เด็กในวัย 4-5 ปี ยังมีความกลัว ความอาย และความไม่ไว้วางใจอยู่ แต่เมื่อครูเปิดโอกาสให้เด็กได้แสดงออกทางความคิด เด็กจะเกิดความไว้วางใจ ความเชื่อใจ และการยอมรับ จนกลายเป็นความเชื่อมั่นในตนเอง ในการแสดงบทบาทสมมติครั้งแรกของเด็ก เด็กจะเกิดความไม่เชื่อมั่น ครูจะต้องอยู่ใกล้ๆ คอยให้กำลังใจ ซึ่งสอดคล้องกับ วราภรณ์ รักวิจัย

(2533: 115) กล่าวว่า การใช้การเสริมแรงทางบวก เป็นวิธีการที่มีประสิทธิภาพมากในการเสริมสร้างให้เด็กวัยอนุบาลเกิดการเรียนรู้ที่ดี เมื่อเด็กเกิดความสุขสนานจากการแสดง รู้สึกผ่อนคลาย เด็กจะเกิดความเชื่อมั่นในตนเอง ดังตัวอย่าง

“มังกรเขาเป็นเด็กขี้อายมากๆ ตอนอยู่โรงเรียนเก่า คุณครูบอกกับคุณแม่ทุกวันว่ามังกร ไม่ยอมพูด ไม่กล้าแสดงออก แต่เดี๋ยวนี้มังกรเปลี่ยนไป นะคะครู เขากลับไปที่บ้าน เขาจะเล่นนิทาน ร้องเพลง ให้คุณแม่ฟัง แล้วก็บอกกับคุณแม่ว่าเขาได้แสดงเป็นตัวละครในนิทาน ตอนแรกคุณแม่แปลกใจมาก ไม่เชื่อเลย ว่ามังกรจะทำได้ เพราะปกติ มังกรเขาเป็นเด็กขี้อาย แต่ทุกครั้งที่เขาเล่า แวดตาเขากับดูมีความสุขเวลาพูดถึง เวลาที่เขาได้เล่นละคร ”

คุณแม่มังกร

21 กรกฎาคม 2552

2.2.3 การมีสมาธิในการทำกิจกรรม เนื่องจากการจัดกิจกรรมการเล่านิทาน เด็กจะเรียนรู้การเป็นผู้ฟังที่ดี เมื่อเด็กมีประสบการณ์ที่ดีเกี่ยวกับการฟัง เด็กจะมีสมาธิที่จะจดจ่ออยู่กับสิ่งนั้นๆเป็นเวลานาน ซึ่งส่งผลต่อกิจกรรมอื่นๆ ด้วย สอดคล้องกับ สุพัชรี ผุดผ่อง (2549: 39) กล่าวถึงสิ่งที่ได้จากการฟังนิทานว่า เด็กที่ได้ฟังนิทานบ่อยๆ จะมีสมาธิทำกิจกรรมใดๆ ได้อย่างต่อเนื่องเป็นเวลานาน และจะมีความสนใจจดจ่อกับสิ่งนั้น ซึ่งในช่วงแรกเมื่อฟังนิทานเด็กจะมีสมาธิในการฟังไม่ยาวนานนัก แต่เมื่อให้เด็กได้แสดงบทบาทสมมติ และเด็กที่ชมมีหน้าที่ต้องสังเกตพฤติกรรมของตัวละคร เด็กสามารถทำกิจกรรมได้ดี มีสมาธิ และมีความตั้งใจในการร่วมกิจกรรม แม้เพื่อนจะเล่นบทบาทสมมติที่ใช้เวลานาน แต่เด็กทุกคนก็ยังมีสายตาที่จับจ้องไปที่เพื่อนๆที่แสดงอยู่ ทำให้มีผลต่อการทำกิจกรรมอื่นๆ เด็กจะมีสมาธิในการทำกิจกรรมอื่นๆ มากขึ้น จับประเด็นของเรื่องที่ทำกิจกรรมได้มากขึ้น

ศูนย์วิทยทรัพยากร

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาพชุดที่ 1 การฟังนิทาน และการแสดงบทบาทสมมติในเรื่องต่างๆ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการจัดกิจกรรมการเล่านิทานแบบไม่จบเรื่อง

1.1 สื่อ อุปกรณ์ ที่ใช้ประกอบการเล่านิทานจะต้องมีความหลากหลาย มีสีสันสดใส สามารถกระตุ้นความสนใจของเด็กให้เกิดความอยากรู้อยากเห็น เกิดความรู้สึกรักอยากเรียนรู้ ดังนั้น ในการจัดกิจกรรมการเล่านิทานในแต่ละครั้งจะต้องเตรียมสื่อให้เหมาะสมกับวัยของเด็ก สื่อที่ผลิต จะต้องเป็นสิ่งที่เด็กจับต้องได้ สามารถกระทำกับวัตถุนั้นได้

1.2 การเตรียมตัวผู้เล่านิทาน จะต้องจดจำเนื้อเรื่องโดยรวมได้ทั้งหมด มีการฝึกพูดใช้น้ำเสียง นักเบา ฝึกการใช้คำถามระหว่างการเล่านิทาน เพื่อให้เด็กได้มีส่วนร่วมกับการกิจกรรมนั้นๆ ฝึกการใช้สื่อ อุปกรณ์ให้ชำนาญ คล่องแคล่ว เพื่อให้การเล่านิทานไม่เกิดการสะดุด ทำให้เสียบรรยากาศในการเล่าไปได้

1.3 บรรยากาศในการเล่านิทาน จะต้องผ่อนคลาย ไม่เป็นการกระตุ้นเด็กมากเกินไป เปิดโอกาสให้เด็กได้มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น ส่งเสริมให้เด็กกล้าแสดงออกในทางที่ถูกต้อง เพื่อเสริมสร้างความมั่นใจให้เกิดขึ้นในตัวของเด็ก

1.4 ในการจัดการแสดงบทบาทสมมติ เด็กทุกคนจะต้องมีส่วนร่วมในการแสดง โดยการสลับสับเปลี่ยนหมุนเวียนกันไปเรื่อยๆ ในนิทานแต่ละเรื่อง โดยไม่ยึดคิดว่าเด็กทุกคนจะต้องแสดงออกมาได้ดี หรือเลือกเฉพาะเด็กที่แสดงได้ดีเท่านั้น

1.5 ครูจะต้องให้การเสริมแรงทางบวกกับเด็กที่ยังไม่มีความมั่นใจในตนเอง ด้วยการชื่นชมเปิดโอกาสให้ทำกิจกรรมกับเพื่อนๆ หรือให้เพื่อนร่วมกันชื่นชมในผลงานของเด็กคนนั้น

1.6 ครูจะต้องมีความอดทน ไม่คาดหวังกับเด็กมากเกินไป เด็กอาจจะแสดงในระยะแรกๆไม่เป็นธรรมชาติ และคอยมองหาคนช่วย ครูจะต้องอยู่ใกล้ชิดกับเด็ก เป็นผู้ช่วยเหลือเมื่อเด็กต้องการ

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการนำกิจกรรมการเล่านิทานแบบไม่จบเรื่อง ไปใช้กับเด็กนักเรียนในระดับชั้นต่างๆต่อไป

2.2 ควรมีการจัดกิจกรรมการเล่านิทานแบบไม่จบเรื่องที่ส่งเสริมพฤติกรรมทางจริยธรรมของเด็กวัยอนุบาลในด้านอื่นๆ เพื่อให้ครอบคลุมพฤติกรรมทางจริยธรรมทุกด้าน

2.3 ควรมีการจัดโปรแกรมให้ความรู้เรื่องกิจกรรมการเล่านิทานแบบไม่จบเรื่องที่ส่งเสริมพฤติกรรมทางจริยธรรมให้กับบุคคลอื่นๆที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาปฐมวัย เช่น ครูระดับชั้นอนุบาล ผู้ปกครอง บุคลากรที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นการให้ความรู้เกี่ยวกับการส่งเสริมจริยธรรมให้กับเด็กวัยอนุบาล เพื่อนำไปใช้ในการพัฒนาจริยธรรมของเด็กซึ่งต้องอาศัยระยะเวลายาวนาน และต่อเนื่องของกิจกรรม

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

- กรรณิการ์ พงศ์เลิศวุฒิ. 2547. ผลของการจัดกิจกรรมเล่นิทานประกอบละครสร้างสรรค์ต่อความ
มีวินัยในตนเองของเด็กปฐมวัย. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการศึกษาศึกษา
ปฐมวัย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- กองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ, สำนักงาน. 2548. การใช้บทบาทสมมติในการจัดการ
เรียนการสอน. กรุงเทพมหานคร: (ม.ป.ท).
- กิ่งแก้ว อัดถากร. 2534. วรรณกรรมจากบ้านใน. กรุงเทพมหานคร: หน่วยงานพิเศษ
กรมฝึกหัดครู.
- กุลยา ตันติผลาชีวะ. 2541. การเล่นิทาน. วารสารการศึกษาปฐมวัย 2 (พฤษภาคม): 10-19.
- กุลยา ตันติผลาชีวะ. 2547. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย. กรุงเทพมหานคร:
เอ็ดมันเพรสโปรดักส์.
- เกริก ชื่นพันธ์. 2539. การเล่นิทาน. พิมพ์ครั้งที่2. กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาส์น.
- คณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, สำนักงาน. 2549. แผนพัฒนาเศรษฐกิจและ
สังคมแห่งชาติฉบับที่ 10 (พ.ศ.2550-2554). กรุงเทพมหานคร: (ม.ป.ท.).
- ครุรักษ์ ภิรมย์รักษ์. 2540. นักเล่นิทานสร้างนักร้อง. วารสารพัฒนาหลักสูตร
16 (กรกฎาคม-กันยายน): 44-47.
- จรวพร ธรณินทร์. 2550. สร้างसानคุณธรรม นักเรียน ผ่าน...80 นิทานไทย. วิทยาจารย์ 7
(พฤษภาคม): 86-89.
- จารุวรรณ ธรรมวัตร. 2542. นิทานกำพร้าว: ภาพสะท้อนชีวิตผู้ด้อยโอกาสและชาติพันธุ์สัมพันธ์ใน
เขตอุษาคเนย์ตอนกลาง. อุบลราชธานี: ศิริธรรมออฟเซ็ท.
- จีระพันธุ์ พูลพัฒน์. 2548. ความเข้าใจสำคัญเพื่อการทำงานกับเด็กปฐมวัย. กรุงเทพมหานคร:
สถาบันพัฒนาคุณภาพวิชาการ.
- ฉวีวรรณ กินาวงศ์. 2526. การศึกษาเด็กโครงการตำรามหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. พิษณุโลก:
โรงพิมพ์พิมพ์เกษตร.
- ซัชชัย คุ่มทวีพร. 2541. จริยศาสตร์ ทฤษฎีและการวิเคราะห์ปัญหาจริยธรรม. พิมพ์ครั้งที่2.
กรุงเทพมหานคร: Mild Publishing.
- ดวงเดือน แจ่มสว่าง. 2542. นิทานสำหรับเด็กปฐมวัย. สงขลา: สถาบันราชภัฏสงขลา.
- ทิพย์สุดา นิลสินธพ. 2524. เข้าใจเด็กก่อนวัยเรียน: ครูหาหนุอยากฟังนิทาน. กรุงเทพมหานคร:
ชมรมไทยอิสราเอล.

- ทิตินา แคมมณี. 2535. **หนูน้อยน่ารัก**. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ทิตินา แคมมณี. 2546. **การพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยม: จากทฤษฎีสู่การปฏิบัติ**. กรุงเทพมหานคร: เสริมสิน พีรเพรส ซิสเต็ม.
- ทิตินา แคมมณี. 2550. **ศาสตร์การสอน: องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ**. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพมหานคร: ด้านสุทธาการพิมพ์.
- ธีราพร กุลนานันท์. 2544. **การพัฒนาลักษณะนิสัยทางจริยธรรมสำหรับเด็กปฐมวัย(ทฤษฎีแนวคิด และแนวปฏิบัติ)**. นครสวรรค์: คอมพิวเตอร์แอนกราฟฟิค.
- นฤมล จิวแพ. 2549. **ผลของการเล่นิทานประกอบภาพที่มีต่อพฤติกรรมความเอื้อเฟื้อของเด็กปฐมวัย**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการศึกษาศึกษาปฐมวัย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- นักคิด. 2550. **ช่วยน้องเรียนรู้จริยธรรม สื่อดีที่ค้นพินิทาน ส่วนหนึ่งในโครงการสะท้อนความคิด**. วารสารวงการครูและผู้ปกครอง 37 (มกราคม): 30-31.
- ประกาศรี สีอำไพ. 2535. **พื้นฐานการศึกษาศาสนาและวัฒนธรรม**. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พรจันทร์ จันทิมล. 2529. **การเล่นิทานสำหรับเด็กก่อนวัยเรียน**. รักรูท 4 (มิถุนายน): 103-105.
- พรรณทิพย์ ศิริบรรณบุศย์. 2547. **ทฤษฎีจิตวิทยาพัฒนาการ**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: แอคทีฟ พรินท์.
- ไพพรรณ อินทนิล. 2534. **เทคนิคการเล่นิทาน**. กรุงเทพมหานคร: สุวีริยสาส์น.
- ไพรัตน์ อยู่สมบุญ. 2539. **การพัฒนาพฤติกรรมเชิงจริยธรรม และนิสัยรักการอ่านในเด็กก่อนวัยเรียนในการเล่นิทานแบบไม่จบเรื่องก่อนนอน**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. สาขาวิชาจิตวิทยาพัฒนาการ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
แหล่งที่มา: http://sisaketu1.go.th/news_detail.php?id=4459[27 สิงหาคม 2552]
- मितสีอะ อธิทาเกะ. 2541. **พรอนงค์ นิยมค้า แปล. นิทานพื้นบ้านของการศึกษา**. กรุงเทพมหานคร: สมาพันธ์องค์กรเพื่อการพัฒนาหนังสือ.
- มุกดา ศรีรงค์. 2550. **จิตวิทยาเพื่อการสื่อสารและเข้าใจผู้อื่น**. วารสารวิชาการศึกษาศาสตร์ 8 (พฤษภาคม-สิงหาคม): 11-17.
- แม่นมาศ ขวลิต. 2545. **ปักษ์กะ: การอ่านหนังสือของเด็ก**. กรุงเทพมหานคร: บรรณกิจ.
- ราชบัณฑิตยสถาน. 2546. **พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542**. กรุงเทพมหานคร: นานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่น.
- ราสี ทองสวัสดิ์. 2540. **การพัฒนาคุณธรรม และจริยธรรมแก่เด็ก 3-6 ขวบ**. วารสารการศึกษา-ปฐมวัย 1 (กรกฎาคม): 19-28.

- เรไร ไพรวรรณ. 2551. **วรรณกรรมท้องถิ่น**. กรุงเทพมหานคร: โครงการผลงานวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรีเฉลิมพระเกียรติ เนื่องในวโรกาสพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงครองสิริราชสมบัติครบ 60 ปี.
- ลัดดา นีละมณี. 2527. **หน่วยที่7 สื่อการเล่าเรื่องและนิทานสำหรับเด็กปฐมวัย**. เอกสารการสอนชุด วิชาสื่อการสอนระดับปฐมวัย เล่ม1. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ลัดดาวัลย์ ชรรยสง่า. 2548. **การพัฒนาชุดนิทานเพื่อการส่งเสริมจริยธรรมของเด็กวัยเตาะแตะ**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการศึกษาศึกษาปฐมวัย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- เลขาธิการสภาการศึกษา, สำนักงาน. กระทรวงศึกษาธิการ. 2550. **กระบวนการเรียนรู้เพื่อ เสริมสร้าง คุณธรรม จริยธรรมเด็กปฐมวัย**. พิมพ์ครั้งที่2. กรุงเทพมหานคร: พรินทิวานกราฟฟิค.
- วราภรณ์ ปานทอง. 2548. **ผลของการเล่านิทานคติธรรมประกอบการเล่นบทบาทสมมติที่มีต่อ พฤติกรรมทางด้านสังคมของเด็กปฐมวัย**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. สาขาวิชา การศึกษาศึกษาปฐมวัย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- วราภรณ์ รักรวิชัย. 2533. **การอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัย**. กรุงเทพมหานคร: ต้นอ่อน.
- วาโร เพ็งสวัสดิ์. 2542. **การวิจัยทางการศึกษาศึกษาปฐมวัย**. สกลนคร: โปรแกรมวิชาการวัดผล- การศึกษา คณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏสกลนคร.
- วิภาพร มาพบสุข. 2543. **การพัฒนาคุณภาพชีวิตและสังคม**. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ศูนย์ ส่งเสริมวิชาการ.
- ศ. ศุภนิมิตร. 2522. **การเล่านิทานสำหรับเด็กประถม**. **ประชาศึกษา 30** (มิถุนายน): 28-32. ศึกษาธิการ, กระทรวง. กรมวิชาการ. 2538. **แนวทางการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาประชาธิปไตย**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์การศาสนา.
- สันหพัฒน์ อรุณธานี. 2542. **นิทานสำหรับเด็กปฐมวัย**. ภูเก็ต: โปรแกรมวิชาการศึกษาศึกษาปฐมวัย คณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏภูเก็ต.
- สันหพัฒน์ อรุณธานี. 2543. **การพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมเล่านิทานสำหรับนักเรียนอนุบาล: รายงานการวิจัย**. **วารสารการศึกษาศึกษาปฐมวัย 4** (มกราคม): 45-58.
- สาธารณสุข, กระทรวง. กรมอนามัย. 2547. **คู่มือวิทยากรโรงเรียนพ่อแม่สำหรับเจ้าหน้าที่ สาธารณสุข กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข**. กรุงเทพมหานคร: (ม.ป.ท.).
- สิริวรรณ ศรีพหล. 2551. **การจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียน**. **วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร 5** (มิถุนายน-มีนาคม): 88-105.

- สุภูมิ เกลยทรัพย์. 2550. วิกฤต...เยาวชนไทยไร้คุณธรรมใครช่วยแก้?. วารสารวิทยากรย์ 106 (เมษายน): 70-72.
- สุดาวดี ไยพิมล. 2533. ความสามารถในการจำแนกพฤติกรรมด้านความซื่อสัตย์ของเด็กปฐมวัยที่ได้ฟังการเล่านิทานโดยใช้หุ่นมือ และการเล่านิทานโดยแสดงบทบาทสมมติประกอบ. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สุพัชรี ผุดผ่อง. 2549. นิทานสู่การพัฒนาไอคิวและอีคิวเด็ก. วารสารวงการครู (ตุลาคม): 37-55.
- สุภักดิ์ อนุกุล. 2545. นิทานพื้นบ้านภาคกลาง-ภาคตะวันตก. กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาส์น.
- โสภา ชปิลมันน์. 2549. การพัฒนาจริยธรรมเด็กและเยาวชนต้องทำเป็นขั้นตอน ค่อยเป็นค่อยไป. วารสารการศึกษาไทย 3 (ธันวาคม): 23-29.
- หรรษา แดงบุญเรือง และ ชีพสุมน รังสยาธร. 2548. ผลการเล่านิทานที่มีต่อพัฒนาการทางจริยธรรมของเด็กปฐมวัย. วารสารเกษตรศาสตร์ 26 (กรกฎาคม-ธันวาคม): 155-164.
- อารมณ สุวรรณपाल. 2532. เทคนิคในการจัดกิจกรรมสำหรับเด็กปฐมวัย. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- อินทิรา รุมาส. 2545. การใช้กิจกรรมเล่านิทานเพื่อพัฒนาคุณลักษณะทางคุณธรรมจริยธรรมสำหรับนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. สาขาวิชาประถมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

ภาษาอังกฤษ

- Baldwin, P. and Fleming, K. 1999. **Teaching literacy through drama**. London: Taylor & Francis.
- Birckmayer, J. 2007. **Dramatic play**[Online]. USA: The Pennsylvania State University. Available from: <http://betterkidcare.psu.edu/AngelUnits/OneHour/DramaticPlay/DramaticLesson.html>[2008, February 18]
- Classroom, L. 2007. **Acting out: Literacy development through dramatic play**[Online]. North Carolina: DonorsChoose.org. Available from: <http://www.donorschoose.org/donors/proposal.html?id=86739>[2008, February 18]
- Clore, G. L. and Robert, M. B. 1978. The effect of children's stories on behavior and attitudes resources in education. **ERIC** 13 (April): 156.
- Collins, R. and Cooper J. P. 1997. **The power of story: Teaching through storytelling**. 2nd ed. Arisona: Gorsuch searibrick.

- Crain, W. C. 1985. **Theories of development**. New Jersey: Prentice-Hall.
- Dixson, D., Johnson, J. and Saltz, E. S. 1977. Training disadvantaged Preschoolers on various fantasy activities: Effects on cognitive functioning and impulse control. **Child Development** 2 (June): 67-379.
- Dramatic and fantasy play[Online]. (n.d.). **Australia: Department for Community Development**. Available from: www.pscwa.org.au/documents/DCDGUIOSHCFactSheetDramaticandFantasyPlay.pdf -[2008, February 20]
- Garvie, E. 1990. **Story as vehicle: Teaching english to young children**. Clevedon: Multicultural Matter.
- Huck, C. S. 1979. **Children's literature in the elementary school**. New York: Holt.Rinehart and Winston.
- Mayesky, M., Neuman, D. and Wloodkowaski, R. J.. 1985. **Creative activity for young children**. New York: Delmar.
- Myhre, S. M. 1993. Enhancing your dramatic-play area through the use of prop boxes. **Young Children** 48 (July): 6-11.
- Rothman, J. 2006. Life lesson: Story acting in kindergarten. **Young Children** 61 (September): 70-89
- Smilansky, S. 1986. **The effects of sociodramatic play on disadvantaged preschool children**. New York: Wiley.

ภาคผนวก

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ก
รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิ

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิ

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์กิติยวดี บุญเชื้อ
ข้าราชการบำนาญ
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์สมใจ บุญอูร์พิภิญโญ
อาจารย์ฝ่ายประถมศึกษา
โรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
3. อาจารย์ ดร.อัญญมณี บุญเชื้อ
อาจารย์ประจำสาขาวิชาการศึกษาศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
4. อาจารย์ ดร.นฤมล เนียมหอม
อาจารย์ระดับชั้นอนุบาล
โรงเรียนทุ่งมหาเมฆ
5. อาจารย์ จิตตานันท์ ชีรชัยสมบัติ
อาจารย์ระดับชั้นประถมศึกษา
โรงเรียนสามเสนนอก

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ข

ตัวอย่างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. ตัวอย่างแบบสังเกตพฤติกรรมทางจริยธรรมของเด็กวัยอนุบาล

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตัวอย่าง

คู่มือการใช้แบบสังเกตพฤติกรรมทางจริยธรรมของเด็กวัยอนุบาล
(สำหรับผู้วิจัย)

คำชี้แจง

1. แบบสังเกตพฤติกรรมทางจริยธรรมของเด็กวัยอนุบาล ประกอบด้วยจริยธรรม 3 ด้าน ดังนี้

พฤติกรรมทางจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์	จำนวน 4 ข้อ
พฤติกรรมทางจริยธรรมด้านความรับผิดชอบ	จำนวน 4 ข้อ
พฤติกรรมทางจริยธรรมด้านความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่	จำนวน 4 ข้อ

2. แบบสังเกตพฤติกรรมทางจริยธรรมของเด็กวัยอนุบาลเป็นการบันทึกโดยการให้คะแนน คือ 3 2 1 และ 0 คะแนน ซึ่งแบบสังเกตพฤติกรรมทางจริยธรรมของเด็กวัยอนุบาลนี้จะใช้เก็บข้อมูลก่อน ระหว่างการทดลอง และหลังการทดลอง

การบันทึกการสังเกตพฤติกรรมทางจริยธรรมของเด็กวัยอนุบาล

1. ผู้วิจัยและผู้ช่วยผู้วิจัย ทำการสังเกตพฤติกรรมทางจริยธรรมสำหรับเด็กวัยอนุบาลเป็นรายบุคคล โดยใช้ตารางบันทึกการสังเกตพฤติกรรมทางจริยธรรมของเด็กวัยอนุบาล หมายเลข 1 ในช่วงกิจกรรมประจำวันขณะที่เด็กอยู่ที่โรงเรียน

2. ทุก 3 สัปดาห์ ผู้วิจัยและผู้ช่วยผู้วิจัยเปรียบเทียบการบันทึกการสังเกตพฤติกรรมทางจริยธรรมของเด็กวัยอนุบาล หมายเลข 1 โดยใช้เกณฑ์การให้คะแนนแบบสังเกต แล้วบันทึกในช่องระดับคะแนนตามพฤติกรรมที่ปรากฏตามความเป็นจริงใน แบบสังเกตพฤติกรรมทางจริยธรรมของเด็กวัยอนุบาล หมายเลข 2 จำนวน 6 ครั้ง คือ Pre-test ครั้งที่ 1 ครั้งที่ 2 ครั้งที่ 3 ครั้งที่ 4 และ Post-test

3. การสังเกตให้ผู้สังเกตทั้ง 2 คน ทำการสังเกตพร้อมๆกัน ในเวลาเดียวกัน โดยสังเกตเด็ก 30 คน ต่อ 1 วัน ต่อ 4 พฤติกรรม ตามช่วงกิจกรรมที่กำหนด

3.1 สังเกตพฤติกรรมทางจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์ ช่วงก่อนการจัดกิจกรรมเสรีตามมุม กิจกรรมเสริมประสบการณ์ กิจกรรมเคลื่อนไหวและสงบ และสถานการณ์ทั่วไป

3.2 สังเกตพฤติกรรมทางจริยธรรมด้านความรับผิดชอบ ช่วงเช้า ก่อนเคารพธงชาติ ช่วงกิจกรรมสร้างสรรค์ และตื่นนอนตอนบ่าย กิจกรรมเสริมประสบการณ์ (cooking) และสถานการณ์ทั่วไป

3.3 สังเกตพฤติกรรมทางจริยธรรมด้านความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ช่วง กิจกรรมเสรีตามมุม กิจกรรมกลางแจ้ง

4. เวลาที่ใช้ในการสังเกตพฤติกรรมก่อนและหลังการทดลอง มีดังนี้

4.1 ก่อนการทดลอง ทุกวันเป็นเวลา 3 สัปดาห์

4.2 ระหว่างการทดลอง ทุกวันเป็นเวลา 12 สัปดาห์

4.3 หลังการทดลอง ทุกวันเป็นเวลา 3 สัปดาห์

5. เมื่อทำการสังเกตหลังการทดลองแล้ว ผู้สังเกตจะสรุปผลการสังเกตลงในแบบ สังเกตพฤติกรรมทางจริยธรรมของเด็กวัยอนุบาลใน 3 สัปดาห์สุดท้ายของภาคเรียน (Post-test)

6. ผู้สังเกตจะต้องไม่ใช้ความรู้สึกของตนเองประกอบการบันทึก

ข้อปฏิบัติในการบันทึกการสังเกตพฤติกรรม

1. เขียนชื่อผู้สังเกต ชื่อผู้ถูกสังเกต วัน เดือน ปี ที่ทำการสังเกต
2. ผู้ช่วยผู้วิจัยจำนวน 1 คน ทำการสังเกตพร้อมกันในช่วงเวลาเดียวโดยสังเกตเด็กทีละคน เป็นรายบุคคล
3. บันทึกพฤติกรรมทางจริยธรรมของเด็กวัยอนุบาล ได้แก่ พฤติกรรมทางจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์ พฤติกรรมทางจริยธรรมด้านความรับผิดชอบ และพฤติกรรมทางจริยธรรมด้านความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ระหว่างที่เด็กทำกิจกรรม ตั้งแต่เวลา 8.00 น. - 15.00 น. ทุกวันเป็นเวลา 12 สัปดาห์

ศูนย์วิทยทรัพยากร

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางบันทึกการสังเกตพฤติกรรมทางจริยธรรมของเด็กวัยอนุบาล หมายเลข 1

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.

ระดับชั้นอนุบาลปีที่ 1 / เวลาในการสังเกต.....

ลำดับ ที่	ชื่อ	พฤติกรรมทางจริยธรรมด้านความ ซื่อสัตย์				พฤติกรรมทางจริยธรรม ด้านความรับผิดชอบ				พฤติกรรมทางจริยธรรม ด้านความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่				หมายเหตุ
		ขอ อนุญาต ก่อนหยิบ ของผู้อื่น	นำสิ่งของ ที่พบเห็น ไปส่งคืน เจ้าของ หรือ คุณครู หรือ ผู้ดูแล สถานที่ นั้นๆ	พูดและตอบ คำถามในสิ่ง ที่เป็นจริง	ปฏิบัติตาม กฎกติกา ของ ห้องเรียน	จัดเก็บของ ใช้เข้าที่ เรียบร้อย หลังทำ กิจกรรม เสร็จ	รับผิดชอบ งานที่ได้รับ มอบหมาย ตามกำหนด	ยอมรับใน สิ่งที่ตนเอง กระทำลงไป	มา โรงเรียน ตรงเวลา	แบ่งปัน สิ่งของให้ เพื่อนอย่าง เต็มใจ	รู้จักให้ อภัยผู้อื่น	มีน้ำใจ ช่วยเหลือ ผู้อื่น	ให้ เพื่อน ร่วม เล่น ด้วย	
1														
2														
3														
4														
5														
6														
7														
8														
9														

แบบสังเกตพฤติกรรมทางจริยธรรมของเด็กวัยอนุบาล หมายเลข 2

ชื่อ.....นามสกุล.....ชั้นอนุบาลปีที่ 1

ลำดับ ที่	รายการ	ลงคะแนน																								
		Pre-test				ครั้งที่ 1				ครั้งที่ 2				ครั้งที่ 3				ครั้งที่ 4				Post-test				
		1	2	3	สรุป	1	2	3	สรุป	1	2	3	สรุป	1	2	3	สรุป	1	2	3	สรุป	1	2	3	สรุป	
1.	พฤติกรรมทางจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์																									
1.1	ขออนุญาตก่อนหยิบของผู้อื่น																									
1.2	นำสิ่งของที่พบเห็นไปส่งคืนเจ้าของหรือคุณครู หรือผู้ดูแลสถานที่ นั้นๆ																									
1.3	พูดและตอบคำถามในสิ่งที่เป็นเรื่องจริง																									
1.4	ปฏิบัติตามกฎกติกาของห้องเรียน																									
2.	พฤติกรรมทางจริยธรรมด้านความรับผิดชอบ																									
2.1	จัดเก็บของใช้เข้าที่เรียบร้อยหลังทำกิจกรรมเสร็จ																									
2.2	รับผิดชอบงานที่ได้รับมอบหมายตามกำหนด																									
2.3	ยอมรับในสิ่งที่ตนเองกระทำลงไป																									
2.4	มาโรงเรียนตรงเวลา																									
3.	พฤติกรรมทางจริยธรรมด้านความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่																									
3.1	แบ่งปันสิ่งของให้เพื่อนอย่างเต็มใจ																									
3.2	รู้จักให้อภัยผู้อื่น																									
3.3	มีน้ำใจช่วยเหลือผู้อื่น																									
3.4	ให้เพื่อนร่วมเล่นด้วย																									

ตัวอย่าง

แบบสังเกตพฤติกรรมทางจริยธรรมของเด็กวัยอนุบาล (สำหรับผู้วิจัย)

คำชี้แจง

1. แบบสังเกตพฤติกรรมทางจริยธรรมของเด็กวัยอนุบาล เป็นแบบสังเกตพฤติกรรมสำหรับผู้วิจัย และผู้ช่วยผู้วิจัยในการสังเกตพฤติกรรมทางจริยธรรมของเด็กวัยอนุบาล หมายเลข 2 ในการจัดกิจกรรมการเล่นแบบไม่จบเรื่อง โดยการเปรียบเทียบความถี่ในการแสดงพฤติกรรมของเด็กจากตารางบันทึกการสังเกตพฤติกรรมทางจริยธรรมของเด็กวัยอนุบาล (Check List) หมายเลข 1 ของผู้วิจัยและผู้ช่วยผู้วิจัย โดยใช้เกณฑ์การให้คะแนนแบบสังเกต

2. แบบสังเกตพฤติกรรมทางจริยธรรมของเด็กวัยอนุบาลนี้จะใช้เก็บข้อมูลก่อน ระหว่าง การทดลอง และหลังการทดลอง

3. แบบสังเกตพฤติกรรมทางจริยธรรมของเด็กวัยอนุบาล ประกอบด้วยจริยธรรม 3 ด้าน ดังนี้

พฤติกรรมทางจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์	จำนวน 4 ข้อ
พฤติกรรมทางจริยธรรมด้านความรับผิดชอบ	จำนวน 4 ข้อ
พฤติกรรมทางจริยธรรมด้านความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่	จำนวน 4 ข้อ

4. ก่อนใช้แบบสังเกตพฤติกรรมทางจริยธรรมของเด็กวัยอนุบาล โปรดศึกษาคู่มือการใช้แบบสังเกตพฤติกรรมทางจริยธรรมของเด็กวัยอนุบาล สำหรับผู้วิจัยอย่างละเอียด การให้คะแนน

- ให้ 3 คะแนน หมายถึง เมื่อเด็กแสดงพฤติกรรมทางจริยธรรมทุกครั้ง
- ให้ 2 คะแนน เมื่อเด็กแสดงพฤติกรรมทางจริยธรรมบางครั้ง
- ให้ 1 คะแนน เมื่อเด็กแสดงพฤติกรรมทางจริยธรรม เมื่อมีผู้อื่นเตือน
- ให้ 0 คะแนน เมื่อเด็กไม่แสดงพฤติกรรมทางจริยธรรมแม้จะมีผู้อื่นเตือน

คำอธิบายเกณฑ์การให้คะแนนแบบสังเกต

คุณธรรม จริยธรรม	พฤติกรรมที่ปรากฏ	คะแนนที่ได้
พฤติกรรมทาง จริยธรรมด้าน ความซื่อสัตย์	1. ขออนุญาตก่อนหยิบของผู้อื่น	
	- เด็กขออนุญาตก่อนหยิบของผู้อื่นทุกครั้ง	3
	- เด็กขออนุญาตก่อนหยิบของผู้อื่นบางครั้ง	2
	- เด็กขออนุญาตก่อนหยิบของผู้อื่น เมื่อมีผู้อื่นเตือน	1
	- เด็กไม่ขออนุญาตก่อนหยิบของผู้อื่นทุกครั้ง	0
	2. นำสิ่งของที่พบเห็นไปส่งคืนเจ้าของหรือคุณครู หรือผู้ดูแลสถานที่ นั้นๆ	
	- เด็กนำสิ่งของที่พบเห็นไปส่งคืนเจ้าของหรือคุณครู หรือผู้ดูแล สถานที่นั้นๆ ด้วยตนเองทุกครั้ง	3
	- เด็กนำสิ่งของที่พบเห็นไปส่งคืนเจ้าของหรือคุณครู หรือผู้ดูแล สถานที่นั้นๆ ด้วยตนเองบางครั้ง	2
	- เด็กนำสิ่งของที่พบเห็นไปส่งคืนเจ้าของหรือคุณครู หรือผู้ดูแล สถานที่นั้นๆ เมื่อมีผู้อื่นเตือน	1
	- เด็กไม่นำสิ่งของที่พบเห็นไปส่งคืนเจ้าของหรือคุณครู หรือผู้ดูแล สถานที่นั้นๆ แม้จะมีผู้อื่นเตือน	0
	3. พูดยุติและตอบคำถามในสิ่งที่จริง	
	- เด็กพูดยุติและตอบคำถามในสิ่งที่จริงทุกครั้ง	3
	- เด็กพูดยุติและตอบคำถามในสิ่งที่จริงบางครั้ง	2
	- เด็กพูดยุติและตอบคำถามในสิ่งที่จริง เมื่อมีผู้อื่นเตือน	1
	- เด็กไม่พูดยุติและตอบคำถามในสิ่งที่จริงทุกครั้ง	0
	4. ปฏิบัติตามกฎกติกาของห้องเรียน	
- เด็กปฏิบัติตามกฎกติกาของห้องเรียนด้วยตนเองทุกครั้ง	3	
- เด็กปฏิบัติตามกฎกติกาของห้องเรียนเป็นบางครั้ง	2	
- เด็กปฏิบัติตามกฎกติกาของห้องเรียน เมื่อมีผู้อื่นเตือน	1	
- เด็กไม่ปฏิบัติตามกฎกติกาของห้องเรียน แม้จะมีผู้อื่นเตือน	0	

คุณธรรม จริยธรรม	พฤติกรรมที่ปรากฏ	คะแนนที่ได้
	1. จัดเก็บของใช้เข้าที่เรียบร้อยหลังทำกิจกรรมเสร็จ - เด็กจัดเก็บของใช้เข้าที่เรียบร้อยทันที 3 - เด็กจัดเก็บของใช้เข้าที่ให้เรียบร้อย 2 - เด็กเริ่มเก็บของใช้เข้าที่ให้เรียบร้อย เมื่อมีผู้อื่นเตือน 1 - เด็กไม่เก็บของใช้เข้าที่หลังจากทำกิจกรรมเสร็จทุกครั้ง แม้จะมีผู้อื่นเตือน 0	
พฤติกรรมทาง จริยธรรมด้าน ความรับผิดชอบ	2. รับผิดชอบงานที่ได้รับมอบหมายเสร็จตามกำหนด - เด็กทำงานที่ได้รับมอบหมายเสร็จทันเวลาที่กำหนดทุกครั้ง 3 - เด็กทำงานที่ได้รับมอบหมายเสร็จทันเวลาบางครั้ง 2 - เด็กทำงานที่ได้รับมอบหมายเสร็จทันเวลา เมื่อมีผู้อื่นเตือน 1 - เด็กทำงานที่ได้รับมอบหมายไม่เสร็จทันเวลา แม้จะมีผู้อื่นเตือน 0	
	3. ยอมรับในสิ่งที่ตนเองกระทำลงไป - เด็กยอมรับในสิ่งที่ตนเองกระทำลงไปทุกครั้ง 3 - เด็กยอมรับในสิ่งที่ตนเองกระทำลงไปบางครั้ง 2 - เด็กยอมรับในสิ่งที่ตนเองกระทำลงไป เมื่อมีผู้อื่นเตือน 1 - เด็กไม่ยอมรับในสิ่งที่ตนเองกระทำลงไปทุกครั้ง แม้จะมีผู้อื่นเตือน 0	
	4. มาโรงเรียนตรงเวลา - เด็กมาโรงเรียนก่อนเข้าแถวเคารพธงชาติทุกครั้ง 3 - เด็กมาโรงเรียนหลังเข้าแถวเคารพธงชาติ จำนวน 1-3 ครั้ง/สัปดาห์ 2 - เด็กมาโรงเรียนหลังเข้าแถวเคารพธงชาติ มากกว่า 3 ครั้ง/สัปดาห์ เมื่อต้องมีผู้อื่นเตือน 1 - เด็กมาโรงเรียนหลังเข้าแถวเคารพธงชาติเกือบทุกวัน แม้จะมีผู้อื่นเตือน 0	

จริยธรรม	พฤติกรรมที่ปรากฏ	คะแนนที่ได้
พฤติกรรมทาง จริยธรรมด้าน ความ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่	1. แบ่งปันของให้เพื่อนอย่างเต็มที่ - เด็กแบ่งปันของให้เพื่อนอย่างเต็มที่ทุกครั้ง - เด็กแบ่งปันของให้เพื่อนอย่างเต็มที่บางครั้ง - เด็กแบ่งปันของให้เพื่อน เมื่อต้องมีผู้อื่นเตือน - เด็กไม่แบ่งปันของให้เพื่อน แม้จะมีผู้อื่นเตือน	3 2 1 0
	2. รู้จักให้อภัยผู้อื่น - เด็กรู้จักให้อภัยเพื่อนทุกครั้ง - เด็กให้อภัยเพื่อนบางครั้ง - เด็กให้อภัยเพื่อน เมื่อต้องมีผู้อื่นเตือน - เด็กไม่ให้อภัยเพื่อน แม้ว่าจะมีผู้อื่นเตือน	3 2 1 0
	3. มีน้ำใจช่วยเหลือผู้อื่น - เด็กมีน้ำใจช่วยเหลือผู้อื่นทุกครั้ง - เด็กมีน้ำใจช่วยเหลือผู้อื่นบางครั้ง - เด็กมีน้ำใจช่วยเหลือผู้อื่น เมื่อมีผู้อื่นขอร้องให้ช่วยเหลือ - เด็กไม่ช่วยเหลือผู้อื่นทุกครั้ง แม้ว่าจะมีผู้อื่นขอร้องให้ช่วยเหลือ	3 2 1 0
	4. ให้เพื่อนร่วมเล่นด้วย - เด็กให้เพื่อนร่วมเล่นด้วยอย่างเต็มที่ทุกครั้ง - เด็กให้เพื่อนร่วมเล่นด้วยบางครั้ง - เด็กให้เพื่อนร่วมเล่นด้วย เมื่อมีผู้อื่นเตือน - เด็กไม่ให้เพื่อนร่วมเล่นด้วย แม้ว่าจะมีผู้อื่นเตือน	3 2 1 0

แบบสังเกตพฤติกรรมทางจริยธรรมของเด็กวัยอนุบาล

ชื่อ-นามสกุล ผู้ถูกสังเกต ค.ช./ค.ญ. ชั้น.....

ชื่อ-นามสกุล ผู้สังเกต.....ผู้สังเกตคนที่.....

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.เวลา.....สถานที่.....

ก่อนการทดลอง

หลังการทดลอง

ลำดับ ที่	รายการ	ระดับคะแนนของ พฤติกรรม				หมายเหตุ
		3	2	1	0	
1.	พฤติกรรมทางจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์					
1.1	ขออนุญาตก่อนหยิบของผู้อื่น					
1.2	นำสิ่งของที่พบเห็นไปส่งคืนเจ้าของหรือคุณครู หรือผู้ดูแลสถานที่นั้นๆ					
1.3	พูดและตอบคำถามในสิ่งที่จริง					
1.4	ปฏิบัติตามกฎกติกาของห้องเรียน					
2.	พฤติกรรมทางจริยธรรมด้านความรับผิดชอบ					
2.1	จัดเก็บของใช้เข้าที่เรียบร้อยหลังทำกิจกรรมเสร็จ					
2.2	รับผิดชอบงานที่ได้รับมอบหมายตามกำหนด					
2.3	ยอมรับในสิ่งที่ตนเองกระทำลงไป					
2.4	มาโรงเรียนตรงเวลา					
3.	พฤติกรรมทางจริยธรรมด้านความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่					
3.1	แบ่งปันสิ่งของให้เพื่อนอย่างเต็มใจ					
3.2	รู้จักให้อภัยผู้อื่น					
3.3	มีน้ำใจช่วยเหลือผู้อื่น					
3.4	ให้เพื่อนร่วมเล่นด้วย					

ภาคผนวก ค

ตัวอย่าง แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบไม่จบเรื่อง

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตัวอย่าง

วันที่ 8 มิถุนายน พ.ศ. 2552

หน่วยการเรียนรู้ ตัวเรา

เป้าหมาย

เพื่อให้เด็กเกิดพฤติกรรมทางจริยธรรมด้านความรับผิดชอบ ในการปฏิบัติตนที่ถูกต้องในเรื่องการจัดเก็บของใช้เข้าที่เรียบร้อยหลังทำกิจกรรมเสร็จ

วัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม

1. เพื่อให้เด็กกล้าแสดงออกทางความคิดผ่านการสนทนา
2. เพื่อให้เด็กตอบคำถามได้จากเรื่องที่เล่า
3. เพื่อให้เด็กได้แสดงบทบาทสมมติตามจินตนาการ

วิธีดำเนินการ

ขั้นที่ 1 นำเสนอสถานการณ์ปัญหา

1. เด็กนั่งเป็นครึ่งวงกลม ครูสนทนากับเด็กดังนี้
 - 1) เด็กชอบเล่นของเล่นนุ่มนิ่มมากที่สุด
 - 2) เมื่อเด็กๆ เล่นของเล่นเสร็จแล้วควรทำอย่างไร
 - 3) ใครบ้างที่เล่นแล้วไม่เก็บของเล่น และใครบ้างที่เล่นแล้วเก็บของเล่น
2. ครูถามเด็กๆว่า รู้ไหมว่า ถ้าเล่นของเล่นแล้วไม่เก็บเข้าที่จะเกิดอะไรขึ้น เด็กๆลองดูภาพที่คุณครูนำมาให้ดูนะคะ

3. ครูถามเด็กๆว่า เกิดอะไรขึ้นในภาพ และเด็กๆคิดว่าเป็นเพราะอะไร เด็กๆลองมาฟังเรื่องราวของเด็กผู้ชายคนนี้กันว่าเป็นอย่างไร แล้วทำไมจึงเกิดเหตุการณ์ขึ้นในภาพ
4. ครูเล่านิทาน โดยการใช้นั่งสื่อนิทานประกอบ

ขั้นที่ 2 หยุดการดำเนินเรื่อง

นิทานเรื่อง ของเล่นที่หายไปกับเด็กชายเจ้าอารมณ์

ผู้แต่ง ปานกัใหญ่

ภาพประกอบ ม.ล.ประกายพริก จักรพันธ์

น้องหนึ่งเป็นลูกคนเดียว พ่อกับแม่จึงรัก และตามใจน้องหนึ่งมาก เพราะทุกคนพากันรัก และตามใจแบบนี้เอง น้องหนึ่งจึงกลายเป็นเด็กเจ้าอารมณ์ พอมีใครขัดใจ หรือเวลาไม่ได้ตั้งใจ น้องหนึ่งก็จะขว้างปาของเล่นจนกว่าจะหายโมโห “โรบอท” เป็นหุ่นยนต์ตัวโปรดของน้องหนึ่ง เวลาไปไหน น้องหนึ่งก็จะพาโรบอทไปด้วยเสมอ และอยู่เป็นเพื่อนกันตลอดเวลา โรบอทจึงรักน้องหนึ่งมาก

เช้าวันเสาร์น้องหนึ่งนั่งเล่นโรบอทอยู่ในห้อง พ่อติแม่เรียกน้องหนึ่งให้มากินข้าว น้องหนึ่งจึงวางโรบอททิ้งไว้บนพื้นโดยไม่เก็บใส่กล่องให้เรียบร้อย น้องหนึ่งรีบลุกขึ้นโดยไม่ทันระวังตัวจึงเหยียบโรบอทที่วางอยู่บนพื้นห้องจนลั่นหกล้มอย่างแรง “โธรม... โธรม” ด้วยความโกรธ น้องหนึ่งจึงขว้างโรบอทออกไปนอกหน้าต่าง “นี่แน่ะ! ออกไปให้พ้นเลยนะ..อู๊...ย...ย เจ็บจัง” โรบอทหล่นลงไปนอนฟูมไม่ขยับหน้า...หมาน้อยเดินผ่านมาเห็นเข้าพอดี มันจึงคาบโรบอทไปเตะเล่นในป่าหญ้า ห่างจากบ้านออกไปไกล... “อู๊! ช่วยด้วยๆ ปล่อยฉันนะเจ้าหมาน้อย” พอหมาน้อยเล่นจนเบื่อแล้ว มันก็เดินจากไป ทิ้งโรบอทไว้ในป่าหญ้าคนเดียว พอดตก้าน้องหนึ่งก็อารมณ์ดีขึ้น และกำลังจะมาเล่นโรบอทต่อ แล้วก็นึกได้ว่าตัวเองเป็นคนขว้างโรบอทออกไปนอกหน้าต่างเสียแล้ว...แล้วน้องหนึ่งจะอย่างไรดี

5. ใช้คำถามเพื่อเปิดโอกาสให้เด็กแสดงความคิดในเรื่อง

- 1) เด็กๆคิดว่าน้องหนึ่งจะอย่างไรต่อไป
- 2) เมื่อเจอโรบอทแล้วน้องหนึ่งจะอย่างไร
- 3) ทำไมน้องหนึ่งถึงเหยียบโรบอท แล้วจะอย่างไรให้น้องหนึ่งไม่เหยียบเจ้าโรบอท

6. เด็กสรุปเรื่องราวในการแสดงบทบาทสมมติในตอนต่อไป

7. ทหาอาสาสมัครออกมาแสดง และกำหนดผู้แสดง โดยแบ่งเด็กออกเป็น 2 กลุ่มดังนี้

7.1 กลุ่มที่ 1 ผู้เล่นบทบาทสมมติ จำนวน 4 คน โดยแสดงเป็นตัวละครดังนี้

7.1.1 พ่อ

7.1.2 แม่

7.1.3 น้องหนึ่ง

7.1.4 สุนัข

7.2 กลุ่มที่ 2 ผู้ชมการแสดงบทบาทสมมติ มีหน้าที่ดังนี้

7.2.1 สังเกตการณ์เล่นบทบาทสมมติของผู้แสดง

ขั้นที่ 3 เล่นบทบาทสมมติจากการให้เด็กเสนอความคิดเห็น

8. นักแสดงเตรียมตัว แสดงบทบาทสมมติ โดยใช้อุปกรณ์ที่ครูเตรียมมา
9. เด็กออกมาแสดงบทบาทสมมติให้เพื่อนๆ ดู โดยมีเด็กที่ไม่ได้ทำการแสดงเป็นผู้ชม และสังเกตการแสดงบทบาทสมมติของเพื่อนๆ

ขั้นที่ 4 อภิปรายและประเมินผล

10. เด็กแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับตัวละคร ที่เด็กชื่นชอบ และบอกเหตุผลว่าทำไมเด็กถึงชอบตัวละครตัวนั้นๆ

สื่อและอุปกรณ์

1. แผ่นภาพ
2. หนังสือนิทาน เรื่อง ของเล่นที่หายไปกับเด็กชายเจ้าอารมณ์
3. อุปกรณ์ที่ใช้ประกอบการเล่นบทบาทสมมติ ประกอบด้วย หุ่นยนต์เด็กเล่น ที่คาดศีรษะรูปสุนัข แว่นตาคูณพ้อ ผ้ากันเปื้อนของคุณแม่

ประเมินผล

พฤติกรรม	วิธีการประเมิน	ประเด็นที่ประเมิน	จำนวนเด็ก
1. การแสดงความคิดเห็น	1. ภาษา	- ความต่อเนื่องของนิทาน - การคิดเชิงบวก - ตรงประเด็น - การพูดถึงชื่อตัวละคร และลักษณะของตัวละคร	
2. บทบาทสมมติ	1. ภาษา 2. ท่าทาง	- การแสดงเป็นตัวละคร	

บันทึกผลหลังการสอน

.....

.....

.....

.....

.....

.....

วันที่ 9 มิถุนายน พ.ศ. 2552

หน่วยการเรียนรู้ ตัวเรา

เป้าหมาย

เพื่อให้เด็กเกิดพฤติกรรมทางจริยธรรมด้านความรับผิดชอบ ในการปฏิบัติตนที่ถูกต้องในเรื่องการจัดเก็บของใช้เข้าที่เรียบร้อยหลังทำกิจกรรมเสร็จ

วัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม

1. เพื่อให้เด็กกล้าแสดงออกทางความคิดผ่านการสนทนา
2. เพื่อให้เด็กรู้จักสถานที่ในการเก็บของเข้าที่ให้เรียบร้อยเมื่อใช้เสร็จ
3. เพื่อให้เด็กตอบคำถามได้จากเรื่องที่เล่า
4. เพื่อให้เด็กได้แสดงบทบาทสมมติตามเนื้อเรื่องในนิทาน

วิธีดำเนินการ

1. ร้องเพลง “น้องหนึ่งลืมเก็บโรบอท”

น้องหนึ่งลืมเก็บโรบอท (ซ้ำ)

โรบอทหายไป

น้องหนึ่งเสียใจ

จะทำอย่างไร คิดถึงโรบอท (ซ้ำ)

2. ครูและเด็กทำท่าทางประกอบเพลง

ขั้นที่ 5 แสดงเพิ่มเติม

3. สนทนากับเด็กเกี่ยวกับนิทานที่เล่าไปเมื่อวาน
 - 1) เมื่อวานนี้คุณครูเล่านิทานเกี่ยวกับอะไร
 - 2) มีใครบ้างในนิทาน
 - 3) เพราะอะไรน้องหนึ่งถึงหกล้ม
4. ครูสนทนากับเด็ก “เด็กๆอยากรู้ไหมว่าจริงๆแล้วน้องหนึ่งเขาทำอะไรต่อไปในหนังสือนิทาน เขาจะ怎样做ที่เด็กบอกหรือเปล่า”
5. ครูเล่านิทานต่อจากที่น้องหนึ่งรู้ว่าโรบอทหายไป

นิทานเรื่อง ของเล่นที่หายไปกับเด็กชายเจ้าอารมณ์ (ตอนที่ 2)

ผู้แต่ง ปานกัญญา

ภาพประกอบ ม.ล.ประกายพริก จักรพันธุ์

แล้วคืนนั้น น้องหนึ่งก็นอนร้องไห้คิดถึงโรบอททั้งคืนเลย “ฮือ..ฮือ...ฮือ โรบอทหายไปไหน?” ส่วนโรบอทก็นอนร้องไห้คิดถึงน้องหนึ่งเหมือนกัน “ฮือ..ฮือ..ฮือ.. คิดถึงน้องหนึ่งจังเลย”

“เอ๊ะ! ..เสียงใครมาร้องให้แถวนี้ละ” แมวเหมียวนั่นเอง..บังเอิญแมวเหมียววิ่งผ่านมาทางนี้พอดี “ฉันทลงทาง...และคิดถึงน้องหนึ่งมาก แมวเหมียวพาฉันทกลับบ้านหน่อยนะ” ไรบอทขอร้องให้แมวเหมียวช่วย เมื่อแมวเหมียวได้ยินดังนั้น ก็รู้สึกสงสารไรบอทมาก มันจึงพาไรบอทไปส่งบ้าน และวางไรบอทไว้ตรงหน้าประตู

พอตอนเช้าหนึ่งก็เปิดประตูมาเจอไรบอท น้องหนึ่งดีใจมากที่ได้ไรบอทกลับคืนมา และสัญญาว่าต่อไปจะดูแลไรบอทอย่างดี หลังจากนั้น ทุกครั้งที่น้องหนึ่งเล่นของเล่นเสร็จแล้ว น้องหนึ่งจะเก็บของเล่นใส่กล่องให้เรียบร้อย รวมทั้งรักและดูแลของเล่นทุกชิ้นอย่างดี “เพราะของเล่นทุกชิ้นจะรักเจ้าของมาก เด็กๆ ต้องรักและดูแลของเล่นดีๆ นะจ๊ะ”

6. หาอาสาสมัครออกมาแสดงบทบาทสมมติ เป็นน้องหนึ่ง ไรบอท แมวเหมียว และผู้ดำเนินเรื่อง
7. เด็กออกมาแสดงบทบาทสมมติให้เพื่อนๆ ดู โดยมีเด็กที่ไม่ได้ทำการแสดงเป็นผู้ชม และสังเกตการแสดงบทบาทสมมติของเพื่อนๆ

ขั้นที่ 6 อภิปราย และประเมินผลอีกครั้ง

8. สนทนากับเด็กเกี่ยวกับละครที่เด็กได้เล่นไปแล้ว
 - 1) เด็กๆ คิดว่าชอบเรื่องที่เด็กๆ คิดเอง หรือเรื่องจากหนังสือนิทานมากกว่ากัน
 - 2) เด็กๆ ชอบตัวละครตัวไหน
 - 3) ถ้าน้องหนึ่งหาไรบอทไม่เจอ น้องหนึ่งจะรู้สึกอย่างไร
 - 4) ถ้าเด็กๆ เป็น ไรบอทที่ถูกทิ้งเด็กจะรู้สึกอย่างไร
9. ครูนำตะกร้าใส่ของเล่นที่อยู่ตามมุมต่างๆ ในห้องออกมา เด็กๆ นำของเล่นไปเก็บตามมุมให้ถูกต้อง และเรียบร้อย
10. เด็กๆ ช่วยกันดูของเล่นที่เพื่อนๆ นำไปเก็บตามมุมว่าถูกต้องหรือไม่ และช่วยกันนำของเล่นไปเก็บให้ถูกต้องถ้าเพื่อนเก็บผิดที่
11. ครูสนทนากับเด็กเกี่ยวกับภาพ
 - 1) ทำไมจึงวางของเล่นไว้ตรงนั้น
 - 2) ถ้าวางของเล่นไว้บนพื้นจะเกิดอะไรขึ้น

สื่อและอุปกรณ์

1. เพลง “น้องหนึ่งลืมเก็บไรบอท”
2. หนังสือนิทาน เรื่องของเล่นที่หายไปกับเด็กชายเจ้าอารมณ์
3. อุปกรณ์ในการแสดงบทบาทสมมติ ประกอบด้วย หุ่นยนต์ ที่คาดศีรษะรูปแมวเหมียว
4. ตะกร้าใส่ของเล่น

ประเมินผล

พฤติกรรม	วิธีการประเมิน	ประเด็นที่ประเมิน	จำนวนเด็ก
1. การแสดงความ คิดเห็น	1. ภาษา 2. ภาพ	- การคิดเชิงบวก - ตรงประเด็น - การพูดถึงชื่อตัว ละคร และลักษณะ ของตัวละคร - วางตำแหน่งของเล่น	
2. บทบาทสมมติ	1. ภาษา 2. ท่าทาง	- การแสดงเป็นตัว ละคร	
3. การจัดเก็บของใช้	1. ท่าทาง	- การเก็บของถูกที่ เรียบร้อย	

บันทึกผลหลังการสอน

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วันที่ 10 มิถุนายน พ.ศ. 2552

หน่วยการเรียนรู้ ตัวเรา

เป้าหมาย

เพื่อให้เด็กเกิดพฤติกรรมทางจริยธรรมด้านความรับผิดชอบ ในการปฏิบัติตนที่ถูกต้องในเรื่องการจัดเก็บของใช้เข้าที่เรียบร้อยหลังทำกิจกรรมเสร็จ

วัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม

1. เพื่อให้เด็กฝึกการลำดับเหตุการณ์
2. เพื่อให้เด็กแสดงความคิดเห็นผ่านการสนทนา
3. เพื่อให้เด็กตอบคำถามที่จะนำความรู้ที่ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้

วิธีดำเนินการ

ขั้นที่ 7 สรุปการเรียนรู้

1. สร้างข้อตกลงในการเล่นเก็เรียงลำดับ ดังนี้
 - 1) เด็กจับกลุ่มๆ ละ 10 คน
 - 2) ช่วยกันเรียงลำดับเหตุการณ์จากนิทานเรื่อง ของเล่นที่หายไปกับเด็กชายเจ้าอารมณ์
 - 3) ครูให้สัญญาณเริ่ม-หยุด
 - 4) เมื่อครูให้สัญญาณหยุด ให้เด็กๆ เลือกอสาสมัครออกมาเล่าเรื่องตามภาพที่เด็กช่วยกันเรียง
 - 5) ให้เพื่อนๆ กลุ่มที่ยังไม่ได้เล่า สังเกตภาพที่กลุ่มที่เล่าว่าเรียงภาพถูกหรือไม่
 - 6) อสาสมัครออกมาช่วยเพื่อนเรียงใหม่
 - 7) ครูทบทวนนิทานเรื่องของเล่นที่หายไปกับเด็กชายเจ้าอารมณ์ ตามลำดับเหตุการณ์ที่เด็กๆ ช่วยกันเรียงลำดับ
2. ครูสนทนากับเด็ก
 - 1) ถ้าเด็กๆ เล่นของเล่นเสร็จแล้วเด็กๆ จะทำอะไร
 - 2) เด็กๆ สามารถเก็บช่วยคุณพ่อ คุณแม่เก็บของอะไรได้บ้าง
 - 3) เด็กๆ คิดว่าถ้าของเล่นของเด็กๆ หายไป เด็กๆ จะรู้สึกอย่างไร
 - 4) ทำไมเล่นของเล่นเสร็จแล้วต้องจัดเก็บให้เรียบร้อย

สื่อและอุปกรณ์

1. ภาพลำดับเหตุการณ์เรื่อง ของเล่นที่หายไปกับเด็กชายเจ้าอารมณ์ 8 ลำดับ จำนวน 3 ชุด

2. เครื่องเคาะจังหวะ

การประเมิน

พฤติกรรม	วิธีการประเมิน	ประเด็นที่ประเมิน	จำนวนเด็ก
1. ความรู้ ความเข้าใจ	1. ภาษา 2. การเรียงภาพ	- อธิบายสถานการณ์ตามนิทาน	
2. การแสดงความคิดเห็น	1. ภาษา	- การคิดเชิงบวก - การเชื่อมโยงสู่สถานการณ์จริงในชีวิตประจำวัน	

บันทึกผลหลังการสอน

.....

.....

.....

.....

ตัวอย่าง

วันที่ 20 กรกฎาคม พ.ศ. 2552

หน่วยการเรียนรู้ ไข่

เป้าหมาย

เพื่อให้เด็กเกิดพฤติกรรมทางจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์ ในการปฏิบัติหน้าที่ถูกต้องในเรื่อง การนำสิ่งของที่พบเห็น ไปส่งคืนเจ้าของหรือคุณครู หรือผู้ดูแลสถานที่นั้นๆ

วัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม

1. เพื่อให้เด็กฟังและตอบคำถามได้อย่างถูกต้อง
2. เพื่อให้เด็กแสดงความคิดเห็นผ่านการสนทนา
3. เพื่อให้เด็กรู้จักนำสิ่งของที่พบเห็น ไปส่งคืนเจ้าของหรือคุณครู ผ่านสถานการณ์จำลอง
4. เพื่อให้เด็กปฏิบัติตามคำสั่งได้อย่างถูกต้อง

วิธีดำเนินการ

ขั้นที่ 1 นำเสนอสถานการณ์ปัญหา

1. ครูนำตุ๊กตาสุนัข กระต่าย และกบ วางไว้ที่ส่วนต่างๆของห้อง ตอนที่เด็กๆออกไปเข้าห้องน้ำ
2. สังเกตการณ์ขณะที่เด็กๆเดินกลับเข้ามาในห้อง ว่าเด็กจะอย่างไรกับตุ๊กตาทั้ง 3 ตัว
3. ครูสนทนากับเด็ก
 - 1) ใครเห็นตุ๊กตาสุนัข กระต่าย และกบของครูบ้าง
 - 2) ใครเป็นคนเก็บตุ๊กตาไป แล้วสัมภาษณ์เด็กที่เอามาให้ว่าเจอที่ไหน
4. ครูพูดว่า “ครูมีเรื่องจะมาเล่าให้เด็กๆฟัง เขาก็เก็บของได้เหมือนกัน แต่เขาเก็บอะไรได้นะ เด็กลองตั้งใจฟังดูให้ดีๆนะคะ”
- 5.

ขั้นที่ 2 หยุดการดำเนินเรื่อง

6. ครูเปิดผ้าคลุมฉากครอก แล้วเริ่มเล่านิทาน โดยการใช้หุ่นมือประกอบการเล่า เนื้อเรื่องดังนี้

นิทาน เรื่อง กระปุกออมสินของป้าไก่

เรื่อง โดย ย้งลักษณ์ ช่วงทอง

ภาพ โดย วราพร ตรียุทธกุล

ป้าไก่ เป็นแม่ไก่ตัวใหญ่ ใจดีและเป็นขวัญใจของเด็กๆ โรงเรียนอนุบาลที่อยู่ตรงข้ามกับร้าน ไอศกรีมแสนอร่อยของป้าไก่ ทุกวันหลังจากที่ป้าไก่ขายไอศกรีมเสร็จแล้วก็

จะนำเงินที่ได้มาหยอดกระปุกออมสินหมู่น้อยสี่ฟ้า จนกระทั่งวันหนึ่ง “เอ...สงสัยเจ้า
ออมสินหมู่น้อย จะเต็มเกินกว่าจะหยอดได้แล้วละคงต้องเอาไปฝากธนาคารเสียที”

วันนี้ป้าไก่จึงปิดร้านเร็ว เพราะต้องรีบไปธนาคาร ด้วยความเร่งรีบป้าไก่จึงลืมหยิบ
กระปุกออมสินไปด้วย ขณะเดียวกัน ด็กก็หมาน้อย และเจ้าจ้อเพื่อนรัก ได้มาที่ร้านป้าไก่
เพื่อซื้อไอศกรีม ด็กก็ “ป้าไก่ครับ ผมเอาไอติมรสช็อกโกแลต 1 แท่งครับ” เจ้าจ้อ “ผมด้วย
ครับ” ทั้งสองยืนรอสักพักก็ไม่ได้ยินเสียงตอบจากป้าไก่ จึงชะ โงกหน้าเข้าไปดูในร้าน
แล้วด็กก็ก็หันไปพบกระปุกออมสินที่ป้าไก่อืมไว้ “เจ้าจ้อ คุณสิกระปุกออมสินของใครก็ไม่รู้
อันเบ้อเริ่มเลย หนักด้วย สงสัยจะมีเงินเยอะแยะเลยนะ” “เราว่าของป้าไก่อืมไว้แน่ๆ เลย
แล้วด็กก็ กับเจ้าจ้อ จะทำอย่างไรต่อไปดี...

7. ใช้คำถามเพื่อเปิดโอกาสให้เด็กแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับตอนต่อไปของเนื้อเรื่อง

- 1) เด็กๆคิดว่า เจ้าจ้อกับด็กจะทำอย่างไรต่อไปกับกระปุกออมสินของป้าไก่
- 2) ถ้าทั้งสองไม่เอาไปคืนป้าไก่อ่า จะรู้สึกอย่างไร
- 3) แล้วป้าไก่อ่าจะรู้สึกอย่างไร ถ้าด็กก็กับเจ้าจ้อ นำกระปุกออมสินมาคืน

8. เด็กสรุปเรื่องราวในการแสดงบทบาทสมมติในตอนต่อไป

9. หาอาสาสมัครออกมาแสดง และกำหนดผู้แสดง โดยแบ่งเด็กออกเป็น 3 กลุ่มดังนี้

- กลุ่มที่ 1 ผู้เล่นบทบาทสมมติ เป็น ป้าไก่ เจ้าจ้อ และด็กก็
- กลุ่มที่ 2 ผู้ชมการแสดงบทบาทสมมติ

ขั้นที่ 3 เล่นบทบาทสมมติจากการให้เด็กเสนอความคิดเห็น

10. นักแสดงเตรียมตัว แสดงบทบาทสมมติ โดยใช้อุปกรณ์ที่ครูเตรียมมา ได้แก่ ฉากร้าน
ไอศกรีมของป้าไก่ กระปุกออมสินกระดาษ หุ่นมือเจ้าจ้อ และหุ่นมือเจ้าด็กก็
11. เด็กออกมาแสดงบทบาทสมมติให้เพื่อนๆ ดูโดยมีเด็กที่ไม่ได้ทำการแสดงเป็นผู้ชม
และสังเกตการแสดงบทบาทสมมติของเพื่อนๆ

ขั้นที่ 4 อภิปรายและประเมินผล

12. เด็กแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับตัวละคร ที่เด็กชื่นชอบ
13. เด็กทำท่าทางของตัวละครที่เด็กชื่นชอบให้เพื่อนๆ และบอกเหตุผลว่าทำไมเด็กๆถึง
ชอบตัวละครนั้นๆ

สื่อและอุปกรณ์

1. ตุ๊กตาสุนัข ตุ๊กตาคบ และตุ๊กตากระต่าย
2. ฉากแสดงละคร
3. หุ่นมือ
4. นิทานเรื่อง กระปุกออมสินของป้าไก่

5. อุปกรณ์ประกอบการแสดงบทบาทสมมติ ได้แก่ ฉากร้านไอศกรีมของป้าไก่ กระปุกออมสินกระดาษ หุ่นมือเจ้าจ้อ และหุ่นมือเจ้าดิกกี้

ประเมินผล

พฤติกรรม	วิธีการประเมิน	ประเด็นที่ประเมิน	จำนวนเด็ก
1. การแสดงความคิดเห็น	1. ภาษา	- ความต่อเนื่องของนิทาน - การคิดเชิงบวก - ตรงประเด็น - การพูดถึงชื่อตัวละคร และลักษณะของตัวละคร - การแสดงท่าทางเป็นตัวละคร	
2. บทบาทสมมติ	1. ภาษา 2. ท่าทาง	- การแสดงเป็นตัวละคร	
3. ด้านความซื่อสัตย์	1. ท่าทาง	- เก็บการตุ้กตาที่ตกอยู่ไปส่งให้คุณครู	

บันทึกผลหลังการสอน

.....

.....

.....

.....

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วันที่ 21 กรกฎาคม พ.ศ. 2552

หน่วยการเรียนรู้ ไข่

เป้าหมาย

เพื่อให้เด็กเกิดพฤติกรรมทางจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์ ในการปฏิบัติตนที่ถูกต้องในเรื่อง การนำสิ่งของที่พบเห็น ไปส่งคืนเจ้าของหรือคุณครู หรือผู้ดูแลสถานที่นั้นๆ

วัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม

1. เพื่อให้เด็กแสดงความคิดเห็นผ่านการสนทนา
2. เพื่อให้เด็กฟังและตอบคำถามอย่างถูกต้อง
3. เพื่อให้เด็กรู้จักวิธีการประดิษฐ์ของเล่น
4. เพื่อให้เด็กเรียนรู้เรื่องสิ่งของที่พบเห็น ไปส่งคืนเจ้าของหรือคุณครู หรือผู้ดูแลสถานที่นั้นๆผ่านการแสดงบทบาทสมมติ

วิธีดำเนินการ

1. ครูนำภาพข่าวและอ่านเด็กข่าวให้เด็กฟังเกี่ยวกับคนเก็บทองใต้ หรือถ้าบังเอิญมีเด็กเก็บของใต้ส่งคืนก็จะนำเด็กคนนั้นเป็นตัวอย่าง
 2. ครูสนทนากับเด็กเกี่ยวกับข่าว
 - 1) คนในรูปเก็บอะไรได้ที่ไหน
 - 2) เด็กๆคิดว่าถ้าเก็บได้แล้วไม่นำไปคืนจะเป็นอย่างไร
 - 3) เจ้าของทองรู้สึกอย่างไรเมื่อได้ทองคำคืน
 3. ครูพูดว่า เมื่อวานนี้ใครนะ ก็เก็บของใต้เหมือนกัน จริงๆแล้วเจ้าจ้อกะดึกก็เขาจะทำอย่างไรกับกระปุกออมสิน รอคุณนะ ว่าจะเหมือนกับที่เด็กๆคิดไว้เมื่อวานหรือเปล่า
- ขั้นที่ 5 แสดงเพิ่มเติม**
4. ครูเล่าเรื่องกระปุกออมสินของป้าไก่ โดยใช้หนังสือนิทานประกอบ เริ่มเล่าตั้งแต่หน้า 8

นิทาน เรื่อง กระปุกออมสินของป้าไก่(ตอนที่ 2)

เรื่อง โดย ยิ่งลักษณ์ ช่างทอง

ภาพ โดย วราพร ศรียุทธกุล

ดึกก็หันไปพบกระปุกออมสินที่ป้าไก่อัดไว้ “เจ้าจ้อ คูสิกระปุกออมสินของใครก็ไม่รู้ อัน เบื่อเริ่มเลย หนักด้วย สงสัยจะมีเงินเยอะแยะเลยนะ” “เราว่าของป้าไก่อัดไว้แน่ๆ เลย เราเก็บไปให้ ป้าไก่อที่บ้านกันเถอะ เดี่ยวคนอื่นมาเห็นจะขโมยไป” ดึกก็บอกเจ้าจ้อ แต่เจ้าจ้อทำหน้าที่ผิดหวัง และ พุคซั๊กชวนดึกที่ว่า “ดึกก็ คิดดูสิว่าใน กระปุกออมสินมีเงินเยอะแยะ ถ้าเราเอามาแบ่งกันเราก็มีเงินไว้ ซื่อขนม และของที่เราอยากได้ไงล่ะ ไม่บอกก็ไม่มีใครรู้หรอก” ดึกก็จึงเตือนเพื่อนว่า “เจ้าจ้อ...ป้าไก่อ

อุตสาหกรรมเก็บเงินกว่าจะได้เขอะขนาดนี้ ถ้าเราเอาไปก็เท่ากับเราเป็นขโมยนะ จำที่คุณครูสอนได้ไหมว่าเด็กดีต้องซื่อสัตย์ และไม่ยากลักขโมยของที่ไม่ใช่ของเรา เพราะฉะนั้นเราควรจะเอากระปุกออมสินไปคืนป่าไถ่ล่ะ” เจ้าจ้อจึงสำนึกได้ และขอโทษเพื่อน “จริงด้วยดีก็ เราขอใจนะ ที่เดือนเรา ถ้าอย่างนั้น เราเอากระปุกออมสินไปคืนป่าไถ่กันดีกว่า” ดีก็ “จ้ะรีบไปกันเถอะ” ระหว่างที่ทั้งสองกำลังไปหาป่าไถ่ที่บ้านนั้น ก็พบกับป่าไถ่ที่กลางทางพอดี ดีก็กับเจ้าจ้อพูดพร้อมกันว่า “ป่าไถ่ครับ พวกผมเจอกระปุกออมสินของป่าไถ่ และกำลังจะนำไปคืนที่บ้านของป่าไถ่ครับ” ป่าไถ่ดีใจมากที่เจอกระปุกออมสิน และชื่นชมดีก็กับเจ้าจ้อว่าเป็นเด็กดีมีความซื่อสัตย์ และรู้จักเห็นอกเห็นใจผู้อื่น ป่าไถ่ “ดีก็ เจ้าจ้อ พวกหนูเป็นเด็กดีมากๆ ที่รู้จักซื่อสัตย์ ป้าขอให้เธอรักษาความดีนี้ตลอดไปนะจ๊ะ” ดีก็ เจ้าจ้อ “ครับผม” และรางวัลแห่งความดีที่ทั้งสองได้รับคือ ไอศกรีมฟรีตลอดปีจากป่าไถ่ซึ่งทำให้ทั้งสองภาคภูมิใจสุดๆ

5. หาอาสาสมัครออกมาแสดงบทบาทสมมติ เป็นป่าไถ่ เจ้าจ้อ ดีก็ และผู้ดำเนินเรื่อง
6. เด็กออกมาแสดงบทบาทสมมติให้เพื่อนๆ ดู โดยมีเด็กที่ไม่ได้ทำการแสดงเป็นผู้ชม และสังเกตการแสดงบทบาทสมมติของเพื่อนๆ

ขั้นที่ 6 อภิปราย และประเมินผลอีกครั้ง

7. สนทนากับเด็กเกี่ยวกับละครที่เด็กได้เล่นไปแล้ว
 - 1) เจ้าจ้อกับดีก็ทำอย่างไรกับกระปุกออมสิน
 - 2) เมื่อป่าไถ่ได้กระปุกออมสินคืน ป่าไถ่รู้สึกอย่างไร
 - 3) ถ้าเจ้าจ้อกับดีก็ไม่เอากระปุกออมสินไปคืนจะเป็นอย่างไร
 - 4) เพราะอะไรเจ้าจ้อกับดีก็จึงเอากระปุกออมสินไปคืน
8. เด็กแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับตัวละคร ที่เด็กชื่นชอบ

สื่อและอุปกรณ์

1. ภาพข่าว
2. หนังสือนิทานเรื่อง กระปุกออมสินของป่าไถ่
3. อุปกรณ์ในการเล่นบทบาทสมมติ ได้แก่ ฉากร้าน ไอศกรีมของป่าไถ่ กระปุกออมสิน กระดาษ หุ่นมือเจ้าจ้อ และหุ่นมือเจ้าดีก็

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

การประเมิน

พฤติกรรม	วิธีการประเมิน	ประเด็นที่ประเมิน	จำนวนเด็ก
1. บทบาทสมมติ	1. ภาษา 2. ท่าทาง	- การแสดงเป็นตัวละคร	
2. การแสดงความคิด	1. ภาษา 2. แผนภูมิ	- การคิดเชิงบวก - การพูดถึงชื่อตัวละคร และลักษณะของตัวละคร - การประคิษฐ์ตัวละคร	

บันทึกผลหลังการสอน

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วันที่ 22 กรกฎาคม พ.ศ. 2552

หน่วยการเรียนรู้ ไข่

เป้าหมาย

เพื่อให้เด็กเกิดพฤติกรรมทางจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์ ในการปฏิบัติหน้าที่ถูกต้องในเรื่องการนำสิ่งของที่พบเห็น ไปส่งคืนเจ้าของหรือคุณครู หรือผู้ดูแลสถานที่นั้นๆ

วัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม

1. เพื่อให้เด็กฟังคำสั่งและปฏิบัติตามคำสั่งได้ถูกต้อง
2. เพื่อให้เด็กเพื่อให้เด็กแสดงความคิดเห็นผ่านการสนทนา
3. เพื่อให้เด็กตอบคำถามที่จะนำความรู้ที่ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้

วิธีดำเนินการ

ขั้นที่ 7 สรุปการเรียนรู้

1. เด็กเลือกทำตัวละครที่ตัวเองชื่นชอบดังนี้ โดยเลือกทำเพียงคนละ 1 ตัว
 - 1.1 พับกระดาษและตกแต่งหน้าดึกกี้
 - 1.2 ระบายสีรูปเจ้าจ้อ
 - 1.3 ประดิษฐ์ถุงกระดาษหน้าป่าไก่อ
2. เมื่อเสร็จเด็กนั่งเป็นวงกลม หออาสาสมัครออกมาเล่าถึงฉากนิทานที่เด็กประทับใจ จะเป็นเรื่องตามนิทาน หรือเป็นเรื่องที่เด็กๆ แต่งขึ้นมาใหม่
3. ครูสนทนาเกี่ยวกับการนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวัน
 - 1) ถ้าเด็กๆ เจอของเล่นตกอยู่ในห้องเด็กๆ คิดว่าจะทำอย่างไร
 - 2) ถ้าเด็กๆ เจอแบงค์ 100 ตกอยู่ริมถนน เด็กๆ จะทำอย่างไร
 - 3) ถ้าเด็กๆ เจอร่มตกอยู่ในห้างสรรพสินค้า เด็กๆ จะทำอย่างไร
 - 4) เด็กๆ คิดว่าถ้าของเล่นของเด็กๆ หายไป เด็กๆ จะรู้สึกอย่างไร
 - 5) เด็กๆ คิดว่าเจ้าของที่ได้รับของคืนจะรู้สึกอย่างไร

สื่อและอุปกรณ์

1. กระดาษสีหน้าเดียว
2. กระดาษสีสองหน้า
3. ถุงกระดาษ
4. กาว
5. สีเทียน
6. รูปเจ้าจ้อ

การประเมิน

พฤติกรรม	วิธีการประเมิน	ประเด็นที่ประเมิน	จำนวนเด็ก
1. การแสดงความ คิดเห็น	1. ภาษา	- การคิดเชิงบวก - การเชื่อมโยงสู่ สถานการณ์จริงใน ชีวิตประจำวัน - การประคิษฐ์	

บันทึกผลหลังการสอน

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตัวอย่าง

วันที่ 31 สิงหาคม พ.ศ. 2552

หน่วยการเรียนรู้ บ้าน

เป้าหมาย

เพื่อให้เด็กเกิดพฤติกรรมทางจริยธรรมด้านความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ในการปฏิบัติตนที่ถูกต้อง ในเรื่องการแบ่งปันสิ่งของให้เพื่อนอย่างเต็มใจ

วัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม

1. เพื่อให้เด็กฟังและตอบคำถามได้อย่างถูกต้อง
2. เพื่อให้เด็กแสดงความคิดเห็นผ่านการสนทนา
3. เพื่อให้เด็กรู้จักการแบ่งปันสิ่งของให้เพื่อนอย่างเต็มใจผ่านสถานการณ์ที่ครูสร้างขึ้น
4. เพื่อให้เด็กปฏิบัติตามคำสั่งได้อย่างถูกต้อง

วิธีดำเนินการ

ขั้นที่ 1 นำเสนอสถานการณ์ปัญหา

1. ครูอธิบายวิธีการทำขนมปังแฟนซี ดังนี้
 - 1.1 แบ่งกลุ่ม ออกเป็น 6 กลุ่ม กลุ่มละ 5 คน
 - 1.2 ครูจัดขนมปังใส่ถาดให้กลุ่มละ 4 แผ่น
 - 1.3 เด็กตกแต่งขนมปังตามใจชอบ โดยครูเตรียมอุปกรณ์ในการตกแต่งไว้ให้
2. เมื่อตกแต่งขนมปังแฟนซีเสร็จ ครูให้เด็กๆช่วยกันรับประทานขนมปังที่ตนเองตกแต่งให้หมด
3. เด็กนั่งเป็นครึ่งวงกลม ครูสนทนากับเด็ก
 - 1) ขนมปังอร่อยไหม แล้วใครเป็นคนทำบ้าง
 - 2) ใครได้ทานขนมปัง และใครบ้างที่ไม่ได้ทาน
4. ครูสัมภาษณ์เด็กคนที่ไม่ได้ทานขนมปัง เพราะอะไร แล้วเขารู้สึกอย่างไรที่ไม่ได้
5. เปิดโอกาสให้เด็กได้เสนอความคิดเห็นเกี่ยวกับ ว่าทำอะไรเพื่อนถึงได้ทานขนมปังทุกคน

ขั้นที่ 2 หุุดการดำเนินเรื่อง

6. ครูพูดว่า มีน้องหมีตัวหนึ่งเขามีวิธีที่จะทำให้เพื่อนได้ทานขนมปังทุกคน เด็กอยากรู้ไหมว่าเขามีวิธีอย่างไร
7. ครูเล่านิทานเรื่อง ขนมของแม่ โดยเล่าด้วยการใช้นิทานจากผ้าประกอบการเล่าโดยมีเนื้อเรื่องดังนี้

เรื่อง ขนมหองแม่

ผู้แต่ง กฤษณะ กาญจนภา

ภาพประกอบ วชิรารวรรณ ทับเสื่อ

แม่หมีทำงานง่วนอยู่ในครัว กวนถั่วบดกับน้ำผึ้ง เต็มเกลือ โรยน้ำตาล แล้วขยำ ขยำ ขยำ ปี เป็นก้อนกลมๆเอาไปตอมมารอง แล้วส่งเข้าเตาอบ ขนมหกกลิ่นหอมตลบ่น่ากินจัง “ลูกหมี มาลองชิมสิ จะว่าขนมอร่อยหรือเปล่า” ลูกหมีชิมขนมของแม่อย่างตื่นตื่น “ขนมอะไรครับแม่ อร่อยจังเลย” “เรียกว่าขนมของแม่ดีไหม” แม่หมีบอกพลางจัดขนมของแม่ใส่ตะกร้าให้ลูกหมีหิ้วไปฝากลุงช้าง เพื่อนของแม่ ลูกหมีรับตะกร้าขนมแล้วมุ่งตรงไปบ้านลุงช้างทันที

ลูกหมีพบนกฮูกจิวอนอยู่ริมทาง ลูกหมีเดินรีเข้าไปทักทาย “สวัสดิ์ฮูกจิว มาทำอะไรอยู่ตรงนี้” นกฮูกจิวตาปริ้อ “โอ๊ย...หิวจัง เมื่อคืนหาอาหารไม่ได้เลย บินกลับรังไม่ไหว หิวจัง หิวจัง” ลูกหมีส่งขนมให้ “ขนมของแม่ กินสิ จะได้มีแรงบินกลับบ้าน” นกฮูกตัวจิวดีใจ กินขนมอย่าง เอรีดอ่อย “ขอบใจนะ..ขนมอร่อยจัง” นกฮูกจิวเริ่มขยับปีก ลูกหมีบอกนกฮูกจิวว่า เป็นขนมของแม่ แม่ให้เอาไปฝากลุงช้าง นกฮูกจิวดีใจที่ได้กินขนมแสนอร่อยจนมีแรง “เราจะบอกให้แม่ทำขนม อร่อยแบบนี้บ้าง” แล้วนกฮูกจิวก็รีบบินเร็วจึกกลับบ้านไป ลูกหมีเดินต่อไปอย่างเพลิดเพลิน รู้สึกยินดี ที่ได้ช่วยนกฮูกตัวจิวดีใจที่เจ้าจิวชมว่า ขนมของแม่อร่อยจัง

ทันใดนั้นลูกหมีก็ได้ยินเสียงเอะอะของกระต่ายและหมู่น้อย “เมี้ยว...” ลูกหมีเห็นลูกแมว ร้องให้จ้ำอยู่บนต้นไม้ ลูกแมวขึ้นไปเล่นบนต้นไม้ แต่ลงมาไม่ได้ ลูกหมีรีบวางตะกร้าแล้วต่อตัว กับเพื่อนทันทีสามตัวรวมพลังกันช่วยลูกแมวให้ลงมาถึงพื้นอย่างปลอดภัย “ขอบคุณครับ เมี้ยว...” เมื่อลูกแมวลงมาถึงพื้น ก็เอาแต่จ้องมองขนมในตะกร้า “กลิ่นอะไร หอมจัง” ทั้งสามชะโงกหน้ามา ที่ตะกร้า ลูกหมีจะทำอย่างไรต่อไปกับเพื่อนๆนี้...

8. ครุสนทนากับเด็ก

- 1) เด็กๆคิดว่าลูกหมีจะทำอย่างไรต่อ เมื่อเพื่อนอยากทานขนมของลูกหมี
- 2) ถ้าลูกหมีแบ่งขนมให้เพื่อนๆทาน เพื่อนๆจะรู้สึกอย่างไร

9. เด็กสรุปเรื่องราวในการแสดงบทบาทสมมติในตอนต่อไป

10. ทหาสาสมัครออกมาแสดง และกำหนดให้ผู้แสดง โดยแบ่งเด็กออกเป็น 3 กลุ่มดังนี้

กลุ่มที่ 1 ผู้เล่นบทบาทสมมติ เป็น ลูกหมี แม่หมี นกฮูกจิว หมู่น้อย กระต่าย และ ลูกแมว

กลุ่มที่ 2 ผู้ชมการแสดงบทบาทสมมติ

ขั้นที่ 3 เล่นบทบาทสมมติจากการให้เด็กเสนอความคิดเห็น

11. นักแสดงเตรียมตัว แสดงบทบาทสมมติ โดยใช้อุปกรณ์ที่ครูเตรียมมา

12. เด็กออกมาแสดงบทบาทสมมติให้เพื่อนๆ ดู โดยมีเด็กที่ไม่ได้ทำการแสดงเป็นผู้ชม และสังเกตการแสดงบทบาทสมมติของเพื่อนๆ
13. ในขณะที่เล่าถึงว่าลูกหมีแบ่งขนมให้เพื่อนๆทาน ครูให้เด็กที่แสดงเป็นลูกหมีนำคุกกี้ไปแจกให้เพื่อนๆทานจริงๆ

ขั้นที่ 4 อภิปรายและประเมินผล

14. ครูสัมภาษณ์ความรู้สึกของเด็กคนที่แสดงเป็นลูกหมี
 - 1) ตอนที่เด็กๆเอาขนมไปให้เพื่อนๆเด็กๆรู้สึกอย่างไร
 - 2) แล้วเด็กๆคิดว่าเพื่อนรู้สึกอย่างไรเมื่อเด็กๆเอาขนมไปให้
 - 3) เวลาที่เด็กๆมีขนมรับประทานตอนเย็น เมื่อเพื่อนของท่านด้วย เด็กๆจะอย่างไร

สื่อและอุปกรณ์

1. ขนมปัง
2. อุปกรณ์ในการตกแต่งขนมปังแฟนซี
3. ฉากนิทานที่ทำจากผ้า
4. ขนมคุกกี้
5. อุปกรณ์ในการแสดงบทบาทสมมติ ได้แก่ ที่คาดศีรษะรูปลูกหมี แม่หมี นกฮูกจิว หมูน้อย กระต่าย ลูกแมว และตะกร้าใส่ขนม

ประเมินผล

พฤติกรรม	วิธีการประเมิน	ประเด็นที่ประเมิน	จำนวนเด็ก
1. การแสดงความคิดเห็น	1. ภาษา	- ความต่อเนื่องของนิทาน - การคิดเชิงบวก - ตรงประเด็น - ความรู้สึกของตัวเอง	
2. บทบาทสมมติ	1. ภาษา 2. ท่าทาง	- การแสดงเป็นตัวละคร	
3. ด้านความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่	1. ท่าทาง	- การแบ่งขนมปัง	

บันทึกผลหลังการสอน

.....

.....

.....

.....

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วันที่ 1 กันยายน พ.ศ. 2552

หน่วยการเรียนรู้ บ้าน

เป้าหมาย

เพื่อให้เด็กเกิดพฤติกรรมทางจริยธรรมด้านความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ในการปฏิบัติตนที่ถูกต้อง ในเรื่องการแบ่งปันสิ่งของให้เพื่อนอย่างเต็มใจ

วัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม

1. เพื่อให้เด็กฟังและตอบคำถามได้อย่างถูกต้อง
2. เพื่อให้เด็กแสดงความคิดเห็นผ่านการสนทนา
3. เพื่อให้เด็กรู้จักการแบ่งปันสิ่งของให้เพื่อนอย่างเต็มใจผ่านการประดิษฐ์ตะกร้าขนมของลูกหมี
4. เพื่อให้เด็กปฏิบัติตามคำสั่งได้อย่างถูกต้อง

วิธีดำเนินการ

1. ครูและเด็กท่องคำคล้องจอง บ้านแสนสุข

บ้านน้อยหลังนี้	แสนดีสุขสันต์
มีสุขทุกวัน	อยู่กันแสนสบาย
พ่อแม่ลูงป่า	ปู่ย่าตายาย
ญาติมิตรมากมาย	อยู่ร่วมกันเอย

2. ครูสนทนากับเด็ก

- 1) เด็กๆคิดว่าบ้านหลังนี้เป็นบ้านของใคร
- 2) เมื่อวานเราพูดถึงบ้านของใครนะ
- 3) หมีน้อยกำลังจะเอาอะไรไปให้ใครล่ะ
- 4) เด็กอยากรู้ใหม่ว่าในนิทานหมีน้อยจะทำอะไรต่อไปกับเพื่อนๆ

ขั้นที่ 5 แสดงเพิ่มเติม

3. ครูเล่านิทานต่อจากตอนที่แล้วด้วยนิทานฉากผ้า โดยมีเนื้อหาดังนี้

เรื่อง ขนมของแม่ (ตอนที่ 2)

ผู้แต่ง กฤษณะ กาญจนภา

ภาพประกอบ วชิราวรรณ ทับเสื่อ

เมื่อลูกแมวลงมาถึงพื้น ก็เอาแต่จ้องมองขนมในตะกร้า “กลิ่นอะไร หอมจัง” ทั้งสามชะโงกหน้ามาที่ตะกร้า “ขนมของแม่จ๊ะ ลองชิมกันดูไหมล่ะ อร่อยนะ” ทั้งหมดจึงนั่งลงกินขนมด้วยกันอย่างเอร็ดอร่อย “โอ้โฮ! อร่อยจังเลย” “อร่อยที่สุด” “ขนมอะไรเนี่ย อร่อยจัง” ทุกตัวกินขนมกันจนหมดเกลี้ยงตะกร้า !!!

ลูกหมีตกใจ บอกว่า แม่สั่งให้อาชนมไปให้ลุงช้าง แต่ตอนนี้ขนมหมดเกลี้ยงแล้ว จะทำอย่างไรดี ลูกแมว หมูน้อย และกระต่ายก็ตกใจวิ่งจู่กลับบ้านตนทันที ทั้งให้ลูกหมีหิ้วตะกร้าเปล่าไปบ้านลุงช้าง ลุงช้างบอกลูกหมีว่า “ไม่เป็นไร ไม่เป็นไร ขนมหมดแล้วก็ทำใหม่ได้ พอทำขนมเสร็จแล้ว ลูกหมีก็เอากลับไปฝากแม่ด้วยนะ” ลุงช้างให้ลูกหมีช่วยทำขนมเอาแป้งมาผสม ใส่นมลงไปกวนให้เข้ากันเติมแป้งอีกนิด แล้วเอาถ้วยมา ชุบ ชุบ ชุบ ทอดให้เหลืองกรอบ โรยงานิดหน่อย หอม อร่อย น่ากิน

เวลานั้นเองลูกแมววิ่งตื๊บบีบหอบขนมถุงใหญ่บ่อเริ่มมาที่หน้าบ้าน นกฮูกจิ้งก็หิ้วถุงขนมมาด้วย ต่างก็บอกว่า “ขนมของแม่ แม่ให้อามาฝากลูกหมี” “มาแล้ว มาแล้ว แม่ให้อาชนมมาฝากจ้า” หมูน้อยส่งเสียงดังลั่น กระต่ายน้อยบอกว่า “อาชนมของแม่มาให้ลองชิมดูจ๊ะ” เพื่อนๆ ทุกตัวต่างเอาขนมของแม่มาฝากลูกหมี ทั้งหมดจึงนั่งลงกินขนมของแม่อย่างเอร็ดอร่อยด้วยกันอีกครั้ง

เมื่อถึงเวลากลับบ้าน ลุงช้างจึงจัดขนมใส่ตะกร้าให้สัตว์ตัวน้อยๆ ได้เอาขนมทุกอย่างไปฝากแม่ และลูกหมีก็มีขนมของแม่เพื่อนๆ เต็มตะกร้าเอามาฝากแม่หมีที่บ้านด้วย

4. หาดาศาสน์ครออกมาแสดงบทบาทสมมติ เป็นลูกหมี แม่หมี นกฮูกจิ้ง หมูน้อย กระต่าย ลูกแมว ลุงช้าง และผู้ดำเนินเรื่อง
5. เด็กออกมาแสดงบทบาทสมมติให้เพื่อนๆ ดู โดยมีเด็กที่ไม่ได้ทำการแสดงเป็นผู้ชม และสังเกตการแสดงบทบาทสมมติของเพื่อนๆ

ขั้นที่ 6 อภิปราย และประเมินผลอีกครั้ง

6. สนทนากับเด็กเกี่ยวกับละครที่เด็กได้เล่นไปแล้ว
 - 1) ลูกหมีทำอะไรกับเพื่อนๆ
 - 2) แล้วเพื่อนๆหายไปไหนกันหมด
 - 3) เพื่อนๆเอาขนมมาแบ่งให้ลูกหมีเพราะอะไร
 - 4) ถ้าเด็กๆอยากให้เพื่อนมาแบ่งของให้บ้าง เด็กๆจะต้องทำอย่างไร
7. ครูอธิบายวิธีการประดิษฐ์ตะกร้าใส่ขนมของลูกหมีจากแก้วพลาสติก ดังนี้
 - 7.1 นำกระดาษที่ตัดเป็นเส้นๆมาติดลงบนแก้วพลาสติกให้เป็นตาราง
 - 7.2 ตกแต่งตะกร้าใส่ขนมของลูกหมีตามจินตนาการ
8. ครูวางอุปกรณ์ให้เด็กไม่ครบทุกคน สังเกตพฤติกรรมการแข่งขันของเด็กๆทุกคน

สื่อและอุปกรณ์

1. คำคล้องจอง บ้านแสนสุข
2. ฉากนิทาน
3. อุปกรณ์ในการแสดงบทบาทสมมติ ได้แก่ ที่คาดศีรษะรูปลูกหมี แม่หมี นกฮูกจิ้ง หมูน้อย กระต่าย ลูกแมว และตะกร้าใส่ขนม

4. อุปกรณ์ในการประดิษฐ์ตะกร้าใส่ขนมของลูกหมี

ประเมินผล

พฤติกรรม	วิธีการประเมิน	ประเด็นที่ประเมิน	จำนวนเด็ก
1. การแสดงความ คิดเห็น	1. ภาษา 2. ภาพ	- การคิดเชิงบวก - ตรงประเด็น	
2. บทบาทสมมติ	1. ภาษา 2. ท่าทาง	- การแสดงเป็นตัว ละคร	
3. ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่	1. ท่าทาง	- การประดิษฐ์ตะกร้า ขนมของลูกหมี	

บันทึกผลหลังการสอน

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วันที่ 2 กันยายน พ.ศ. 2552

หน่วยการเรียนรู้ บ้าน

เป้าหมาย

เพื่อให้เด็กเกิดพฤติกรรมทางจริยธรรมด้านความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ในการปฏิบัติตนที่ถูกต้อง ในเรื่องการแบ่งปันสิ่งของให้เพื่อนอย่างเต็มใจ

วัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม

1. เพื่อให้เด็กตอบคำถามที่จะนำความรู้ที่ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้
2. เพื่อให้เด็กแสดงความคิดเห็นผ่านการสนทนา
3. เพื่อให้เด็กรู้จักการแบ่งปันสิ่งของให้เพื่อนอย่างเต็มใจ
4. เพื่อให้เด็กปฏิบัติตามคำสั่งได้อย่างถูกต้อง

วิธีดำเนินการ

ขั้นที่ 7 สรุปการเรียนรู้

1. ครูให้เด็กๆ ถูตะกร้าขนมของลูกหมีคนละ 1 ใบ
2. จากนั้นครูใส่ขนมลงไปในตะกร้า
3. ให้เด็กๆ นำขนมในตะกร้าไปใส่ในตะกร้าเพื่อนที่เด็กๆ คิดว่าใจ และแบ่งขนมให้เพื่อนอยู่บ่อยๆ
4. เด็กๆ นับขนมในตะกร้าใครมีมากที่สุด ถ้ามากเกินไปเด็กจะนับได้ครูเป็นผู้นับให้
5. สัมภาษณ์เด็กคนที่ได้กระดุมมากที่สุด
 - 1) รู้สึกอย่างไรเมื่อเพื่อนเอาขนมมาให้มากมาย
 - 2) เพราะอะไรเพื่อนๆ ถึงเอาขนมมาให้เรา
6. ครูสนทนากับเด็ก
 - 1) เด็กๆ รู้สึกอย่างไรเมื่อเพื่อนเอาขนมมาแบ่งให้ทาน
 - 2) เด็กๆ มีความรู้สึกอย่างไรเมื่อเพื่อนไม่แบ่งขนม
 - 3) ถ้าเด็กๆ อยากให้เพื่อนแบ่งของต่างๆ ให้เรา เด็กๆ ควรทำอย่างไร
 - 4) มีอะไรบ้างที่เด็กๆ สามารถแบ่งให้กันได้บ้าง

สื่อและอุปกรณ์

1. ตะกร้าขนมของลูกหมีที่เด็กประดิษฐ์
2. ขนม

การประเมิน

พฤติกรรม	วิธีการประเมิน	ประเด็นที่ประเมิน	จำนวนเด็ก
1. การแสดงความ คิดเห็น	1. ภาษา	- การคิดเชิงบวก - การเชื่อมโยงสู่ สถานการณ์จริงใน ชีวิตประจำวัน	
2. ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่	1. ท่าทาง 2. ภาษา	- การแบ่งขนมใน ตะกร้าให้เพื่อนๆ	

บันทึกผลหลังการสอน

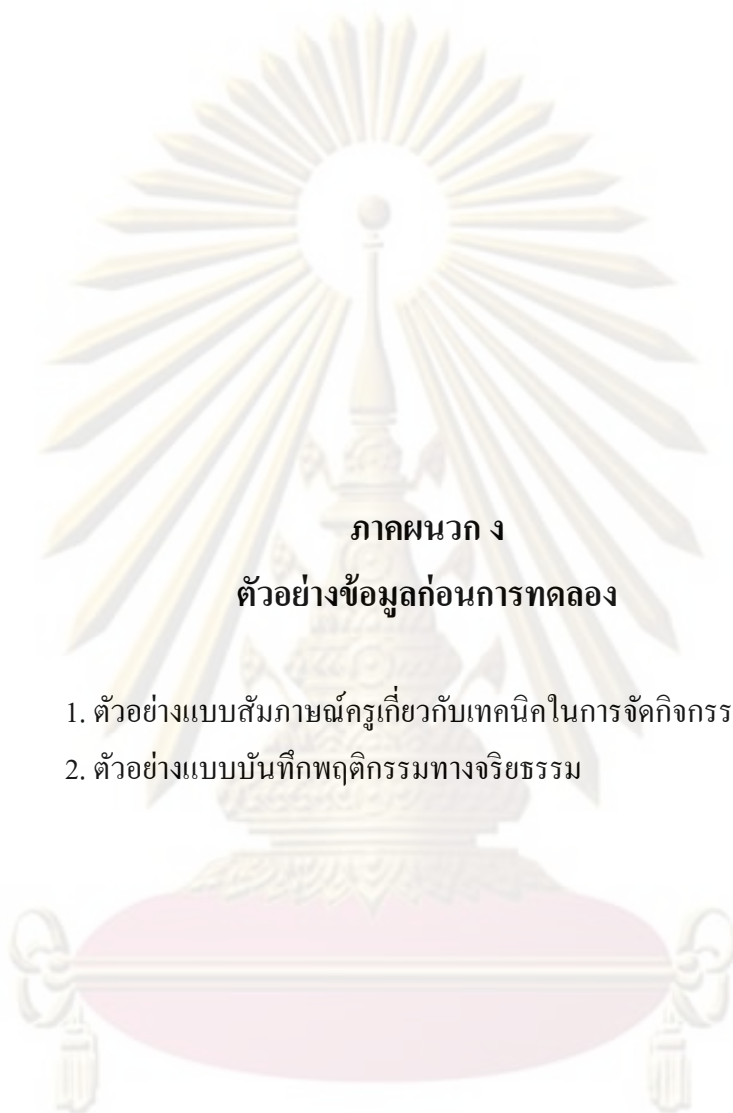
.....

.....

.....

.....

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ง

ตัวอย่างข้อมูลก่อนการทดลอง

1. ตัวอย่างแบบสัมภาษณ์ครูเกี่ยวกับเทคนิคในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้
2. ตัวอย่างแบบบันทึกพฤติกรรมทางจริยธรรม

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตัวอย่าง การสัมภาษณ์รายบุคคล

แบบสัมภาษณ์ครู

เรื่อง

เทคนิคและวิธีการเล่านิทานในโรงเรียนของครูปฐมวัย

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสัมภาษณ์

ชื่อโรงเรียน.....ปีระขานาวิน.....สังกัด.....

วันที่สัมภาษณ์.....25 พฤศจิกายน 2551.....เวลา.....12.00 น.....

ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์.....อัมพวัน มงคลดาว.....อายุ.....44.....ปี

ประสบการณ์ในตำแหน่งครูการศึกษาปฐมวัย.....11.....ปี

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับเทคนิค และวิธีการเล่านิทานในโรงเรียน

การจัดกิจกรรมการเล่านิทาน

1. ท่านมีการวางแผนการจัดกิจกรรมการเล่านิทานอย่างไร

- 1.1 คว้าสัปดาห์นั้นจะสอนหน่วยอะไร ใช้นิทานให้ตรงกับหน่วยการเรียนรู้ ถ้าไม่มีนิทานที่ตรงกับหน่วยการเรียนรู้ก็ต้องแต่งขึ้นเอง
- 1.2 สังเกตอุปกรณ์ที่มีอยู่ในห้องเรียน ในธรรมชาติ มาใช้ในการเล่านิทาน เช่น ก้อนหิน ฝ้า เป็นต้น
- 1.3 มีการจัดกิจกรรมให้ได้กวาดภาพหลังจากการเล่านิทาน
- 1.4 ใช้นิทานเป็นส่วนเนื้อหาที่ใช้ในการสอนในเรื่องตามหน่วยการเรียนรู้
- 1.5 เปิดโอกาสให้เด็กหาอุปกรณ์มาร่วมกันเล่านิทาน

2. ช่วงเวลาใดบ้างที่ท่านใช้ในการเล่านิทาน และท่านคิดว่าระยะเวลาในการเล่านิทานให้เหมาะสมกับเด็กวัยอนุบาลควรมีระยะเวลาเท่าใด

ช่วงเวลาที่ใช้ในการเล่านิทานคือช่วงของกิจกรรมเสริมประสบการณ์ เพราะใช้เนื้อเรื่องนิทานเป็นส่วนหนึ่งในการจัดการเรียนการสอนให้กับเด็ก

เวลาที่คิดว่าเหมาะสมสำหรับการเล่านิทานประมาณ 5-10 นาที

3. ท่านเล่านิทานกี่ครั้ง / สัปดาห์ และครั้งละกี่นาที

การเล่านิทานมีการเล่า 14 ครั้ง / 1 สัปดาห์ครั้งละประมาณ 5-10 นาที ตามความเหมาะสมของแต่ละช่วงเวลา คือ

3.1 ก่อนกิจกรรมวงกลม ถ้าใช้ในการเข้าเนื้อเรื่องที่จะเรียนจะใช้เวลาประมาณ 20 นาที

3.2 ก่อนเข้านอน จะใช้เวลาประมาณ 5 นาที

4. ท่านมีเทคนิค หรือวิธีการในการเล่านิทานอย่างไรให้เด็กสนุก และเกิดความสนใจ

4.1 ใช้หนังสือนิทานที่มีรูปภาพ

4.2 ให้เด็กเป็นผู้ถือหนังสือนิทานให้กับครู

4.3 นำหนังสือนิทานมาตัด เรียง แล้วให้เด็กลำดับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจากแผ่นภาพนิทาน

4.4 เด็กออกมาเล่นบทบาทสมมติ

5. ในฐานะที่ท่านเป็นครูอนุบาล ท่านมีวิธีการเลือกหนังสือนิทานให้กับเด็กวัยอนุบาลอย่างไร สอดคล้องกับหน่วยการเรียนรู้ของท่านหรือไม่

หนังสือนิทานที่เลือกส่วนหนึ่งจะเป็นหนังสือนิทานที่ตรงกับหน่วยการเรียนรู้ และอีกส่วนหนึ่งจะเน้นหนังสือนิทานที่เกี่ยวกับ ความกตัญญู สิ่งแวดล้อม หรือเป็นนิทานคติสอนใจ เช่น นิทานอีสป และนิทานทั่วไปให้มีความหลากหลาย

6. จากประสบการณ์ในการเล่านิทานของท่าน ท่านคิดว่านิทานประเภทใดเป็นที่น่าสนใจเป็นพิเศษสำหรับเด็กวัยอนุบาล

นิทานสุภาษิต ที่เกี่ยวกับสัตว์

7. การเล่านิทานครั้งใดที่ทำให้ท่านประทับใจที่สุด เพราะอะไร แล้วท่านใช้วิธีการใดในการเล่านิทาน

ครูใช้วิธีการวัดความประทับใจจากเสียงหัวเราะของเด็ก ถ้าเด็กเขาหัวเราะคือเขากำลังมีความสุขกับนิทาน และวิธีที่ใช้ก็คือ การให้เด็กออกมาเล่นบทบาทสมมติ

8. หลังจากการเล่านิทานท่านมีกิจกรรมต่อจากการเล่านิทานหรือไม่ ถ้ามีท่านทำอะไรอย่างไรบ้าง

8.1 เรียงลำดับเหตุการณ์ในนิทานจากแผ่นภาพนิทาน

8.2 ใช้คำถามในการซักถามเกี่ยวกับเนื้อเรื่อง ให้คาดเดาเหตุการณ์ของเรื่อง

8.3 มีการทบทวนเรื่องราวในนิทาน โดยการให้เด็กมาเล่าเรื่องต่อกัน

8.4 เด็กนำหนังสือนิทานจากที่บ้านมาให้ครูเล่าให้เพื่อนฟัง

9. ในการเล่านิทานของท่าน ท่านได้สอดแทรกคุณธรรม จริยธรรมลงไปหรือไม่ หรือท่านมีวิธีการใดในการสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรมให้กับเด็กวัยอนุบาล

ในการเล่านิทานก็จะสอดแทรกในเรื่องของความคิด ความกตัญญู ความซื่อสัตย์ ความรักชาติ หรือมีการร้องเพลงที่มีเนื้อหาทางจริยธรรม อาจจะทำให้เด็กออกมาเล่าความดีที่เด็กได้ทำมาจากการฟังนิทาน

10. หนังสือนิทานที่ใช้ภายในห้องเรียนของท่าน ท่านได้เป็นผู้เลือกหนังสือเองหรือไม่ และสอดคล้องต่อความต้องการของท่าน หรือไม่ เพราะเหตุใด แล้วท่านมีวิธีการใดเพื่อให้ได้นิทานที่ท่านต้องการเพื่อนำมาเล่าให้เด็กวัยอนุบาลฟัง

หนังสือนิทานที่ใช้จะเป็นผู้เลือกเอง หนังสือนิทานส่วนใหญ่ก็จะมาจากการบริจาค มาจากผู้ปกครอง ทำให้ส่วนใหญ่เป็นหนังสือนิทานที่สอดคล้องต่อความต้องการ แต่ก็จะมีส่วนน้อยที่ไม่ตรงก็จะปรับใช้โดยการเปลี่ยนเนื้อเรื่องหรือใช้การแต่งนิทานใช้เองตามความเหมาะสม

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตัวอย่าง การสัมภาษณ์เป็นกลุ่ม
แบบสัมภาษณ์ครู
เรื่อง
เทคนิคและวิธีการเล่านิทานในโรงเรียนของครูปฐมวัย

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสัมภาษณ์

ชื่อโรงเรียน...จิระศาสตร์วิทยา.....สังกัด.....

วันที่สัมภาษณ์.....25 พฤศจิกายน 2551.....เวลา.....13.20 น.....

ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์.....สุรณา ห่อทอง.....อายุ.....57.....ปี

ประสบการณ์ในตำแหน่งครูการศึกษาปฐมวัย.....28.....ปี

ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์.....อาจิตตรี พาเจริญ.....อายุ.....57.....ปี

ประสบการณ์ในตำแหน่งครูการศึกษาปฐมวัย.....30.....ปี

ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์.....ทิพวรรณ โทบุตร.....อายุ.....27.....ปี

ประสบการณ์ในตำแหน่งครูการศึกษาปฐมวัย.....5.....ปี

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับเทคนิค และวิธีการเล่านิทานในโรงเรียน

การจัดกิจกรรมการเล่านิทาน

8. ท่านมีการวางแผนการจัดกิจกรรมการเล่านิทานอย่างไร

8.1 เลือกเรื่องนิทานที่ไม่ซับซ้อน

8.2 รูปเล่มใหญ่พอให้เหมาะสมกับกลุ่มเด็กที่จะเล่า มีอุปกรณ์การเล่าประกอบ เช่น หุ่นมือ

8.3 ใช้คำพูดที่เหมาะสมกับวัยของเด็ก

8.4 มีคำคล้องจอง หรือเพลงประกอบสั้นๆ

8.5 ลีลาการเล่า เช่น ทำเสียงสูง-ต่ำ

8.6 มองเด็กให้ทั่วถึง คำนึงว่าเด็กมองเห็นหนังสือใหม่ในระดับสายตา ใช้การนั่งเป็นรูปตัว U

9. ช่วงเวลาใดบ้างที่ท่านใช้ในการเล่านิทาน และท่านคิดว่าระยะเวลาในการเล่านิทานให้เหมาะสมกับเด็กวัยอนุบาลควรมีระยะเวลาเท่าใด

หลังจากดื่มนมเพื่อให้เด็กรู้สึกผ่อนคลาย ระยะเวลาที่เหมาะสม 20 นาที หรือตามความสนใจ โดยใช้เทคนิคการถามตอบ และสรุปเรื่องสั้นๆ ถามตัวละคร

10. ท่านเล่านิทานกี่ครั้ง / สัปดาห์ และครั้งละกี่นาที

เล่า 7 ครั้ง / สัปดาห์ ต้องเล่านิทานทุกวัน เพราะนิทานเป็นสิ่งสำคัญต่อชีวิตของเด็ก

11. ท่านมีเทคนิค หรือวิธีการในการเล่านิทานอย่างไรให้เด็กสนุก และเกิดความสนใจ

- 11.1 ผู้เล่าจะต้องมีอารมณ์ร่วมไปกับเด็ก เช่น มีท่าทางประกอบในการเล่า
- 11.2 จัดบรรยากาศเป็นโรงละคร
- 11.3 สร้างข้อตกลงในการฟังนิทาน ครูจะต้องทำซ้ำๆ อย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้ไม่ให้เด็กเกิดความสับสน
- 11.4 ใช้กล่องกระดาษทำเป็นโรงหุ่นเคลื่อนที่
- 11.5 ใช้เทคนิคการเล่าไปพบไป
- 11.6 ในชั้นอนุบาลที่ 3 มีการแต่งนิทานเอง เพื่อใช้ในการแสดงบทบาทสมมติ

12. ในฐานะที่ท่านเป็นครูอนุบาล ท่านมีวิธีการเลือกหนังสือนิทานให้กับเด็กวัยอนุบาลอย่างไร สอดคล้องกับหน่วยการเรียนรู้ของท่านหรือไม่

- 12.1 หนังสือภาพชัดเจน
- 12.2 สีสันพอสมควร
- 12.3 เรื่องที่ใกล้ตัวเด็ก
- 12.4 ถ้าอยาก让孩子เรียนรู้ลึกซึ้งก็ต้องสอดคล้องกับหน่วยการเรียนรู้
- 12.5 ต้องสร้างนิทานให้สอดคล้องกับเรื่องที่สอน
- 12.6 เอาตัวอย่างพฤติกรรมทางลบของเด็กมาแต่ง เพื่อให้เป็นนิทานส่งเสริมพฤติกรรมทางบวก

13. จากประสบการณ์ในการเล่านิทานของท่าน ท่านคิดว่านิทานประเภทใดเป็นที่น่าสนใจเป็นพิเศษสำหรับเด็กวัยอนุบาล

ขึ้นอยู่กับวิธีการเล่าของผู้เล่านิทาน นิทานที่ใช้ซ้ำบ่อยๆ แต่ถ้าเปลี่ยนแปลงบทนิทานบ้างก็จะเกิดความน่าสนใจ

14. การเล่านิทานครั้งใดที่ทำให้ท่านประทับใจที่สุด เพราะอะไร แล้วท่านใช้วิธีการใดในการเล่านิทาน

ประทับใจทุกครั้งที่ได้เล่านิทาน เพราะใช้วิธีการที่หลากหลาย

8. หลังจากการเล่านิทานท่านมีกิจกรรมต่อจากการเล่านิทานหรือไม่ ถ้ามีท่านทำอะไร
อย่างไรบ้าง

8.1 สนทนาโต้ตอบให้เด็กได้เลือกตัวนิทานที่เด็กชื่นชอบ แล้วบอกเหตุผลว่าเพราะ
อะไร

8.2 วาดภาพตามเนื้อเรื่องของนิทาน

8.3 สร้างคำใหม่ที่มาจากนิทาน

8.4 เขียนชื่อตัวละครตามตัวอย่าง

8.5 การเล่นเกมบทบาทสมมติ (เล่นหลังจากที่เล่าไปแล้วอีกวันต่อไป)

9. ในการเล่านิทานของท่าน ท่านได้สอดแทรกคุณธรรม จริยธรรมลงไปหรือไม่ หรือท่านมี
วิธีการใดในการสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรมให้กับเด็กวัยอนุบาล

9.1 ใช้ท่าทางๆเด็กถึงเหตุและผลที่เกิดจากการกระทำของตัวละคร

9.2 การเลือกนิทานจะเลือกนิทานที่มีคุณธรรมสอดแทรกอยู่แล้ว

10. หนังสือนิทานที่ใช้ภายในห้องเรียนของท่าน ท่านได้เป็นผู้เลือกหนังสือเองหรือไม่ และ
สอดคล้องต่อความต้องการของท่าน หรือไม่ เพราะเหตุใด แล้วท่านมีวิธีการใดเพื่อให้ได้นิทานที่
ท่านต้องการเพื่อนำมาเล่าให้เด็กวัยอนุบาลฟัง

หนังสือนิทานที่ใช้ภายในห้องจะมาจาก 3 กลุ่ม คือ

10.1 ครูเป็นผู้เลือกนิทานเอง

10.2 เด็กเป็นผู้เลือกนิทาน

10.3 เด็กบางคนนำนิทานมาจากบ้าน

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตัวอย่าง

แบบบันทึกการสังเกตพฤติกรรมทางจริยธรรมของเด็กวัยอนุบาล

คำชี้แจง

ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัย สังเกตพฤติกรรมของเด็กวัยอนุบาล ตลอดระยะเวลาการเรียนการสอน ทั้งในและนอกชั้นเรียน ตั้งแต่เวลา 8.00 น. - 15.00 น.

วันที่ 20 เดือน พฤศจิกายน พ.ศ. 2551 ระดับชั้นอนุบาลปีที่ 1 ห้อง 2

ชื่อผู้ถูกสังเกต ค.ช. ณัฐพงศ์

เวลา	พฤติกรรมที่ปรากฏ
8.30 น.	ครูร้องเพลง ข้ามถนน น้อมมองครูทำตามครู แล้วหัน ไปมองเพื่อนข้างๆ เป็นเด็กผู้หญิงทำมือเอานิ้วโป้งมาแตะนิ้วชี้แล้วมาแตะที่หัวของน้อง น้องลุกขึ้นทำตามครู แล้วหันไปทำมือเอานิ้วโป้งมาแตะนิ้วชี้ไปแตะที่หัวของเด็กผู้หญิงข้างๆ แล้วเด็กผู้หญิงก็ทำกลับ ครูให้เด็กยกมือสวัสดิ์คุณครูในห้องเรียน น้องพนมมือ แล้วพูดสวัสดิ์ครับ อาจารย์ จิระพันธุ์ แล้วหันไปมองเด็กผู้หญิงทางซ้ายมือของน้อง จากนั้นครูเล่านิทาน กระต่ายข้ามถนน น้องนั่งลงแล้วหันหน้าไปทางครู มองไปที่หน้าชั้นเรียน เอามือสอดเข้าไปใต้ขาทั้งสองข้างแล้วโยกตัวขึ้นเล็กน้อย แล้วก็กลับเอามือมาประสานไว้ข้างหน้า ก้มตัวไปข้างหน้าเอามือจับเท้า น้องขยับเก้าอี้แล้วมองไปข้างหน้าห้อง ลูกขึ้นยืนมองไปข้างหน้าห้อง ขณะที่ครูกำลังเล่านิทาน ในขณะที่ครูถามคำถามเด็กๆ น้องมองไปที่หน้าห้อง เด็กผู้หญิงเอามือโดยเอานิ้วทั้งห้าติดกันแล้วไปแตะที่หน้าผากของน้อง น้องลุกขึ้นยืนพร้อมเด็กผู้หญิง แล้วนั่งลงพร้อมกันหัน ไปพูดกับเด็กผู้หญิงข้างๆ แล้วตบมือเมื่อเพื่อนเดินกลับมาเข้าที่ แล้วก็หัน ไปพูดกับเด็กผู้หญิงข้างๆ
8.55 น.	ครูร้องเพลง ข้ามถนน น้อมมองครูทำตามครูที่ร้อง พูดตามเด็กผู้หญิงข้างๆ จากนั้นครูให้ทำกิจกรรมตามกลุ่ม น้องเข้ากลุ่มหยิบกระดาษสีดำที่ติดไม้ ทำสัญญาณไฟจราจร โดยติดสีแดง สีเหลือง สีเขียว แล้วหันไปมองเพื่อน โต๊ะข้างๆ นั่งใช้นิ้วมือลูบที่กระดาษสีเขียว แล้วเดินมาหยิบกระดาษที่มีชื่อ น้องมาใช้มือขวาจับที่ทากาวแล้วปาดกาวยกออกจากหลังกระดาษที่มีชื่อของน้อง แล้วติดหลังกระดาษสีดำที่ติดไม้ไว้แล้วเอาไปใส่ในกล่องของตัวเองที่ชั้น
9.10 น.	น้องเดิน ไปอีกโต๊ะหนึ่ง หยิบกระดาษมา เขียนชื่อตัวเองว่า ณัฐพงศ์ แล้วเอาดินสอดำไปใส่กล่องที่หยิบมาหัน ไปมองเพื่อนวาดภาพ หยิบดินสอดำจากกล่อง จับดินสอดำด้วยมือซ้าย แล้วก็มาใช้มือขวาจับดินสอดำลากเป็นเส้นยาวลงในกระดาษ แล้วใช้ยางลบๆเส้นที่วาด เวลาผ่านไป 20 นาที น้องเอาดินสอดำเก็บที่กล่องดินสอดำ แล้วหยิบสีเทียนมาระบายรูปที่วาดไว้ แล้วเอาไปเก็บที่กล่อง
9.30 น.	น้องเดินไปที่ โต๊ะประดิษฐ์รถยนต์จากกล่องนม หยิบกล่องนมมา 1 กล่อง เอากระดาษที่ถูกตัดไว้แล้ว มาฉีกออกเป็น 2 ส่วน แล้วติดลงไปที่กล่องนมทำไปเรื่อยๆ จนเต็มกล่อง ติดกระดาษสีดำที่กล่องนม ใช้เวลาในการทำ 5 นาที

ผู้สังเกต นางสาวนิศารัตน์ นามสกุล อิศระมโนรส

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์

นางสาวนิศารัตน์ อีธรรมโนรส เกิดวันที่ 11 กรกฎาคม พ.ศ. 2527 ที่จังหวัด กรุงเทพมหานคร สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี ครุศาสตรบัณฑิต เกียรตินิยมอันดับ 1 โปรแกรมวิชาการศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต ในปีการศึกษา 2548 และเข้าศึกษาต่อ ในหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาศาสตร์ ภาควิชาหลักสูตร การสอน และ เทคโนโลยีการศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในปีการศึกษา 2549

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย